

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKO DELO

MATEJ SENICA

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Športno treniranje
Kondicijsko treniranje

**PRIMERJAVA SISTEMOV USPOSABLJANJA UČITELJEV
SMUČANJA PRI NAS IN V TUJINI**

DIPLOMSKO DELO

MENTOR

Izr. prof. dr. Blaž Lešnik, prof. šp. vzg.

SOMENTOR

Izr. prof. dr. Matej Supej, univ. dipl. fiz.

RECENZENT

Prof. dr. Milan Žvan, prof. šp. vzg.

Avtor dela
MATEJ SENICA

Ljubljana, 2015

Ključne besede: alpsko smučanje, učitelj smučanja, usposabljanje učiteljev smučanja, primerjava, sistem usposabljanja

PRIMERJAVA SISTEMOV USPOSABLJANJA UČITELJEV SMUČANJA PRI NAS IN V TUJINI

IZVLEČEK

V diplomskem delu je predstavljen sistem usposabljanja učiteljev smučanja v Sloveniji in primerjava le-tega z načini usposabljanja v državah, kjer je učenje smučanja uveljavljena gospodarska dejavnost. Skozi analizo institucij, ki so povezane z usposabljanjem strokovnih smučarskih kadrov, so prikazane razlike med načini in vsebinami usposabljanja pri nas in v svetu. Te so povezane zlasti s pogoji za razvoj smučanja, kažejo pa se tudi v različni strukturi organizacij in načinih usposabljanja in licenciranja smučarskih učiteljev.

Pogoji za ukvarjanje z alpskim smučanjem so v diplomskem delu razvrščeni na neposredne (naravne danosti, klimatske razmere ...) in posredne (materialne možnosti, motivacijski dejavniki ...). V razpravi je teoretično ovrednoten pomen pogojev za ukvarjanje s smučanjem in specifika razvoja smučarskega športa na Slovenskem. Glede na bogato tradicijo je pri nas tudi visoko razvit način usposabljanja učiteljev in trenerjev smučanja. Opisano je tudi vključevanje ZUTS Slovenije v različne mednarodne organizacije, ki v svojih vrstah povezujejo učitelje smučanja. V diplomskem delu je posebej izpostavljeno tudi licenciranje in priznavanje licenc naših učiteljev smučanja v mednarodnem prostoru. Poleg že uveljavljenih licenc (ZUTS, IVSI, ISIA) je opisan tudi pomen direktive »MoU«, ki je v prostoru EU začela veljati z letom 2014.

Key words: Alpine skiing, Ski Instructor, Training of Ski Instructors, Comparison, Training System

COMPARISON OF SYSTEMS FOR SKI INSTRUCTORS DEVELOPEMENT BETWEEN SLOVENIA AND ABROAD

ABSTRACT

In this thesis we presented the Slovenian system of training ski instructors, and compared it with the training systems in countries where learning to ski is an established economic activity. Through the analysis of institutions, which are responsible for the training of ski instructors, we identified and highlighted the differences that exist between organizations and their training methods. Differences that are reflected in the different institutional arrangements of organizations, financial structure and the system of training and licensing for ski instructors, are a result of various factors.

Restraint conditions for involvement with alpine skiing were divided into direct (natural resources, climate ...) and indirect (material ability, motivational factors ...). In the discussion, we also tried to evaluate the importance of certain conditions for involvement with alpine skiing in Slovenia. According to rich tradition of alpine skiing in Slovenia, the system for developing and training ski instructors is highly developed. We described the importance of involvement of ZUTS in other international organizations in the field of ski instructing. In the thesis we also highlighted the licensing and recognition of Slovenian ski instructors in the international scene of ski instructing. In addition of already established licenses in Slovenia (ZUTS, IVSI, ISIA), we have also pointed out the directive »MoU« (Memorandum of Understanding), which in effect in the EU since 2014.

1	UVOD	7
1.1	Problem in namen dela	8
1.2	Cilji	8
2	METODE DELA	9
2.1	Pogoji za razvoj smučarskega športa	9
2.2	Reliefni in podnebni dejavniki	10
2.3	Klimatološki pogoji	11
2.4	Socialni, osebni in ekonomski dejavniki ukvarjanja z alpskim smučanjem	13
2.5	Tradicija ukvarjanja s smučanjem in njen razvoj	15
2.6	Razvoj smučanja v Sloveniji	17
2.7	Alpsko smučanje kot šport ter panoga športnega turizma	19
2.8	Zakonodaja na področju učenja smučanja	20
2.9	Lik učitelja smučanja	21
2.10	Terminologija alpskega smučanja	21
2.11	Organiziranost usposabljanja smučarskih učiteljev po posameznih državah	23
2.11.1	Slovenija	23
2.11.2	Avstrija	28
2.11.3	Nemčija	33
2.11.4	Švica	41
2.11.5	Italija	44
2.11.6	Francija	48
2.11.7	Združene države Amerike	52
2.11.8	Kanada	56
2.12	Mednarodne institucije, ki delujejo na področju učenja smučanja	60
2.12.1	Združenje INTERSKI	60
2.12.2	Združenje ISIA	62
2.12.3	Združenje IVSI	65
2.12.4	Združenje IVSS	67
2.13	Direktiva »MoU«	68
3	RAZPRAVA	70
4	ZAKLJUČEK	74
5	VIRI	76

1 UVOD

Prav tako kot vsaka človeška dejavnost je tudi alpsko smučanje skozi razvoj prišlo do stopnje, na kateri se nahaja danes. In medtem ko v preteklosti ni bilo težko opredeliti pojma smučanje je dandanes za to dejavnost mnogo opisnikov. Alpsko smučanje dojemamo pod opisniki šport, rekreacija, prostočasna dejavnost in ne kot način premikanja po snegu kot nekoč. Do stopnje, kjer se alpsko smučanje danes nahaja je prišlo z razvojem. Kljub temu da temu večina ne namenja pozornosti, je razvoj odvisen od določenih pogojev, ki jim mora biti zadoščeno, da je razvoj sploh mogoč.

Države, ki izpolnjujejo pogoje za ukvarjanje s smučanjem so, da bi alpsko smučanje približale čim širši množici, izoblikovale nacionalne šole smučanja, preko katerih znanje na področju alpskega smučanja predajajo na širšo družbo. Nacionalne šole smučanja posameznih držav se razlikujejo po načelih učenja, tehničnih in taktičnih korakih učenja ter ostalih podrobnostih. In prav tako kot se med seboj razlikujejo nacionalne šole smučanja posameznih držav, se med seboj razlikujejo sistemi za usposabljanje medija med smučarskimi šolami in širšo množico – smučarskimi učitelji. Na znanje, ki ga smučarski učitelji v procesu izobraževanja in usposabljanja pridobijo ter kasneje predajajo na učence, pa v največji meri vpliva sistem usposabljanja smučarskih učiteljev. Ti se prav tako kot nacionalne šole razlikujejo po posameznih državah. Vzroki za razlike pa segajo od reliefnih, podnebnih, kulturnih, zgodovinskih, zakonodajnih pa vse do ekonomskih, socialnih ter psihosocialnih dejavnikov.

Omenjene dejavnike ter interakcije med njimi smo v diplomskem delu predstavili ter na sistemih usposabljanja smučarskih učiteljev posameznih držav obrazložili vlogo, ki so jo imeli in jo še imajo na oblikovanje omenjenih sistemov usposabljanja. Države na katere smo se osredotočili so države s področja Alp, in sicer Slovenija, Avstrija, Nemčija, Italija, Švica in Francija ter Kanada in ZDA. V omenjenih državah je največ učiteljev smučanja, kakor tudi najmočnejša tradicija učenja alpskega smučanja. V omenjenih državah smo opisali sisteme usposabljanja, organizacije katere so odgovorne za usposabljanje kakor tudi različna interesna združenja v katera se združujejo smučarski učitelji. Pri opisovanju organizacij smo se osredotočili na osnovne podatke o organizaciji (ime, definicija, leto ustanovitve), organiziranost posamezne organizacije, število učiteljev, ki jih združuje, smučarske športe katere zajema ter način financiranja. Opisali smo tudi način delovanja posameznih organizacij ter način prizadevanja za uresničitev lastnih ciljev.

Na kratko smo obrazložili posebnosti posameznih sistemov usposabljanja ter težnje, h katerim se pri izdelavi sistemov usposabljanja organizacije nagibajo. Prav tako smo navedli način podeljevanja licenc, katere podelijo ob Koncu uspešnega usposabljanja. Na koncu pa smo opisali še mednarodne organizacije in sporazume, v katere vstopajo organizacije posameznih držav v želji po čim večji prepoznavnosti, izmenjavi znanj in izkušenj, pomoči ter vsesplošnemu napredku na področju smučarskih učiteljev kakor tudi smučarskega športa.

V razpravi smo ovrednotili slovenski model usposabljanja smučarskih učiteljev ter ga primerjali z ostalimi predstavljenimi modeli usposabljanja. Pojasnili smo razlike do katerih prihaja med sistemi in poskušali navesti dejavnike zaradi katerih je do razlik prišlo. Navedli smo tudi smernice delovanja in izboljšave sistema usposabljanja v prihodnosti.

1.1 Problem in namen dela

Sistemov za usposabljanje in licenciranje učiteljev smučanja je mnogo in se razlikujejo od države do države. Navadno so zapisani v literaturi, katero predpišejo organi odgovorni za usposabljanje kadrov na organizaciji, ki je odgovorna za omenjeno dejavnost. Predpisani sistemi usposabljanja se nenehno spreminjajo kot posledica sprememb v tehniki smučanja, spremembah materiala, novih pedagoških smernic, zakonodaje ter ostalih dejavnikov, ki vplivajo na oblikovanje omenjenih sistemov. V iskanju najboljše rešitve smo preučili obstoječe sisteme v drugih, jih razčlenili in predstavili ter ponudili predloge izboljšav na modelu slovenskega sistema usposabljanja smučarskih učiteljev smučanja. Omenjene razlike, ki nastajajo med sistemi usposabljanja smo poskusili razložiti na podlagi pogojev za smučanje, ki obstajajo med državami.

1.2 Cilji

V diplomskem delu so cilji sledeči:

- Opisati pogoje, ki morajo biti zadoščeni za ukvarjanje s smučanjem.
- Po posameznih državah predstaviti organizacije odgovorne za usposabljanje učiteljev smučanja, kakor tudi organizacije v katere se učitelji smučanja združujejo.
- Predstaviti in opisati sisteme usposabljanja učiteljev smučanja po posameznih državah.
- Na podlagi pogojev za smučanje opisati razlike med obstoječimi sistemi.
- Ponuditi smernice razvoja slovenskega sistema za usposabljanje smučarskih učiteljev na podlagi pozitivnih lastnosti tujih sistemov.

2 METODE DELA

Diplomsko delo je monografskega tipa. Za raziskovanje so bili uporabljeni predvsem javno dostopni internetni viri ter literatura na področju usposabljanja smučarskih učiteljev. Opravljenih je bilo tudi več osebnih intervjujev odgovornimi za usposabljanje v različnih državah (Roger Moore Ravou – FRA, Roberto Pierobon – ITA, Giuseppe Cuc – ITA, Hugo Reider – ITA, Richard Warter – AUT, Riet Campell – SUI, in drugi).

2.1 Pogoji za razvoj smučarskega športa

Smučanje je »zimski športna dejavnost, pri kateri se drsi po snegu, snežni podlagi s smučmi ali smučem podobno napravo, zlasti s snežno desko, v izbrani smučarski tehniki« (Guček, 2011, str. 183).

Kot je iz Razlage razvidno, je smučanje, še posebej alpsko smučanje, podzvrst, na katero se bom v nadaljevanju osredotočil dejavnost, ki je odvisna od mnogih dejavnikov. V grobem ločimo med neposrednimi in posrednimi dejavniki, katerih prisotnost omogoča, medtem ko odsotnost preprečuje ukvarjanje s smučanjem.

Med neposredne dejavnike lahko štejemo reliefne in podnebne danosti ter materialne pogoje, potrebne za ukvarjanje s smučanjem. Pod reliefne pogoje štejemo teren, ki mora biti primerne naklonine in omogoča uporabo tehnike alpskega smučanja, med podnebne pogoje pa uvrščamo klimatske razmere, ki omogočajo naravno kakor tudi umetno nastajanje snega, ki je podlaga, po kateri se izvaja alpsko smučanje. Brez materiala, med katerega spadajo v prvi vrsti smuč, smučarski čevlji, palice ter ostala oprema, pa je ukvarjanje z alpskim smučanjem prav tako nemogoče.

Medtem ko morajo biti neposredni dejavniki zadoščeni, če se posameznik želi ukvarjati s smučanjem, pa posredni dejavniki vplivajo na to v kakšni meri in koliko se bo posameznik ukvarjal z dejavnostjo. Preden posredni dejavniki postanejo pomembni, predpostavljamo, da je posameznik zadostil neposrednim pogojem za dejavnost. Med posredne dejavnike ukvarjanja z alpskim smučanjem tako štejemo posameznikov ekonomski položaj, motivacijsko strukturo, motorične sposobnosti, znanje, dostopnost oziroma oddaljenost od smučišč, tradicijo in popularnost alpskega smučanja ter mnoge druge.

2.2 Reliefni in podnebni dejavniki

Dejavnika, ki sta na lestvici pomembnosti najvišje sta relief in klimatski pogoji. Poleg tega da sta oba dejavnika neposredno pomembna za ukvarjaje s smučanjem, sta tudi v medsebojni soodvisnosti in povezanosti. Relief poleg drugih dejavnikov vpliva na gibanje zračnih gmot, ki pomenijo večjo ali manjšo verjetnost padavin (Frantar, Nadbath in Ulaga 2008). Padavine v obliki snega pomenijo podlago za veliko večino zimskih športov. Kljub ostalim dejavnikom, ki vplivajo na prisotnost in odsotnost snega, sta geografska višina in nadmorska višina primarna dejavnika, ki v največji meri vplivata na prisotnost in količino snega (v švicarskih Alpah) (Kovar, 1998). Skupaj namreč vplivata na podnebje in mikroklimo, ki sta dokaj zanesljiva kazalca prisotnosti in odsotnosti snega.

Čeprav naj bi smuči prva uporabljala ljudstva na severu Skandinavije z namenom lastnega transporta (Huntford, 2008; Lund in Masia, 2014; John in Allen, 2007), se je alpsko smučanje razvilo v obliko, ki poznamo danes na območju Alp (Guček, 2009). Kljub temu, da je danes mogoče smučati po umetnih strminah velikih dvoran, je nemogoče spregledati pomembno vlogo Alp, ki so jo igrale pri razvoju alpskega smučanja. Ozirajoč na omenjene dejavnike in dejstva da je alpsko smučanje dobilo ime po omenjeni gorski verigi bom v naslednjem delu poskušal opisati reliefne dejavnike, ki so omogočili razvoj enega najbolj razširjenih zimskih športov.

»Alpe so največja in glavna evropska gorska veriga, ki zajema osrednji del med geografskimi in kulturnimi območji zahodne, vzhodne, južne in severne Evrope« (Spangler, 2005, str. 16). Raztezajo se v smeri od zahoda proti vzhodu v obliki loka, in sicer v dolžini 1000 kilometrov. Nastale so kot posledica trkov tektonskih plošč. Nahajajo se na področju Francije, Švice, Italije, Lihtenštajna, Avstrije in Slovenije, podaljšani deli pa segajo v Nemčijo, Hrvaško ter Bosno in Hercegovino. Povprečna višina 200 kilometrov širokega grebena je 2500 metrov, značilne doline, ki v večini potekajo v smeri sever-jug ali obratno, so v obliki črke U in so posledica topljenja ledeniških struktur (Cebon, Dahinden, Davies, Imboden in Jaeger, 1998). *»Poleg strmih pobočij, ki obdajajo doline, so Alpe okarakterizirane tudi z relativno ravninskimi deli na velikih nadmorskih višinah alpskega pasu, medtem ko so za predalpski in gorski ter pas nad snežno mejo značilna strma pobočja«* (Fitzsimmons in Veit, 2001, str. 343).

Poleg ustreznega reliefa je za alpsko smučanje in ostale zimske športe pomembna podlaga – sneg. Za nastajanje in odlaganje snega morajo biti zadoščeni določeni pogoji, ki pa so v določenih predelih Zemlje bolj prisotni kakor drugje. Vsi vremenski pojavi, ki se pojavljajo na določenem kraju ali področju, niso odvisni samo od dogodkov v atmosferi, temveč tudi od medsebojnega vpliva vseh okoliščin kot so sestava in poraščenost tal, vlaga in pritisk zraka, bližina morja, nadmorska višina, vetrovnost, sevanje sonca in druge (»Podnebje«, 2014).

Odlaganje, predvsem pa obstojnost snega pa je v večini omejena na tri tipe podnebja, od katerih ima vsak svoje spremenljivke. Tipi podnebja, v katerih sneg obstane so zmerno topla, gorska in mrzla podnebja. Zmerno topla podnebja, kjer se nahaja tudi večina ozemlja Slovenije, so med seboj zelo različna zaradi različne geografske širine in oddaljenosti od morja. Izraziti vplivi na klimo v zmerno toplih podnebjih so topli in hladni morski tokovi. Za mrzla podnebja, med katere sodita subpolarno in polarno podnebje, so značilne nizke temperature skozi celotno leto ter nizka stopnja padavin, ki večinoma padejo kot sneg. Za gorska podnebja je poleg geografske širine, v kateri se nahajajo pomembna usmerjenost v bodisi vzporedniški ali poldnevniški smeri, v največji meri zaradi vpliva vetrov in gibanja zračnih gmot. Zelo pomembno je tudi ali je gorovje v bližini morja, ali v notranjosti celine ter na kateri strani celine se nahaja (Kunaver in Senegačnik, 2001).

Nekatere vrste smučanja, predvsem nordijsko, se lahko odvijajo na ravnem reliefu, za alpsko smučanje pa je potrebna prisotnost naklonine. Naklonina se nahaja v hribovitem in goratem okolju, ki je značilno za gorska podnebja, kjer se v večini izvajajo vsi načini smučanja, za katere je značilno da izkoriščajo potencialno energijo.

Z višino se poleg določenih vremenskih, podnebnih in vegetacijskih značilnosti spreminja količina snega. V gorskem svetu je tako poznana snežna meja, ki je ločnica večnega snega ter se v različnih gorovjih nahaja na različni višini. Na severu Skandinavije se nahaja na 700 metrih, na jugu na 2000 m, na jugu Himalaje je na 4600 m, na severu na 5600 m, medtem ko je v Andih na višini 6200 metrov nadmorske višine (Kunaver in Senegačnik, 2001).

2.3 Klimatski pogoji

»Meteorologija (=vremenoslovje) je geofizikalna veda, ki obravnava procese in pojave v atmosferi in pojave, ki so soodvisni od njih« (Meteorološki terminološki slovar, 1990, str. 49).

»Klimatologija in z njo povezani pojavi, je definirana kot splet vremenskih pogojev tipičnih za regijo skupaj z opisom njihove pogostosti in sezonske spremenljivosti« (»Fedorov v Poglavja iz klime«, 2014, str. 1). Klimatski dejavniki, ki vplivajo na vremenske pojave, so številni, a se v grobem delijo v pet skupin. To so sončno obsevanje, lastnosti podlage, fizikalne in kemične lastnosti podlage, splošna cirkulacija atmosfere in oceanov ter relief ali topografija (Hočevar in Petkovšek, 1995). V Sloveniji in na področju Alp ima reliefna razgibanost, ki je povezana s temperaturo zraka in količino padavin, največji vpliv na višino in trajanje snežne odeje. Te v klimatologiji opišemo s številom dni s snežno odejo ob 7. uri, debelino snežne odeje, višino novozapadlega snega, maksimalno višino snežne odeje in gostoto snežne odeje (Ovsenik-Jeglič, 2000).

Eden od najpomembnejših dejavnikov za razvoj alpskega smučanja in vseh smučarskih športov kjer se drsi po snegu, je podlaga. Kljub temu da umetne podlage pridobivajo na popularnosti, saj v predelih, kjer običajno ni snega nudijo smučanje skozi celotno sezono (Thorpe, 2012), pa ne ponujajo enakih občutkov, katere nudi naravni sneg. Prav tako kot umetne podlage, tudi umetni sneg ne nudi občutkov mehkejšega naravnega snega (Ruth, 1998). Zaradi pomembnosti snega v širši vedi – meteorologiji, se je razvila podznanost o snegu, ki se imenuje nivologija. Ta govori o tem, da je »sneg sestavljen iz zraka in vode v vseh agregatnih stanjih (trdnem, tekočem in plinastem)« in se »v primerjavi z drugimi materiali lahko nahaja samo na temperaturah zelo blizu tališča (0°C). Zaradi tega je sneg zelo občutljiv in hitro reagira na okoljske vplive kot so sprememba temperature ali nihanje pritiska. Spremembe snega se zaradi okoljskih vplivov zgodijo v relativno kratkem času, prav zaradi tega pa se sneg tudi z lahkoto obdeluje« (Fauve idr., 2006, str. 81).

Za nastajanje in odlaganje snega mora biti zadoščeno trem predpogojem, ki so: dovolj velika vlažnost zraka, temperature zraka pod 0°C in zadostna količina kapi za nastajanje snega, ki sprožijo nastanek snežnih kristalov. Nastanek snežnih kristalov v atmosferi se začne v oblakih, ki so sestavljeni iz vodne pare, podhlajenih vodnih kapljic in ledenih delcev. V okolici površine ledu vladajo pogoji nasičenega parnega pritiska, nastanek snežnih kristalov pa je možen na dva načina, in sicer z depozicijo in z zmrzovanjem. Rast snežnega kristala s sublimacijo (depozicijo) poteka na način, da podhlajene vodne kapljice in majhni, toplejši ledeni kristali, ki so pod višjim parnim pritiskom, oddajo molekule vode, ki sublimirajo k večjim, hladnejšim ledenim kristalom. Medtem pa rast kristalov z zmrzovanjem vodnih kapljic poteka tako, da podhlajene vodne kapljice ob dotiku z ledenimi kristali zmrznejo in pri tem nastanejo sodrasti snežni kristali in sodra nepravilnih oblik (Fauve idr., 2006).

2.4 Socialni, osebni in ekonomski dejavniki ukvarjanja z alpskim smučanjem

Splošno znano dejstvo je, da je človek družbeno bitje in s tem predmet socioloških razprav in raziskav. Z razvojem športa pa se je razvila sociologija športa, ki je *»empirična in teoretična znanost, ki raziskuje družbene pojave vezane na šport in njegovo družbeno funkcijo. Gre za znanost, ki proučuje zakonitosti družbenih odnosov in procesov, ki vplivajo na športno vzgojo, vrhunski šport in športno rekreacijo«* (Doupona Topič in Petrović, 2007, str. 13). Človek je že od svojega rojstva družbeno bitje in tako vpet v najrazličnejše družbene procese. *»Človek je zaradi biološke nesamostojnosti že ko se rodi vezan na skupino. V življenjskem ciklusu običajno prehaja od prostorsko ožjih in maloštevilnih v širše in številnejše grupacije. Tako posameznik razvija svoje aktivnosti najprej v krogu svoje družine in njenem neposrednem okolju (primarna socializacija), kasneje pa prostorsko in vsebinsko razširi svoje delovanje v različne družbene skupine«* (Doupona Topič in Petrović, 2007, str. 57).

Prav tako kot pri drugih športnih zvrsteh ima pri posameznikovem ukvarjanju z alpskim smučanjem največ vpliva primarna družbena skupina - družina. Spodbuda s strani staršev je tako poleg ostalih socialno-ekonomskih dejavnikov eden glavnih dejavnikov za vključenost mladih v določen šport (Delaney in Madigan, 2009; Kirk, Burke, Carlson, Davis, Glover in O'Connor, 1996). Čeprav naj bi bila družina, šola in vrstniki dolgo časa tradicionalen vir primarne socializacije, pa se je s pojavom množičnih medijev to spremenilo in so mediji velikokrat najpomembnejši socializator tako pri primarni, kot tudi pri sekundarni socializaciji (Doupona Topič in Petrović, 2007). Alpsko smučanje je v Sloveniji in tudi v nekaterih drugih državah medijsko zelo dobro podprt šport, po besedah Vlada Kotnika (2007) celo *»spektakel«*. V tem primeru je alpsko smučanje družabna aktivnost, ki reflektira, izraža in krepi družbene aktivnosti. Tako mediji s pomočjo profesionalnih športnikov in športnih zvezd posredno in neposredno ponujajo in včasih vsiljujejo življenjske vrednote in merila. Vendar pa spremljanje določenega športa preko medijev in njegovo prakticiranje ni vzročno-posledično povezano in je odvisno tudi od drugih dejavnikov (Doupona Topič in Petrović, 2007).

Kot je zgoraj opisano, so smučarski športi v primerjavi z mnogimi drugimi športi, ki se izvajajo v urbanih objektih, športi, ki se izvajajo v naravi, največkrat stran od velikih mest in gosto poseljenih predelov. Prav odmaknjenost smučišč ter kompleksna infrastruktura (žičnice,

zasneževanje, urejanje prog...) pa prinesejo s seboj celo vrsto dejavnikov ukvarjanja in še pogosteje neukvarjanja s smučarskimi športi. Ti dejavniki, ki so največkrat medsebojno povezani, segajo od ekonomskih pa vse do časovnih (omejitve posameznikov).

O tem pričajo mnoge raziskave smučarskega trga, med drugim tudi študija evropskih potrošniških centrov – ECC, v katero se je v sezoni 2010 – 2011 vključilo dvesto smučarskih središč s področja Evrope. V omenjeni raziskavi so poskušali prikazati ponudbo ter cene po posameznih smučarskih centrih. In čeprav vzorec za vse vključene države ni reprezentativen (le 6 vključenih smučarskih centrov s področja Francije, 12 s področja Švice, saj je bilo vključevanje smučarskih centrov prostovoljno), se kaže trend rasti cen glede na ponudbo storitev, dolžine prog, čas sezone ter ostalih dejavnikov. Dopustniško smučanje štiričlanske družine v enem izmed alpskih centrov z nastanitvijo in tedenskimi smučarskimi kartami stane v povprečju 2000 evrov, v to ceno pa nista vključena hrana in prevoz (»Ski resorts in Europe 2010/2011: A survey in 20 European countries«, 2010).

Navkljub dejstvu, da alpsko smučanje že dalj časa sodi med šport in prostočasno dejavnost, za katero je potreben zajeten finančni vložek, ostaja najbolj številčno zastopano znotraj smučarskih športov. V določenih državah kot so Avstrija (»Die ökonomische Bedeutung des Wintersports in Österreich«, 2008) Švica (Heinzer, 2005) in Francija (»France, the world's leading tourist destination«, 2013) predstavlja glavno panogo zimskega športnega turizma. Tako je predmet mnogih raziskav motivacije za ukvarjanje s prostočasnimi dejavnostmi ter dejavniki za participacijo v njih.

Sredi osemdesetih let 20. stoletja se je tako razvila teorija omejitev pri udeležbi v prostočasnih dejavnostih (Crawford in Godbey, 1987; Bialeschki in Henderson, 1988). Omejitve pri udejstvovanju v prostočasnih dejavnostih si hierarhično sledijo in so osebne (intrapersonal), socialne (interpersonal) in strukturne (structural). Osebne omejitve so na prvem mestu in so s strani Crawforda in Godbeya (1987, str. 122) definirane kot »posameznikova psihološka stanja in atributi«, na primer stres, depresija, strah, samoevalvacija pri določeni aktivnosti. Če so osebne omejitve prevelike še zadosten nivo motivacije ne zadostuje za ukvarjanje z določeno dejavnostjo. Socialne omejitve »zadevajo interakcije in odnose med posamezniki« (Samdahl in Jekubovich, 1997, str. 431) in so med drugimi nezmožnost najti partnerja ali prijatelja, s katerim bi se vključeval v določeno dejavnost, partnerjeve strukturne omejitve in nekompatibilnost preferenc s partnerjem. Strukturne omejitve pa so tiste, ki se nahajajo med preferencami in dejanskim udejstvovanjem

in segajo vse od finančnih dejavnikov, časovne razpoložljivosti, družinskega življenja, podnebja ali sezone, odnos družbene skupine do dejavnosti ter pomanjkanja možnosti ali dostopa za ukvarjanje (Crawford in Godbey, 1987). Medtem ko se nekateri strokovnjaki ne strinjajo z omenjeno razvrstitvijo omejitev, je Hudson v svoji raziskavi (1998) omenjene omejitve dokazal prav na primeru smučarskega dopusta. Ugotovil je, da so se smučarji za dopust odločali predvsem na podlagi strukturnih omejitev, medtem ko so se nesmučarji smučarskemu dopustu odrekli predvsem zaradi osebnostnih omejitev (pomanjkanje motivacije).

2.5 Tradicija ukvarjanja s smučanjem in njen razvoj

V današnjem modernem postindustrijskem svetu je tradicija ukvarjanja z alpskim smučanjem najverjetneje med manj pomembnimi dejavniki v primerjavi s preteklimi časovnimi obdobji. Tradicija, ki je definirana kot *»kar se je ustalilo v življenju kake skupnosti s prenašanjem iz roda v rod«* ali *»kar se je uveljavilo, doseglo na področju kakšne dejavnosti med njenim daljšim obstajanjem«* (SSKJ, 2005, str. 1412), danes na številnih področjih tone v pozabo. Vendar pa brez tradicije ukvarjanja in razvoja nebi bilo smučanja v takšni obliki kot je danes.

In medtem ko dandanes za večino smučarjev rekreativcev alpsko smučanje predstavlja kakovostno preživljanje prostega časa, je v preteklosti predstavljal najhitrejši in najlažji način premikanja po pokrajini prekriti s snegom, z namenom preseljevanja, lova ter vojaških pohodov. Mnogi zgodovinarji so poskušali določiti čas v katerem so se uporabljale prve smuči, kljub vsemu pa imajo glede prazgodovinskega smučanja različni avtorji različne teorije.

Prazgodovina smučanja zajema časovno obdobje od prvih dokumentiranih pojavov smučanja do leta 1888, ko je Norvežan Fridjof Nansen s spremljevalci na smučeh prečil Grenladijo. Obdobje do modernega smučanja je bilo obdobje, ko je smučanje služilo svojemu primarnemu namenu – premikanju skozi pokrajino, prekrito s snegom. O tem pričajo tudi prvi zapisani viri Grka Anabasisa iz Xenophona iz 4. stoletja pr. n. št. govorijo o pohodu deset tisoč vojakov grške vojske iz Babilona do Črnega morja. Pri prehodu čez Armensko gorovje so vojaki uporabljali krplje, ki so preprečevali vdiranje v globok sneg (Huntford, 2008). Nekateri drugi viri pa kot prvi pisni vir navajajo zapis grškega zgodovinarja Herodota (484-420 pr. n. št.), ki je omenil da so nekatera maloazijska plemena uporabljala *»lesene čevlje«* za

hojo po snegu. Ker sta bila izraza za smuči in krplje v pradavnini enaka, ni moč trditi, da je šlo za smuči (Guček, 2000).

Za začetnika alpskega smučanja velja Mathias Zdarsky, ki je razvil tehniko, katero je v svojem priročniku *Lilienfelder Skilaufl-Technik (Lilienfeldska smučarska tehnika)* tudi opisal in slikovno opremil (Guček, 2004). Naziv “očeta alpskega smučanja”, kot ga imenujejo nekateri avtorji (Hutford; Schlesinger; Allen) si je Zdarsky prislužil potem, ko je skandinavske smuči, ki so v dolžino merile skoraj tri metre skrajšal, in jih s tem prilagodil goratemu in strmemu okolju. Ta prilagoditev je omogočala krmiljenje, pri liliendfeldski tehniki pa je smučar s plužnim zavojem spremenil smer, ki je bila ključna za nadzor hitrosti in smer smučanja. Liliendfeldski tehniki so nato sledile arlberška, francoska vrtilna, tehnika nasprotnega sukanja ramen, tehnika krožnega gibanja kolen in jajce, ki so druga drugo izpodrivale (Guček, 2004).

Razvoja tehnike alpskega smučanja si ne moremo predstavljati brez razvoja opreme, katere najpomembnejši del so smuči. Že od začetkov njihove uporabe so si izdelovalci prizadevali ustvariti smuči, ki bi uporabniku omogočale kar najlažje obvladovanje gibanja po snegu. Dolžina in širina je variirala glede na karakteristike pokrajine ter lastnosti prvotne surovine – lesa in je bila po dolžini ravna, z izjemo ukrivljenih vrhov. Kamber ali konveksno ukrivljenost po dolžini so prvič na smučeh uporabili tesarji iz pokrajine Telemark na Norveškem okoli leta 1850 in s tem omogočili enakomernejšo obremenitev smuči po celotni drsni ploskvi. Prve smuči s stransko ukrivljenostjo izvirajo iz Norveške in jih je Sondre Nordheim predstavil leta 1868 ter kasneje z ekipo pionirjev razvijal posebej za telemark tehniko smučanja. V naslednjih desetletjih so tesarji, od katerih prednjačili Norvežani, eksperimentirali z različnimi tipi lesa in pri sestavi uporabljali več slojev lesa. Letnica 1905 pa zaznamuje prvo serijsko izdelavo smuči, in sicer s strani alpske enote francoske vojske v Brianconu (Lund in Masia, 2014).

Od leta 1928, ko je bila v Franciji izdelana prva aluminijasta smučka in so bili prvič v uporabi aluminijasti robniki, se je začela doba eksperimentiranja z najrazličnejšimi materiali. Razvoj na tehnološkem področju je pomenil dobo preizkušanja najrazličnejših kombinacij naravnih kakor tudi umetnih produktov. Materiali, ki so se najpogosteje uporabljali so segali vse od celuloze, najrazličnejših plastičnih polimerov na začetku pa do fibreglassa, polietilena, kevlarja, keramike in karbona kasneje (Lund in Masia, 2014).

Čeprav je tehnologija po industrijski revoluciji močno vplivala na sestavo smuči, se oblika ni drastično spreminjala vse do 90. let 20. stoletja. Vse od časa Nordheima so osamljeni posamezniki poskušali konstruirati smuči z različnimi stranskimi loki, ki pa ob relativno veliki dolžini smuči, ki so se gibale okoli dveh metrov, niso prišli do izraza. Globina stranskega loka je variirala od 4 do 7 mm, kar je pomenilo 40 in več metrov radija krožnice. Sredi 70. let pa se je na snežnih strminah pojavila novost, in sicer snežna deska, ki je imela ob dolžini 140 centimetrov in globini stranskega loka 17 mm radij le 6 metrov. Vendar pa se izdelovalcem ni zdelo smiselno prenašati oblike snežne deske na smuči, tisti ki pa so se v to podali pa so doživeli neuspeh. Voz sprememb so vlekli naprej tekmovalci, predvsem najboljši Ingemark Stenmark ter brata Mahre, ki so pri veleslalomu začeli uporabljati vse bolj direktno linijo med vratci, na kar so se postavljalci prog odzvali z ostrejšo postavljenimi zavoji. Izdelovalci smuči so svoje smuči prilagodili tekmovalcem, globina stranskega loka je merila 62 mm ob stranskem radiju 32 metrov, a so jih posebej izdelovali le za smučarje tekmovalce (Masia, 2005).

V začetku 90. let so pri znamki K2 v množično proizvodnjo prišle tekmovalne smuči GS Race, leta 1991 pa še rekreacijske Velocity, ki so imele 10 mm globine stranskega radija. Vendar pa so bile omenjene smuči le še korak v evoluciji konstrukcije in uporabnost smuči, ki je svojo revolucijo doživela leta 1993 s strani slovenskih projektantov. Inženir Jurij Franko, ki se je leta 1987 pridružil razvojni ekipi Elana, je skupaj s Pavlom Skoficem osnoval projekt SCX (Sidecut Extreme – ekstremni stranski lok). V naslednjih letih je s pomočjo fizikalnih izračunov iz Elanovega laboratorija prišlo mnogo prototipov, nakar sta leta 1991 Franko in Skofic lansirala 203 cm dolgo veleslalomsko smučko dimenzij 110-63-105 mm, ki je imela 22,25 mm stranskega loka ter radij zavoja 15 metrov. Smuči SCX so pomenile pravo revolucijo in so na prvi lokalni veleslalomski tekmi v Sloveniji pobrale osem izmed prvih desetih mest (Masia, 2005).

2.6 Razvoj smučanja v Sloveniji

Čeprav je imel razvoj tehnike velik vpliv na popularizacijo in množičnost ukvarjanja z alpskim smučanjem, pa ima bloško smučanje prav poseben pomen v srcih in glavah Slovencev. Bloško smučanje je Slovenijo postavilo na smučarski zemljevid, saj je na ozemlju srednje Evrope opisan kot prvi način smučanja. Leta 1689 je Janez Vajkard Valvasor v Slavi vojvodine Kranjske opisal “samoniklo” in “avtohtono” obliko elementarnega smučanja na

planoti Bloke, ki leži jugovzhodno od Ljubljane. Bloško smučanje je mnogim zgodovinarjem, smučarskim poznavalcem in navdušencem, ki so preučevali ta izoliran pojav na bloškem, poleg odgovorov prineslo tudi kup vprašanj. Še zdaj namreč ni jasno, od kod izhajajo smuči, katere so lokalni smučarji uporabljali, in zakaj se omenjeni način smučanja ni prenesel na sosednje pokrajine. In kljub vsemu *»je imelo velik propagandni vpliv in popularizatorski učinek in je eden od faktorjev, ki so prispevali, da se je moderno smučanje na Slovenskem tako zelo in uspešno prijelo«* (Guček, 1989, str. 107).

Ukvarjanje s smučanjem je poleg vseh dejavnikov v časih televizije ter elektronskih medijev odvisno od popularnosti. Prav popularnost in dožemanje alpskega smučanja kot simbola slovenskosti je v več svojih delih poskušal razložiti slovenski antropolog dr. Vlado Kotnik. V delu *»Slovenija and its National Winter Pastime: In Pursuit of an Anthropology of Alpine Skiing«* (2007) (*Slovenija in njeno nacionalno zimsko preživljanje prostega časa: V iskanju antropologije alpskega smučanja*) poskuša najti vzroke za dožemanje alpskega smučanja kot nacionalnega športa s strani slovenske družbe. *»Udomačitev«* alpskega smučanja avtor pojasnjuje skozi dolgo zgodovinsko obdobje, katerega začetki segajo v 16. stoletje na planoto Bloke. Bloško smučanje je sicer ostal osamljen pojav prav zaradi odmaknjenosti Bloške planote, katere relief in mikroklima sta vplivala na razvoj le-tega. Kljub temu da se bloško smučanje ni razvijalo in je ostalo avtohtono, je imelo velik vpliv na dožemanje modernega alpskega smučanja kot *»slovenskega«* športa. Po Kotniku so razlogi posledica nepoznavanja zgodovine razvoja alpskega smučanja s strani laikov, kakor tudi poskus prikazovanja bloškega smučanja kot predhodnika modernega načina smučanja s strani nekaterih slovenskih etnologov, športnih kronistov in navdušencev (Kotnik, 2007).

Alpsko smučanje pa je posebno mesto med slovenskimi športi dobilo tudi po zaslugi družbenih razmer in dogodkov na slovenskem ozemlju. Kot navaja avtor Kotnik je bilo ukvarjanje z modernim alpskim smučanjem v začetku 20. stoletja povezano z ruralno pokrajino Slovenije, prakticirali pa so ga slovenski kmetje z razliko od plemstva, ki je bilo večinoma nemško. Tudi ob ustanovitvi Kraljevine Slovencev, Hrvatov in Srbov je alpsko smučanje predstavljalo simbol *»slovenskosti«* v državi, ki je bila etnično zelo raznolika. Sloves in kasneje celo mit o Slovencih kot smučarskem narodu se je skozi obdobje do 80. let 20. stoletja v nekdanji skupni državi le še stopnjeval. Že v času nekdanje skupne države so predstavniki drugih federativnih republik Slovence imenovali *»smučarji«*, beseda ki je postala sinonim za Slovence. K temu so veliko pripomogli tudi tekmovalci kot so Mateja Svet, Bojan Križaj in Rok Petrovič, ki so sodelovali in tudi zmagovali v svetovnem pokalu – najvišjem

nivoju tekmovanja v alpskem smučanju (Kotnik, 2007).

Alpsko smučanje pa je igralo tudi vlogo ob razpadu Jugoslavije in gradnji slovenske narodne identitete. Ob osamosvojitvi Slovenije in poskusu distanciranja od nekdanjih skupnih »jugoslovanskih« vrednot je smučanje igralo eno glavnih vlog gradnje nove nacionalne identitete. Predstavljalo je simbol neodvisnosti in boja za novo državo. Vse zmage dosežene pod Jugoslovansko zastavo, so postale slovenske zmage, Jugoslovanski smučarji pa so postali »vražji Slovenci«. Na zimskih Olimpijskih igrah leta 1992, prvih na katerih so slovenski športniki nastopali pod slovensko zastavo, so poročevalci in športni novinarji poskušali prikazati tranzicijo Slovenije iz Balkana v Evropo. Medijska odmevnost in visoka gledanost dogodka ter ostali dejavniki so še oživili že prej prisotno nacionalno zavest ter občutek ponosa, šport in kultura pa sta bila nosilca nove družbene realnosti t. i. »slovenske tranzicije« (Kotnik, 2007).

Ogromno literature na področju nacionalne športne identitete potrjuje dejstvo, da šport pomaga ustvarjati in oblikovati nacionalno identiteto naroda ter da kultura določenega naroda oblikuje moderni šport. Kljub temu da večina Slovencev verjame v avtohtonost slovenskega smučanja, ki dokazano izhaja iz severnih dežel, pa je imelo za Slovence in Slovenijo zelo velik pomen in ga navkljub relativno slabšim rezultatom alpskih smučarjev še naprej ima.

2.7 Alpsko smučanje kot šport ter panoga športnega turizma

Alpsko smučanje je od ločitve od nordijskega smučanja in uporabe smuči kot sredstva za najlažje premikanje po snežni pokrajini definirano kot šport. *»Izhodiščno razmišljanje o fenomenu športa v sodobnem svetu kot tudi iskanje njegovega razvoja vnaprej izhaja iz dejstva, da je generično bistvo človeka – ustvarjalnost«* (Doupona Topič in Petrović, 2007, str. 35). In prav človeška ustvarjalnost je alpsko smučanje pripeljala do točke, kjer je sedaj in še premika meje nekdanj nemogočega. Prav zaradi ustvarjalnosti ljudi, ki so se ukvarjali s smučanjem, je preraslo okvire športa in postalo pristočasna dejavnost (hobi).

Alpsko smučanje je poleg športne panoge z ostalimi snežnimi športi tudi panoga turizma, in sicer športnega turizma. Razvoj smučanja kot pristočasne dejavnosti se je začel na območju Alp kot posledica socialnoekonomskih in kulturnih dejavnikov. K temu je pripomogla industrijska revolucija z razvojem na vseh področjih ter gradnja železnice in povezovanje

nekdaj izoliranih krajev v Alpah z urbanimi centri v Evropi. Poleg tehnološkega napredka pa so k prostočasnim dejavnostim kot pravici množice pripomogle vladne spremembe na področju dela ter ostale družbene spremembe. In prav nihče ni mislil, da lahko smučanje preraste svoje okvirje in postane eden najpopularnejših športov, kakor tudi večmilijska gospodarska panoga. To je alpskemu smučanju, ki danes v panogi športnega turizma nastopa z ostalimi zvrstmi snežnih športov, uspelo s pomočjo razmaha medijev in popkulture, ki je za svoje vzela vsakršno novost, ki je privlačila množično občinstvo (Denning, 2012).

Razvoj smučarskega športa pa si je v polpretekli zgodovini nemogoče predstavljati brez razvoja infrastrukture smučišč. Med infrastrukturo poleg transportnih naprav (žičnice, sedežnice) štejemo tudi mehansko obdelavo snega ali preparacijo. Kvaliteta izvajanja smučarskega športa je tako v veliki meri odvisna od dela upravljavcev smučišč pri pripravi smučarskih prog. Kriteriji optimalnosti ureditve prog so raznoliki, na splošno pa si uporabniki želijo proge, ki so *»kompaktno oprijemljive, enakomerno preparirane (malo grbin, brez ledenih ploskev na površini), varne (brez kamnov, brez presenečenj), raznolike in optično privlačne«* (Fauve idr., 2006, str. 134-135). Pravilno in ob tem uspešno preparacijo smučarskih prog dosežejo upravljavci smučišč ob upoštevanju fizikalnih lastnosti snega in pravilni uporabi strojev in drugih pripomočkov za urejanje prog.

2.8 Zakonodaja na področju učenja smučanja

Vsaka država ima na področju učenja smučanja svojo zakonodajo in pravne akte, a prav vsem je skupna želja po najvišjem nivoju znanja in usposobljenosti učiteljev smučanja, ki predstavljajo "nacionalno šolo" določene države in organizacij le-te. Kljub natančno določenim pravilom sistema usposabljanja strokovnih delavcev v športu, ki so zapisana v 16. členu Zakona o športu (Uradni list RS, št. 22/98) in kasneje dopolnjena s pravilnikom o licenciranju strokovnih delavcev v športu, se namreč še vedno dogaja, da se omenjeni zakoni ne spoštujejo (*»Pravila o usposabljanju strokovnih delavcev v športu«*, 2004).

V zagotavljanju najvišjega nivoja učenja smučanja in visoko usposobljenih kadrov na področju smučanja v Sloveniji ZUTS (Združenje učiteljev in trenerjev Slovenije) organizira na začetku sezone licenčno obnovitveni seminar za pridobivanje ene od uradnih licenc (licence ZUTS, IVSI in ISIA; *»Licenciranje«*, 2014).

Da ne prihaja do napak v delovanju, pa kompetentnost, usposobljenost ter veljavnost licence smučarskih učiteljev na smučišču, ki mora biti v skladu z upravljavcem smučišča, preverjajo nadzorniki Prometnega inšpektorata RS v skladu z Zakonom o varnosti na smučiščih (»Licenciranje«, 2014).

2.9 Lik učitelja smučanja

Lik učitelja smučanja se je skozi čas spreminjal, v veliki meri kot posledica družbenih sprememb. »Danes smučarski učitelj bolj kot kadarkoli doslej predstavlja človeka s številnimi in različnimi znanji ter sposobnostmi« (Lešnik in Žvan, 2007, str. 7). Poleg opisnikov kot so ponos, tradicija, lepota, odgovornost pa je na prvem mestu strokovna podkovanost na področju delovanja. Ob strokovnem znanju, katerega na tečajih za usposabljanje na mlajše generacije prenašajo starejši in izkušenejši učitelji demonstratorji, pa skušajo na svoje naslednike predati tudi osnovne vzorce obnašanja in pravila, opredeljena v strokovnem kodeksu učiteljev in trenerjev smučanja Slovenije. Rekreativno smučanje, področje, za katerega so zadolženi učitelji smučanja, naj bi predstavljalo užitek in le zadovoljen učenec lahko uživa v svojem smučanju ter napreduje (Lešnik in Žvan, 2007).

2.10 Terminologija alpskega smučanja

Pravijo, da je jezik najbolj prepoznavno znamenje nacionalne identitete vsakega naroda. Obširnost terminologije povezane z smučanjem ter poseganje v druge kulturne sfere kot so likovno-umetnostna in literarna, priča o pomenu smučanja, ki ga je imelo in ga še ima na Slovence. »Sproščeni zapisi pesmi, šal in drobnih pripovedi so dokaz, da je slovenski odnos do smučanja vendarle drugačen kot do drugih športov, da mu je bolj kot v drugih vrstah športa podlaga doživetje, čutenje.« (Guček idr., 2011, str. 8).

Terminološka obširnost in raznolikost smučarskega besedja sta že v preteklosti spodbujali mnoge športne delavce in smučarske navdušence. Rudolfu Badjuri, ki je začetnik na področju zbiranja in objavljanja smučarske terminologije z deli Smučka terminologija (1921, 1931), Smučar (1924) ter Bloško starosvetno smučanje in besedje (1956), so se po drugi svetovni vojni pridružili Marjan Jeločnik, Janez Šuster, Boris Kobal in dr. Mirko Rupel (Guček idr., 2011).

Uveljavljanje slovenske smučarske terminologije pa ni bilo samo sebi namen. Poganjali so jo najrazličnejši motivi kot so uspeh slovenskih tekmovalcev v vseh panogah smučanja, množičnost športa ter organizacija športnih dogodkov. Ker pa pod besedo smučati, ki pomeni drseti s smučmi ali smučem podobno napravo, zlasti smučarsko desko, po snegu, snežni podlagi v izbrani smučarski tehniki, lahko razumemo najrazličnejše načine smučanja od telemark smučanja, prostega smučanja, smučanja izven urejenih smučišč pa do najmnožičnejšega alpskega, je pomembno poznati okoliščine in strukturo ljudi, ki besedo smučati uporabljajo. Glagol smučati tako uporabljajo tekmovalci in rekreativci v disciplinah alpskega, telemark, turnega, alpinističnega smučanja, kakor tudi smučanja prostega sloga ter smučanja gibalno oviranih oseb (Guček idr., 2011).

Alpsko smučanje je »*smučanje v alpski tehniki z uporabo alpske smučarske ali turnosmučarske opreme*«, zastarel izraz pa je alpsko smučanje. Je tudi »*smučanje v smučanje v hitrejšem ali počasnejšem ritmu po smučišču, ki ima od startnega prostora do ciljnega prostora postavljena smučarska vratca*« in je strokovno in pogovorno imenovano smučanje med vratci. Angleški ustreznik je alpine skiing, nemški pa alpines Skilauf ali alpines Skifahren (Guček idr., 2011, str. 25).

V nemško govorečem okolju in tudi drugje se v vsakdanji uporabi beseda smučanje (Skisport) enači z alpskim smučanjem (alpine Skifahren). Razlog za enačenje obeh terminov s strani smučarjev kakor tudi nesmučarjev gre iskati v množičnosti alpskega smučanja, ki še vedno prednjači pred ostalimi oblikami smučanja. V vsakdanji uporabi in tudi strokovni literaturi se tako uporabljajo najrazličnejši izrazi kot so smučanje (ang. skisport, nem. Skisport), snežni športi (snow sports, Schneesport) in zimski športi (winter sports, Wintersport) in imajo svoje definicije. Smučanje je tako definirano kot drsenje na najrazličnejših vrstah smučí (med katere spada tudi snežna deska). Snežni športi so definirani kot vsakršna športna dejavnost na snegu kot je tek v krpljah po snegu, kakor tudi gradnja iglujev ali drugih snežnih figur. Zimski športi pa so definirani kot katere koli oblike gibanja v zimski sezoni, ki se lahko izvajajo tudi neodvisno od snega. Primeri omenjenih športnih aktivnosti so zimska hoja in tek ter curling (Luthe, 2007).

2.11 Organiziranost usposabljanja smučarskih učiteljev po posameznih državah

2.11.1 Slovenija

Institucija, ki v Sloveniji deluje na področju izobraževanja in usposabljanja smučarskih kadrov, se imenuje Združenje učiteljev in trenerjev smučanja Slovenije (ZUTS) in je strokovno interesno (cehovsko) združenje učiteljev in trenerjev smučanja. Je drugo najštevilčnejše športno strokovno združenje v slovenskem prostoru, saj v svojih vrstah združuje preko 3400 aktivnih učiteljev in trenerjev različnih smučarskih panog. Ustanovljeno je bilo leta 1936, skozi čas pa se je njegovo delovanje razširilo na sedem komisij, ki predstavljajo različne pojavne oblike smučanja - alpsko smučanje, deskanje na snegu, tek na smučeh in NHT, telemark smučanje, smučanje prostega sloga, smučarske skoke in biatlon (»ZUTS – Predstavitev«, 2014). V združenje šol smučanja pod okriljem ZUTS je povezanih 17 smučarskih šol, ki delujejo na petnajstih lokacijah, od katerih je 13 lociranih v Sloveniji (»ZUTS – Šole smučanja«, 2014).

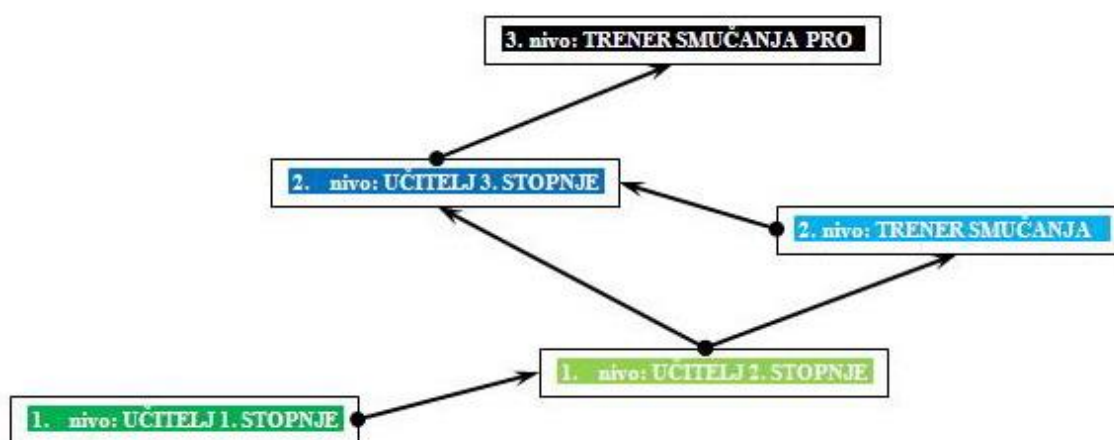
Strategija in delovanje

ZUTS Slovenije je posebna oblika strokovnega delovanja kadrov znotraj Smučarske zveze Slovenije (SZS), ki združuje učitelje in trenerje smučanja. Namen združevanja je predvsem v skrbi za strokovno usposobljenost in izpopolnjevanje učiteljev in trenerjev vseh disciplin pri SZS, izvajanje enotnega programa usposabljanja učiteljev in trenerjev smučanja ter izvajanje enotnega programa slovenske šole smučanja. Prizadeva si za boljše in učinkovitejše uresničevanje skupnih interesov na področju smučarskega športa, popularizacijo in razvoj množičnega in vrhunškega smučarskega športa ter za zastopanje in predstavljanje slovenske šole smučanja v mednarodnem prostoru. Na mednarodnem področju si prizadeva za povezovanje z domačimi in tujimi institucijami na področju smučarskega športa. Strategija delovanja ZUTS Slovenije je zasnovana v obliki osmih ciljev, ki so usmerjeni predvsem v strokovno delo na različnih ravneh smučarskega športa. Tako želi doseči visoko raven strokovne in organizacijske ravni svojih strokovnih kadrov, učinkovit razvoj, izvajanje in nadzor usposabljanja in izpopolnjevanja le-teh, prav tako pa ohraniti enotnost in strokovnost učnega programa in njegovega izvajanja. Z izvajanjem strokovnih nalog in s podpiranjem dejavnosti na področju smučanja želi zveza prispevati k popularizaciji športa v Republiki Sloveniji, kakor tudi dostojno predstavljati slovenske smučarske šole doma in v tujini. Osnovno poslanstvo ZUTS temelji na usposabljanju strokovnih kadrov in razvoju smučarske

stroke. Zavzema se za razvoj in napredek različnih disciplin, ki so združene v ZUTS Slovenije. Veliko prostora v strategiji namenja tudi promociji smučarskega športa v sodelovanju z mediji in medijsko podprtimi dogodki, medtem ko podeljevanje licenc učiteljem in trenerjem, kakor tudi šolam smučanja ter vodenje evidenc na omenjenem področju ostajajo primarna naloga (»Poslovnik ZUTS Slovenije«, 2008).

Usposabljanje in licenciranje

Licenciranje na področju smučarskih kadrov je urejeno na osnovi 31. člena Zakona o športu in Pravilnika o licenciranju strokovnih delavcev v športu, ki ju je sprejel Olimpijski komite Slovenije. Nosilec, predlagatelj in izvajalec usposabljanja na področju smučanja je ZUTS. Na nižjih stopnjah (1. in 2. nivo) usposabljanja izvajajo smučarska društva in klubi, v okviru katerih delujejo strokovno usposobljeni učitelji oziroma trenerji smučanja in so kot osnovne organizacije povezani v ZUTS Slovenije. Na višjih stopnjah (3. nivo) pa je organizator in izvajalec programov ZUTS v sodelovanju s Fakulteto za šport. Proces pridobivanja licenc vsebuje sklop teoretičnih vsebin v obliki predavanj po programu in sklop praktičnih vsebin v obliki izvedbe vaj na snegu po programu. V sklopu so tudi obvladovanje in izpit teoretičnega znanja pod nadzorom članov DIK (Državna izpitna komisija) ter izpit iz obvladanja praktičnega znanja. Za pridobitev licence pa je obvezno tudi opravljanje obvezne prakse. Lestvica učiteljskih nazivov si sledi od najnižjega; Učitelj I. stopnje (U1) in Učitelj II. stopnje (U2) do najvišjega; Učitelj III. stopnje (U3) (»Pravilnik o licenciranju strokovnih delavcev v športu«, 2010).

Slika 1. Prikaz nivojev licenc smučarskih učiteljev v Sloveniji (»Licenciranje«, 2014).

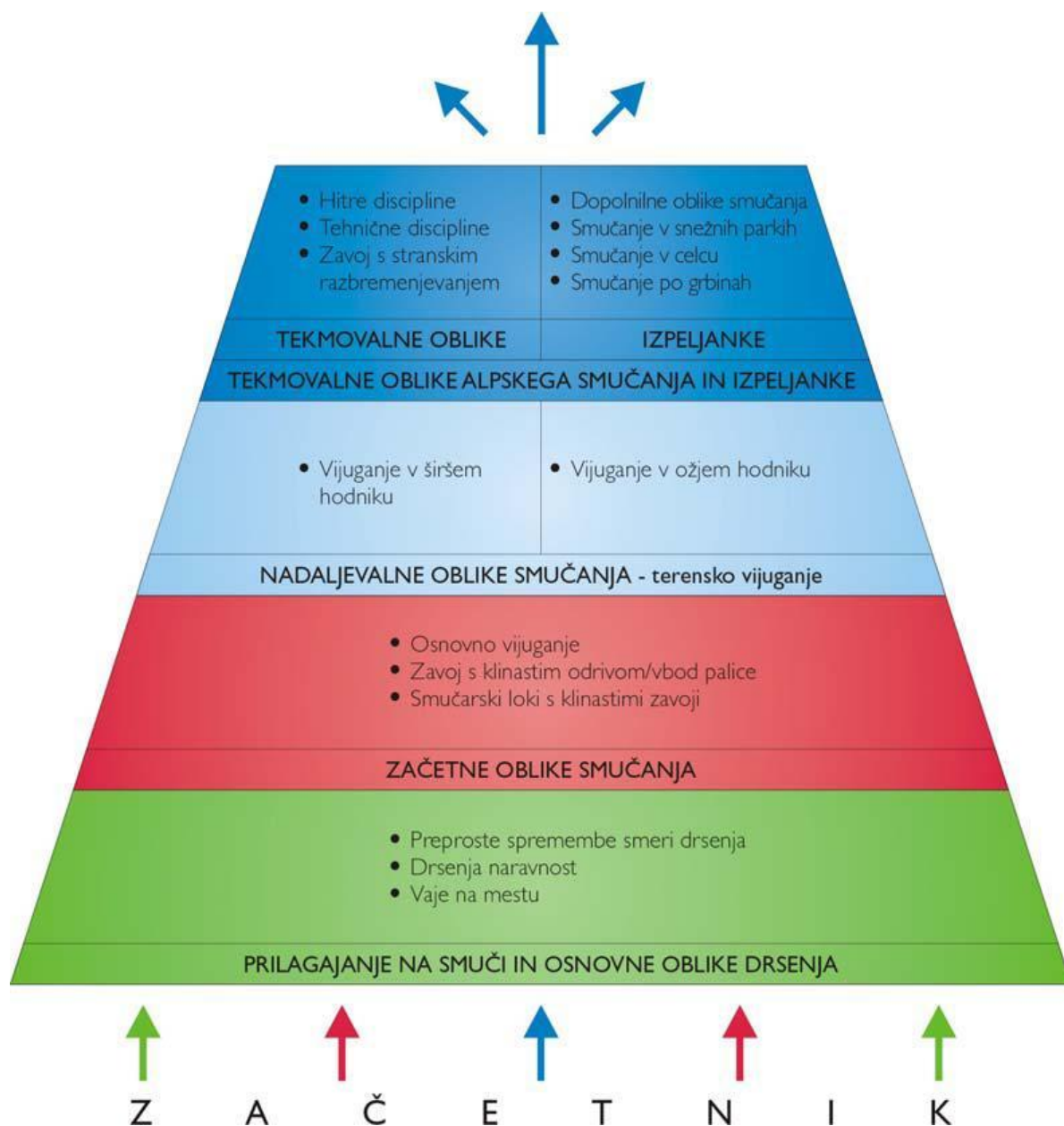
Na Sliki 1 so prikazani nivoji licenc učiteljev smučanja, ki veljajo za vse panoge, katere zagotavlja ZUTS.

Predmetnik programov usposabljanja za učitelje alpskega smučanja se na treh stopnjah nekoliko razlikujejo, vendar je vsem skupna delitev na teoretični del in praktični del. Teoretični del na posameznih nivojih vsebuje predmete (v oklepaju stopnja na kateri se izvaja predmetnik):

- Tehnika in metodika alpskega smučanja (vsi nivoji)
- Psihološke osnove učenja smučanja otrok in osnovna motorika (U1)
- Zgodovina smučanja (vsi nivoji)
- Red in varnost ter kodeks etike obnašanja na smučišču (vsi nivoji)
- Osnove didaktike in pedagogike (U1)
- Smučarska oprema in priprava smuči (U1 in U2)
- Osnove postopkov ravnanja ob nesreči ter prva pomoč na smučišču (vsi nivoji)
- Specialna didaktika s pedagoško-psihološkimi prijemi (U2 in U3)
- Nevarnosti pri smučanju v goratem svetu (U2 in U3)
- Osnove biomehanike smučanja (U2)
- Osnovna in specialna motorika alpskega smučanja (U3)
- Specialna didaktika (U3)
- Skupinska dinamika in socialni odnosi v skupini (U3)
- Smučarska oprema in priprava smuči za tekmovalce (U3)
- Biomehanika smučanja (U3)
- Mednarodno povezovanje in osnove smučarske terminologije v tujih jezikih (U3)
- Pomen šole smučanja za zimski turizem (U3)
- Pedagogika učenja smučanja (U3)
- Psihologija učenja smučanja (U3)
- Tekmovalna pravila za različne kategorije tekmovalcev (U3)
- Trening tehnike tekmovalcev v starosti 7 do 10 let (U3)

Na stopnjah Učitelj 1. stopnje in Učitelj 2. stopnje traja teoretični del usposabljanja 10 ur, na zadnji stopnji pa 32,5 ur. Praktični del usposabljanja na začetnih stopnjah (U1 in U2) traja 36 ur ter dodatnih 12 ur videoanalize in praktičnih primerov vadbe. Na najvišjem nivoju se praktično usposabljanje izvede v 84 urah, ob 20. dodatnih urah videoanalize in praktičnih primerov vadbe. Usposabljanje na začetnih dveh nivojih se izvede v šestih dneh, medtem ko

na tretjem nivoju traja 16 dni. Pogoj za pridobitev licence na vseh nivoji je uspešno opravljen teoretični in praktični izpit, nastop pred vrsto in pedagoška praksa. Na najvišjem nivoju mora kandidat odpeljati progo veleslaloma znotraj časovne omejitve («Programi usposabljanja za pridobitev strokovnih nazivov alpskega smučanja», 2011). Piramida storitev slovenske nacionalne šole smučanja je sestavljena na način vertikalne hierarhije po zahtevnosti in možnosti različnih smučarskih izvedb na posameznih stopnjah znanja (Lešnik in Žvan, 2007). Prva stopnja je stopnja prilagajanja na smuči in osnovne oblike drsenja, pod katero spadajo vaje na mestu, drsenje naravnost ter preproste oblike drsenja. Druga stopnja zajema začetne oblike smučanja, pod katero spadajo smučarski loki s klinastimi zavoji, zavoj s klinastim odzivom in vbod palice ter osnovno vijuganje. Na naslednji stopnji se nahajajo nadaljevalne oblike smučanja, to je vijuganje v širšem hodniku in vijuganje v ožjem hodniku. Na najvišjem nivoju se nahajajo tekmovalne oblike smučanja, med katere spadajo tekmovalne discipline alpskega smučanja, in izpeljanke, ki so dopolnilne oblike smučanja, smučanje v snežnih parkih, celcu in podobno (Lešnik, Murovec in Gašperšič, 2002).

Slika 2. Shema storitev slovenske nacionalne šole alpskega smučanja (Lešnik in Žvan, 2007)

Na sliki 2 je prikazana shema storitev slovenske nacionalne smučarske šole alpskega smučanja, kjer barve prikazujejo težavnost nivoja. Puščice prikazujejo način bolj ali manj direktne poti učenja, kjer zelena puščica pomeni konvencionalno pot učenja, roza puščica kombinirano ter modra puščica direktno pot učenja smučanja.

Mednarodno povezovanje in licenciranje

ZUTS deluje v mednarodnem prostoru in je članica krovne organizacije Interski, pod katero spadata Zveza profesionalnih smučarskih učiteljev (ISIA – International Ski Instructors Association) (»ISIA – International Ski Instructors Association – Member countries«, 2014) in

Zveza amaterskih učiteljev smučanja (IVSI – Internationaler Verband der Schneesport Instruktoeren) (»IVSI – Adressen – Mitgliedsverbände«, 2014). V slovenskem smučarskem prostoru poznamo naslednje licence:

- licenco ZUTS, ki je veljavna izključno v slovenskem prostoru in so do nje upravičeni kandidati s strokovnim nazivom Učitelj 1. stopnje in kandidati s pridobljenimi višjimi nazivi strokovne usposobljenosti,
- licenco IVSI, ki je amaterska mednarodno veljavna licenca, do katere so upravičeni kandidati s strokovnim nazivom Učitelj 2. stopnje in kandidati s pridobljenimi višjimi nazivi strokovne usposobljenosti,
- licenco ISIA, ki je profesionalna mednarodno veljavna licenca, do katere so upravičeni kandidati s strokovnim nazivom Učitelj 3. Stopnje (»Licenciranje«, 2014).

2.11.2 Avstrija

Izobraževanje na področju snežnih športov v Avstriji je pod vodstvom krovne organizacije Interski Avstrija, ki je bila ustanovljena leta 1957 z namenom poučevanja smučanja. Omenjena organizacija danes združuje tri velike organizacije, ki imajo nalogo metodičnega, didaktičnega in organizacijskega razvoja ter posredovanja znanja na področju snežnih športov učiteljem, trenerjem in učitelje športne vzgoje v šolah. Pojem snežni športi je z leti postal širši, saj se poleg v preteklosti najštevilčnejšega alpskega smučanja pojavljajo telemark smučanje, deskanje na snegu, tek na smučeh, kakor tudi prosti slog smučanja (new school). Poleg vprašanj izobraževanja in usposabljanja se organizacija vse pogosteje sooča z izzivi v zimskem turizmu, z vprašanji trajnostnega razvoja okolja in vse bolj tudi z varnostnimi vprašanji, ki so v središču prizadevanj. Delovanje Interski Avstrija financira Zvezno ministrstvo za obrambo in šport (»Schneesport-Lehrwesen in Österreich«, 2014).

Zveza avstrijske smučarske šole (Der Österreichische Skischulverband - ÖSSV) je organizacija, odgovorna za usposabljanje smučarskih učiteljev, ki zastopa interese avstrijskih zimskih športnih delavcev (Ski-/Schneesportlehrerinnen) in avstrijskih smučarskih šol v vseh temeljnih zadevah smučarskega izobraževanja na zvezni ravni ter v tujini, še zlasti na ravni EU. Sedež se nahaja v Innsbrucku, administracija in financiranje pa je v domeni Zvezne akademije za šport v Innsbrucku (Bundessportakademie Innsbruck). Bistvena naloga predstavlja usklajevanje, načrtovanje in izvajanje državnega izobraževanja smučarskih učiteljev v partnerstvu z Zveznim ministrstvom za izobraževanje, znanost in kulturo

(»Snowsport Austria – Die Österreichischen Skischulen / Der Österreichische Skischulverband«, 2014).

Zveza avstrijskih zimsko-športnih inštruktorjev (Der Verband der Österreichischen Schneesportinstruktoren – ÖVSI) je združenje vseh poklicnih in krovnih organizacij, ki si prizadevajo za napredek v učenju zimskih športov v naravi. Na mednarodni ravni ÖVSI deluje v povezavi z IVSI (International Verband Ski Instruktoren), Interski Avstrija in drugimi organizacijami. Je neprofitna organizacija (»Über uns - Österreichischer Verband der Schneesportinstruktoren«, 2014). O pomembnosti zimskih športov v Avstriji priča obstoj delovne skupine za zimske športe v šolah in srednjih šolah (Der Arbeitskreis Schneesport an Schulen und Hochschulen), katere cilj je spodbujanje zimskih športov med učenci, dijaki in študenti v izobraževalnih ustanovah (»Statuten des Österreichischen Arbeitskreis Schneesport an Schulen und Hochschulen«, 2011).

Na področju Avstrije je v smučarskih šolah, katerih je 494 v višku sezone zaposlenih okoli petnajst tisoč smučarskih učiteljev. O pomenu smučarskih športov na turizmu v Avstriji priča tudi dejstvo, da je na 369 smučiščih zaposlenih tudi prav toliko žičničarskih delavcev kot smučarskih učiteljev (»ÖSSV Generalversammlung 2008«, Junij 2008).

Strategija delovanja

Strategija delovanja ÖSSV temelji predvsem na vprašanju kako obiskovalcu avstrijske smučarske šole ponuditi kar največ. Tako je avstrijsko usposabljanje za učitelja alpskega smučanja usmerjeno v mnogošportnost (polysportiv Ausbildung) z namenom čim širšega znanja smučarskih kadrov. Obvezen premet usposabljanja predstavlja predmet "Smučanje in alternativni snežni športi", med katere spadajo tek na smučeh, telemark smučanje, deskanje, smučanje izven urejenih smučišč (freeride) ter smučanje v snežnih parkih (freestyle). Razlog je tudi v turistični naravnosti avstrijske zveze smučarskih šol ter državne politike, saj želijo v poplavi novih športov na snegu strankam ponuditi kar največ. To načelo je tudi uzakonjeno kot »15. Skilauf und alternative Schneesportarten (Unterrichtspraxis und Eigenkönnen)« Zakona BGBl. II Nr. 286/2004 Ministrstva za izobraževanje, znanost in kulturo. Po mnenju prej omenjenega ministrstva je na ta način dodana vrednost k znanju smučarskih delavcev v avstrijskih smučarskih šolah. Tako se turistično povpraševanje izvede dosledno, smučarske šole so poznane pod načelom »vse na enem mestu«, učitelji smučanja pa so razmeroma prilagodljivi v kratkem obdobju delovanja (»Ausbildung«, 2014).

Usposabljanje in licenciranje

Usposabljanje za naziv učitelja smučanja v Avstriji poteka na deželni in državni ravni, zakonske določbe na državni ravni pa opredeljujejo usposabljanje poklicnih zimskih športnih delavcev, njihovo strokovno združenje, kot tudi smučarske šole v posameznih zveznih deželah (»Diplom-Skilehrer«, 2014). Uradni kurikulum zveze avstrijske smučarske šole je opredeljen v uradni literaturi za avstrijske smučarske učitelje "Snowsport Austria - Die Österreichische Skischule" (»Ausbildung«, 2014). Nosilec začetnih nivojev usposabljanja smučarskih kadrov je posamezna deželna zveza avstrijske smučarske šole, nazivi pa si sledijo po naslednjem ključu: smučarski učitelj – začetnik (Skilehrer-Anwärter) in deželni učitelj smučanja (Landesskilehrer), ki zajema dva nivoja (L1 in L2). Diplomirani učitelj smučanja (Diplomskilehrer/Staatliche Prüfung) pa se izvaja na nacionalni ravni. Kot najvišjo stopnjo pa štejejo naziv smučarskega vodnika (Skiführer), ki pa se ne nanaša le na znanje ali usposobljenost alpskega smučanja, temveč tudi na zmožnost vodenja posameznikov ali skupin izven urejenih smučišč (Ski-Touren).

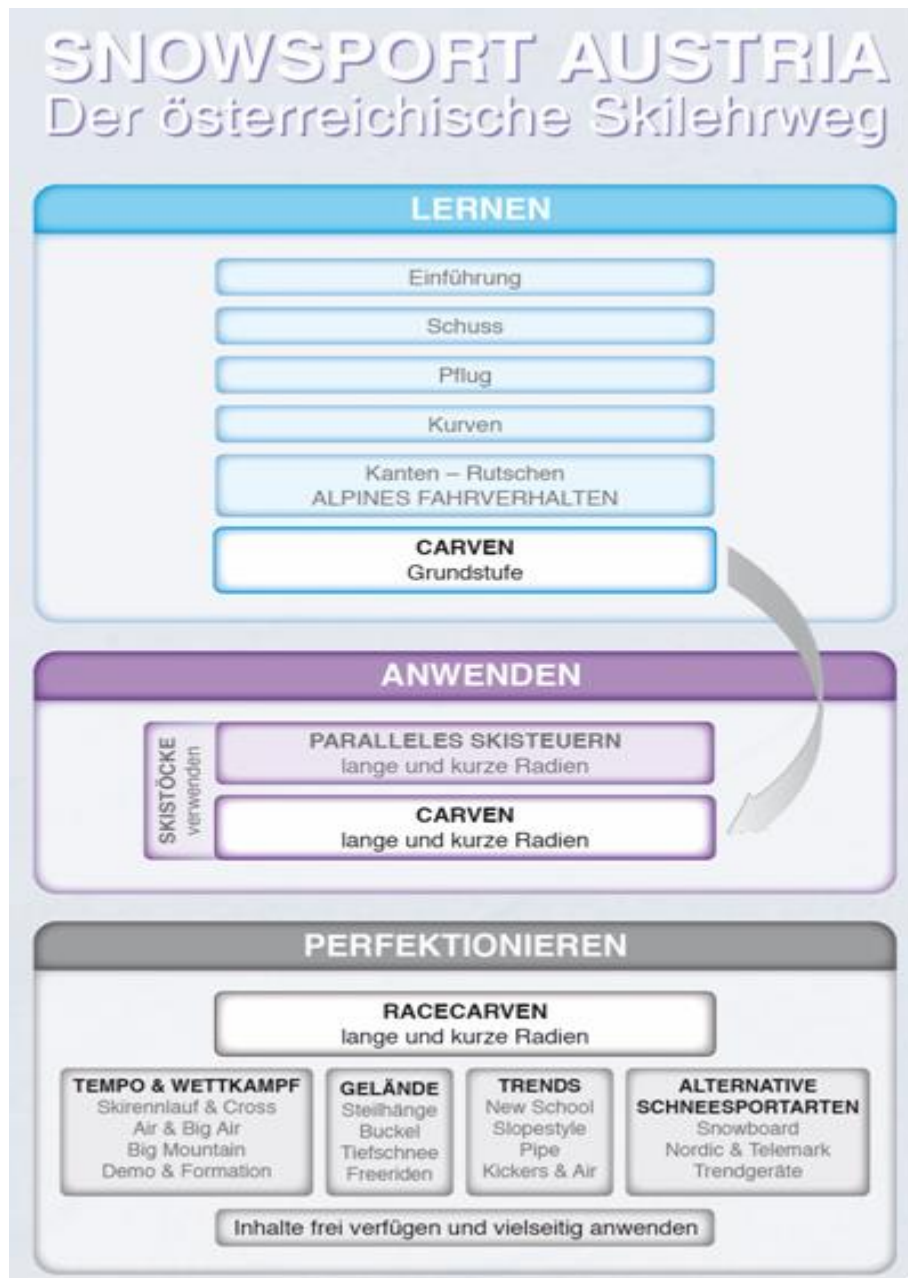
Kärntner Skischulverband Ausbildungswege		
Schneesportlandeslehrer 38 Tage Ski, 5 Tage SB	Skilehreranwärter + Landesskilehrer 1	Snowboardlandeslehrer 10 Tage Ski, 22 Tage SB
Schneesportlehrer Anwärter (SLA) 10 Tage Ski 5 Tage Snowboard	Skilehrer Anwärter 10 Tage Ski	Schneesportlehrer Anwärter (SLA) 10 Tage Ski 5 Tage Snowboard (Eigenkönnen Überprüfung)
Schneesportlehrer 1 (LS1) 10 Tage Ski (mit Geländeprüfung) Praxiszeit 14 Tage	Landesskilehrer 1 (LS1) 10 Tage Ski (mit Geländeprüfung) Praxiszeit 14 Tage	Snowboard Landeslehrer (SBL) 10 Tage Snowboard Mindestalter 17, Praxiszeit 21 Tage
Alpinkurs (ALP) 7 Tage Mindestalter 17, positiver Abschluss LS1 (Gelände und Schule)		Alpinkurs (ALP) 7 Tage Snowboard
Landesschneesportlehrer (LS2) 11 Tage Ski Mindestalter 18, Praxiszeit 21 Tage, positiver Abschluss LS1 (Gelände und Schule) Für die Aufnahmeprüfung zum Diplomskilehrer muss zusätzlich der Snowboardlandeslehrer (LSB2) absolviert werden!		

Slika 3. Prikaz sheme nivojev učiteljev snežnih športov avstrijske Koroške (»Ausbildungsschema«, 2014).

Na sliki 3 je prikazana shema nivojev ter trajanje programov usposabljanja. V shemo ni vključen najvišji nivo licence, ki se izvaja na državnem nivoju. Trajanje usposabljanja za začetni nivo traja 10 dni, za naslednji nivo prav tako 10 dni, tretji nivo pa z obveznim delom

»Alpinkursa« 18 dni.

Aktualni načrt usposabljanja učiteljev snežnih športov kaže jasno strukturirano in načrtovano pot. Od osnovnega nivoja pa vse do najvišjega nivoja stremijo vsi metodično-didaktični koraki k zarezni tehniki, prilagojeno na starosti, nadarjenosti in moči, s pomočjo naj sodobnejše opreme. Avstrijska šola smučanja poleg stremljenja k zarezni tehniki želi pri učenju doseči estetsko lepoto gibanja v situacijskem načinu učenja in učenja v okviru učne poti (»Snowsport Austria - Die Österreichische Skischule«, 2010). Učni načrt usposabljanja avstrijskih učiteljev snežnih športov se deli na praktične vsebine, med katere na najnižji stopnji spada učenje smučanja (Lehrauftritt) in vodenje učencev po progi (Schule Fahren), in praktične vsebine. Med omenjene vsebine spadajo: biomehanika, didaktika, pedagogika, prva pomoč, plazovi in sneg, poklicna etika, oprema, narava in okolje, varnost, komunikacija/prezentacija in angleščina (»Skilehrer-Anwärter«, 2014). Na naslednjem nivoju (L1) med praktične vsebine spadajo zarezni zavoji v ožjem in širšem hodniku z menjavo ritma ter učenje smučanja skupin s slabšim in srednjim predznanjem (Lehrauftritt für Kursgruppen). Na teoretičnem področju se poleg predmetov pedagogike, didaktike, biomehanike, prve pomoči, angleščine in komunikacije, ki se izvajajo na tudi na nižjem nivoju, izvajajo še predmeti treniranja smučanja, delo s strankami, teorija prostega sloga smučanja ter zgodovina smučanja (»Landesskilehrer Teil 1«, 2014). Na nivoju L2 se pri praktičnih vsebinah predmetnika izvajajo vsebine vodenja učencev po progi; učenje smučanja skupin z boljšim predznanjem v nemškem in angleškem jeziku; vožnja po grbinah, izven urejenih smučišč in v globokem snegu; prosti slog smučanja ter tekma v veleslalomu s časovno omejitvijo. Na nivoju L2 se izvajajo enaki teoretični predmeti s poglobljeno vsebino. Posebnost avstrijskega sistema usposabljanja smučarskih učiteljev je mogošportnost, tako da morajo za pristop k usposabljanju L1 in L2 za učitelja alpskega smučanja pokazati določeno stopnjo znanja deskanja na snegu (»Landesskilehrer Teil 2«, 2014). Usposabljanje za najvišji nivo licence učitelja smučanja izvaja Avstrijska zveza učiteljev smučanja v sodelovanju z Zvezno športno akademijo v Innsbrucku. Usposabljanje zajema dva semestra vaj, v skupnem trajanju 61 dni ter šestmesečno praktično usposabljanje. Usposabljanje se zaključi z ustnim izpitom pedagogike, didaktike, metodike in biomehanike alpskega smučanja ter tujega jezika. Praktični izpit zajema smučanje izven urejenih smučišč, predstavitev elementov smučarske šole, nastop pred vrsto ter tekma v veleslalomu s časovno omejitvijo (»Der Weg zum Staatlich geprüften Skilehrer«, 2014).

Slika 4. Shema storitev avstrijske šole alpskega smučanja (»Methodik«, 2014)

Na Sliki 4 so prikazane storitve avstrijske nacionalne šole alpskega smučanja. Na prvem nivoju je načelo »naučiti se«, na drugem »uporabiti« in na zadnjem nivoju »izpopolniti« posamezne storitve alpskega smučanja.

Mednarodno povezovanje in licenciranje

Na mednarodni ravni je Avstrija članica vseh pomembnejših organizacij ter podpisnica nekaterih sporazumov, ki urejajo delovanje smučarskih učiteljev. Zveza avstrijskih zimsko-športnih inštruktorjev (ÖVSI) zastopa interese avstrijskih smučarskih učiteljev in šole smučanja v organizacijah ISIA (»ISIA – International Ski Instructors Association – Member countries«, 2014) ter IVSI (»IVSI – Adressen – Mitgliedsverbände«, 2014), kjer imajo avstrijski kadri zastopstvo v generalnih skupščinah in izvršnih odborih. Delovna skupina za zimske športe v šolah in srednjih šolah ima svoje zastopstvo v organizaciji Mednarodno združenje za snežne športe v šolah in univerzah (IVSS). Prav tako je avstrijska smučarska šola podpisala memorandum o razumevanju (MoU), ki ureja delovanje znotraj držav podpisnic sporazuma, ki so hkrati članice Evropske Unije.

2.11.3 Nemčija

Usposabljanje na področju smučarskih športov v Nemčiji je specifično zaradi dejstva, da usposabljanje opravljata dve instituciji, in sicer Nemška smučarska zveza (DSV – Deutscher Skiverband) ter Zveza smučarskih učiteljev Nemčije (DSLVB – Deutscher Skilehrerverband). Zvezi nista neposredno povezani, obe pa sta vključeni v krovno organizacijo na področju smučarskih športov Interski Nemčija – zveza za smučarsko izobraževanje Nemčije (Der Deutsche Verband für das Skilehrwesen e.V. – Interski Deutschland) (»Organisationsstruktur«, 2014), ki pa sama ne nudi izobraževanja smučarskih kadrov (»Startseite«, 2014). Usposabljanje se v določenih delih razlikuje, glavna razlika pa je v ciljni skupini, ki ji je izobraževanje namenjeno.

Združenje, ki v Nemčiji zastopa strokovne interese na področju poklicnih smučarskih kadrov na področju učenja smučanja, se imenuje Zveza smučarskih učiteljev Nemčije (Deutscher Skilehrerverband e.V. – DSLVB). Sedež se od osnivanja organizacije leta 1973 nahaja v Wolfratshausnu. Kot je za interesna združenja značilno, prihajajo finančna sredstva iz donacij, članarin ter prispevkov. Njeni člani so inštruktorji alpskega smučanja, deskanja, teka na smučeh, telemark smučanja in smučarske šole, ki učijo omenjene športe. Pod okriljem zveze deluje več kot 14.500 smučarskih učiteljev ter 270 smučarskih šol (Profi-Schulen). Smučarski učitelji delujejo le v smučarskih šolah, kjer morajo za napredovanje pri licenčnih stopnjah opraviti določeno število ur učenja. Zveza si prizadeva sodelovati z vladnimi agencijami, z

industrijo, s turizmom in z organizacijami, ki so povezane s smučarskim športom (»Willkommenbrochüre 2014-15«, 2014).

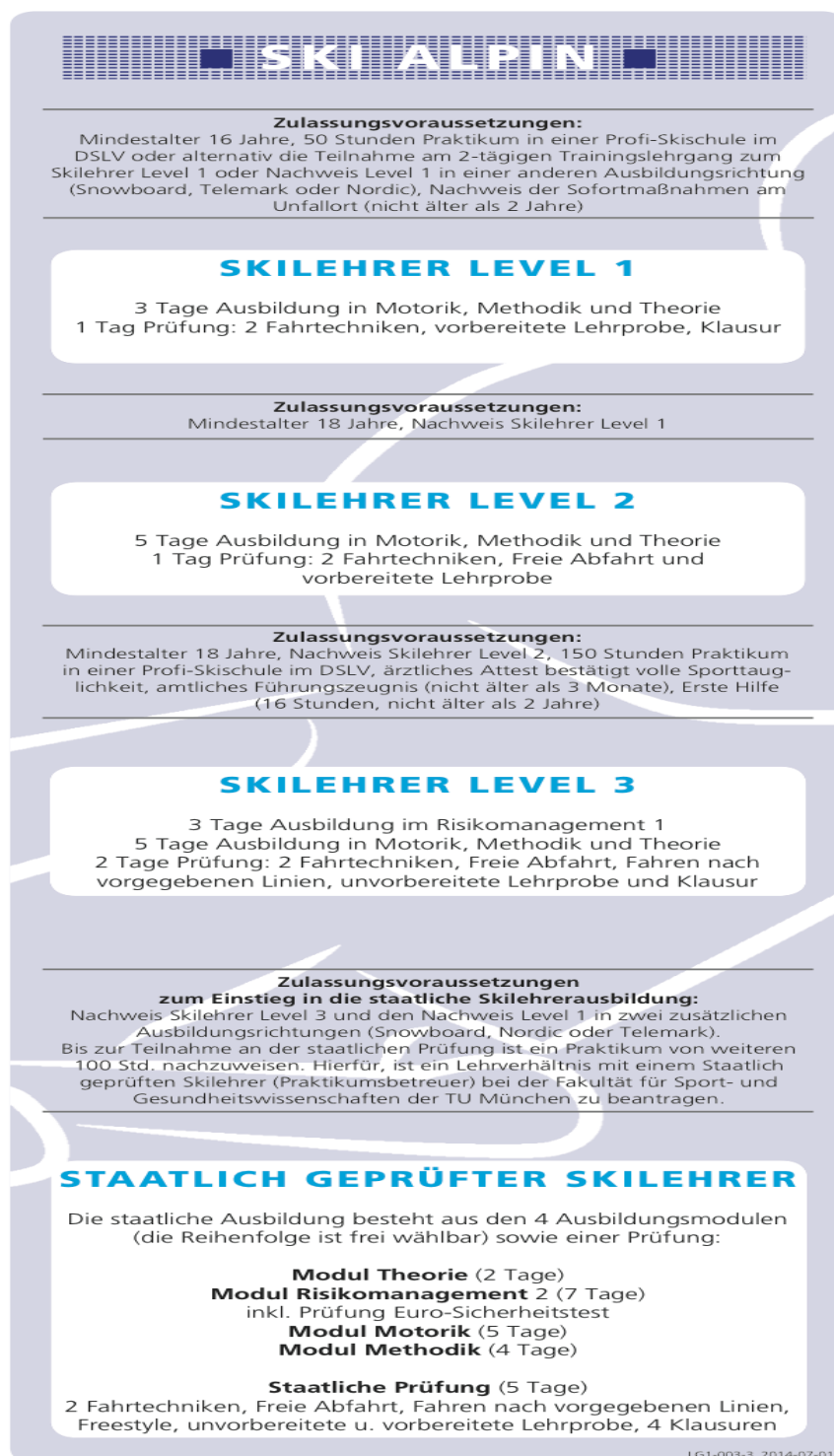
Nemška smučarska zveza (DSV) je bila ustanovljena 1905 v Münchnu, in je locirana na Planeggu južno od Münchna (»Deutscher Skiverband: Historie«, 2014). Je sindikat poklicnih združenj v deželah Zvezne republike Nemčije, pod njenim okriljem deluje 20 deželnih smučarskih zvez, v katerih deluje 35.000 usposobljenih delavcev na področju smučarskih športov, kar postavlja nemško smučarsko zvezo v svetovni vrh po številu usposobljenih kadrov (»Deutscher Skiverband: Zahlen & Fakten«, 2014). Športi, ki zajema so alpsko smučanje, biatlon, tek na smučeh, nordijska kombinacija, smučarski kros, smučarske skoke, smučanje prostega sloga ter deskanje na snegu. Učitelji, trenerji in ostali usposobljeni kadri delujejo v smučarskih klubih (Ski-Vereine), v katere so tudi včlanjeni (»Ausbildung«, 2014).

Strategija delovanja

Razlika v delovanju obeh zvez je v načinu usmerjenosti ter ciljni skupini, ki ji je določena institucija namenjena. Tako je DSLV ozko usmerjena institucija, katere namen je, da članom ponudi najboljše možnosti na področju usposabljanja, izobraževanja in informacij glede poklicne prakse ter zaposlovanja na področju učenja smučarskih športov. Zveza je članica mednarodnih organizacij Interski ter Zveze profesionalnih smučarskih učiteljev (ISIA) in podeljuje nacionalne in mednarodne licence (»Satzung Deutscher Skilehrerverband e.V.«, 2012). Na drugi strani pa je DSV mnogo širše usmerjena institucija, saj poleg področij rekreativnega in profesionalnega športa zajema tudi promocijo smučarskih športov, kot tudi izboljšanje varnosti udeležencev ter zaščite naravnega okolja. Kot eno glavnih vodil si postavlja načelo spodbujanja športnega udejstvovanja mlajših generacij, ob upoštevanju etičnih načel ter trajnostnega razvoja tako na tekmovalnem, kot tudi na rekreativnem področju. Kot zveza, v katero je vključen profesionalni šport, je izjemno aktivna na področju prepovedanih substanc, kot članica nemške in mednarodne protidopinške zveze. Pomembno nalogo predstavlja tudi delo z mladimi. Tako smučarski učitelji niso prednostna naloga, temveč le eden od dejavnikov, ki lahko pripomore k izboljšanju zgoraj omenjenih ciljev. DSV je članica mednarodne smučarske zveze (FIS – International Ski Federation) ter Interski (»Satzung des Deutsches Skiverbandes e.V.«, 2013).

Usposabljanje in licenciranje

DSLJ je v letu 2013 posodobila svoje programe usposabljanja, ki zajemajo tudi profesionalne učitelje zimskih športov (Berufschneesportlehrer). V sodelovanju z Bavarskim zveznim Ministrstvom za šolstvo in kulturo ter Fakulteto za šport in zdravstvene vede na tehniški univerzi v Münchnu je DSLJ razvila nov sistem izobraževanja in usposabljanja za učitelje smučanja. Sistem temelji na novih smernicah usposabljanja, preverjanja in vrednotenja učiteljev telesne vzgoje na bavarskem (BayAPOFspl), in se nanaša na zadnjo stopnjo programa za učitelje alpskega smučanja – državno priznani smučarski učitelj (Staatlich geprüfter Schneesportlehrer). Postavila je štiri temeljna načela novega izobraževalnega programa, ki so: preprosta in razumljiva struktura, tržna usmerjenost ter usmerjenost k inovacijam, najvišje zahteve na čustvenem nivoju ter nacionalno in mednarodno pozicioniranje usposobljenih kadrov. Usposabljanje vsebuje štiri stopnje: Učitelj smučanja 1., 2. in 3. stopnje (Skilehrer level 1, 2, 3) ter Državno priznani učitelj smučanja (Staatlich geprüfter Skilehrer) (»Snowsport: Aus- und Fortbildung 2014-15«, 2014).

Slika 5. Prikaz nivojev licenc nemških učiteljev alpskega smučanja pod organizacijo DSLV (»Ausbildungssystem Skilehrer«, 2014).

Na Sliki 5 so prikazani nivoji licenc učiteljev smučanja nemške organizacije DSLV. Na vsakem nivoju je prikazana časovna dolžina usposabljanja in predmetnik.

Usposabljanje na področju alpskega smučanja pri DSLV z namenom pridobivanja licenc na najnižjem nivoju traja štiri dni, in zajema tridnevno izobraževanje na področju metodike

poučevanja, teorije in motorike alpskega smučanja. Na najnižjem nivoju učitelj svoje znanje uporablja predvsem situacijsko. Na drugem nivoju, ki traja šest dni, kandidat nadgradi znanje prvega nivoja in je ob uspešnem zaključku zmožen lastnega in suverenega kreiranja plana učenja v primerjavi z nižjim nivojem. Usposabljanje za naziv smučarskega učitelja nivoja 3 pri DSLV traja 10 dni in poleg vsebin nižjih nivojev vsebuje modul obvladovanja tveganja (nem. Riskomanagement). Omenjeni modul zajema teoretično in praktično podlago prostega smučanja, medsebojne pomoči in oceno tveganja plazov. Po uspešno končanem izpitu je kandidat zmožen suverenega poučevanja v skladu s konceptom snežnih športov DSLV in prilagajanja učenja smučanja glede na razmere. Usposabljanje za najvišji nivo Državno priznanega učitelja smučanja traja 27 dni in je sestavljeno iz štirih modulov ter izpita. Ti moduli so metodika, tehnika in motorika alpskega smučanja ter obvladovanje tveganja na višjem nivoju. Po končanem usposabljanju se je kandidat zmožen hitro in samozavestno odzvati tudi v najtežjih situacijah (»Snowsport: Aus- und Fortbildung 2014-15«, 2014). Učna spirala šole smučanja DSLV je sestavljena iz štirih stopenj, kjer je na vsaki stopnji 5 učnih ciljev. Cilje vsake stopnje je pridobiti določeno znanje, ga predelati, izboljšati in uporabiti. Na prvi stopnji, ki je označena kot zelena stopnja je cilj varno zaustavljanje, ki ga dosegajo z nalogami, ki so: gibanje na smučeh po ravnem terenu, stopničasto vzpenjanje, vožnja naravnost z vzporedno postavljenimi smučmi v ravnotežnem položaju, zaustavljanje v položaju pluga in plužni zavoji. Na višji modri stopnji je cilj obvladovanje varne vožnje po progah težavnosti modre proge, ki jo dosegajo z nalogami: plužni zavoj s spremembo težišča, ritmično nizanje zavojev v plužni tehniki, prečno drsenje po smučini, med vožnjo skočiti preko manjših skakalnic in prvimi zavoji z vzporedno postavljenimi smučmi. Na naslednji, rdeči stopnji je cilj varna ritmična vožnja z vzporedno postavljenimi smučmi. Omenjen cilj dosega smučarska šola s pomočjo nalog, ki so: smučanje z vzporednimi smučmi zavojev različne dolžine, najti stabilen in varen položaj pri smučanju, izboljšati paralelni zavoj z vbodom palice, izboljšati nazor pri paralelnem zavoju ter smučanje po nestandardnem terenu (park, korita, valovi,...). Na najvišjem, črnem nivoju je cilj varno in raznoliko smučanje na vsakršnem terenu. To DSLV smučarska šola dosega skozi vadbo suverenega smučanja v globokem snegu in grbinah, obvladovanje vožnje po trdem in strmem terenu, obvladovanje hitre vožnje, obvladovanje vožnje in skokov v parku ter obvladovanje prostega smučanja (»Skifahren einfach. Der DSLV-Lehrplan«, 2011).

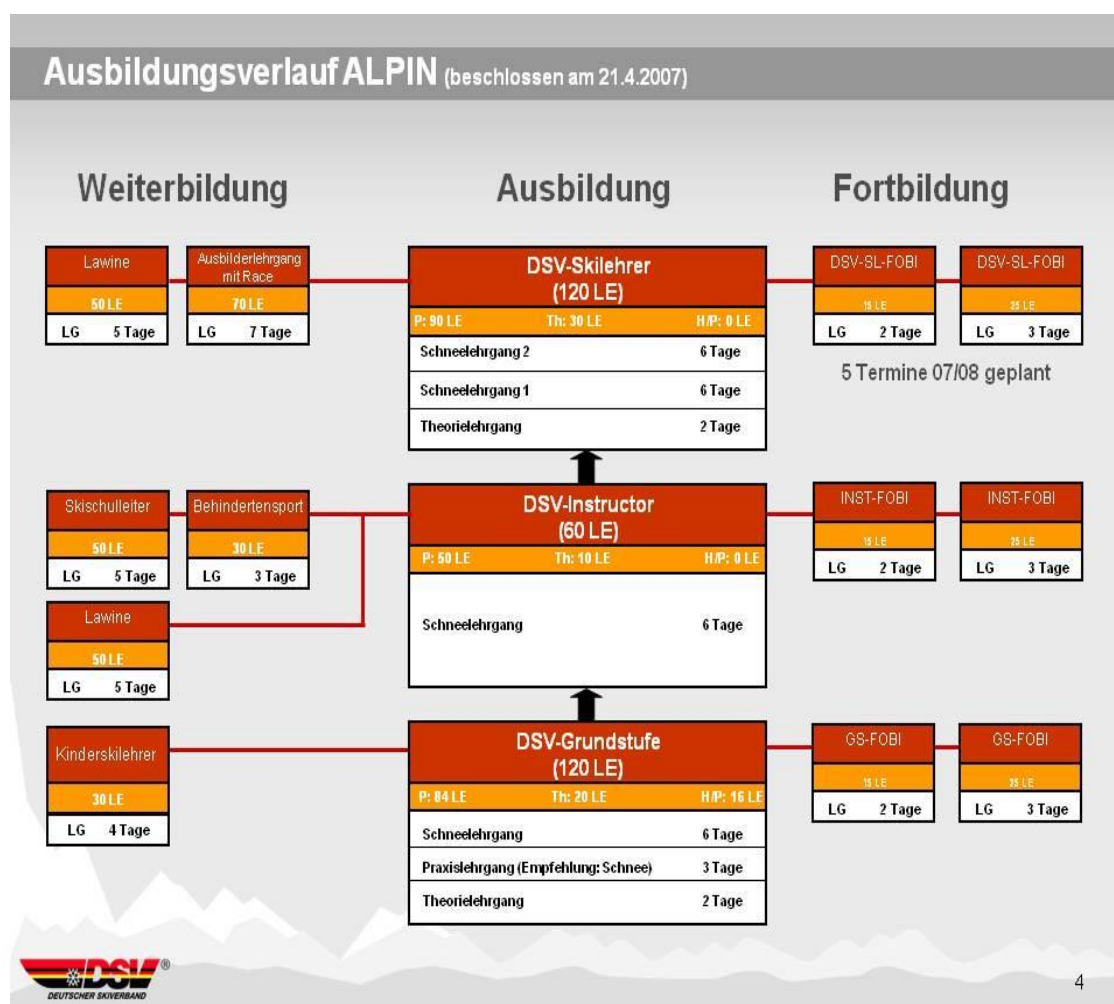

Slika 6. Nivoji in načela nemške šole alpskega smučanja DSLV – učna spirala (Skifahren einfach. Der DSLV-Lehrplan, 2011).

Koncept usposabljanja smučarske šole DSV je usklajen s splošnimi smernicami Nemške olimpijske športne zveze (Deutscher Olympischer Sportbund). V konceptu DSV

izobraževanja za množičen šport so postavljene smernice za in testi za preverjanje pri učenju alpskega smučanja ter deskanja na snegu. Podeljevanje licenc temelji na licenčnem sistemu Nemške športne zveze. Sistem usposabljanja Nemške smučarske zveze temelji na treh stebrih, ki so usposabljanju, izobraževanju in nadaljnjem usposabljanju (Ausbildung - Fortbildung - Weiterbildung). Usposabljanje se deli na tri nivoje: na osnovni nivo (Grundstufe), inštruktor zveze DSV (DSV-Instruktor) in učitelj zveze DSV (DSV-Skilehrer) (»Konzeption des DSV-Breitensports für die Ausbildung von Trainer/-innen für den Breitensport auf Basis der DOSB-RRL«, 2014).

DSV Ausbildungsverlauf Alpin

Slika 7. Prikaz nivojev licenc nemških učiteljev alpskega smučanja, ki delujejo pod organizacijo DSV (»Ausbildungsverlauf Alpin«, 2014).

Usposabljanje na področju alpskega smučanja pri organizaciji DSV je sestavljeno iz usposabljanja, izobraževanja in nadaljnjem usposabljanja na vseh treh nivojih licenc. Vsak del ima svoj predmetnik, katerega enote so določene po pomembnosti glede na število točk s katerimi je označen posamezen predmet. Usposabljanje na prvem nivoju tako traja 20 dni, na drugem nivoju 24 dni in na tretjem 31 dni. Kurikulum zajema teoretične predmete organizacija in šport, šport in družba, šport-pravica-varnost, psihologija športa, pedagogika športa, kineziologija, biomehanika, športno treniranje, prva pomoč, ekologija, obvladovanje tveganja na progi (Riskomanagement auf der Piste), material, posebne tehnike in metodika alpskega smučanja. Praktični predmeti zajemajo tehniko alpskega smučanja, metodiko alpskega smučanja in predmet športne izobrazbe (»Curriculum Ski Alpin – Deutscher Skiverband«, 2014).

Mednarodno povezovanje in licenciranje

Nemčijo v mednarodnem prostoru na področju učenja smučanja predstavlja več organizacij. Zveza smučarskih učiteljev Nemčije – DSLV je članica organizacije ISIA (»ISIA – International Ski Instructors Association – Member countries«, 2014), kakor tudi podpisnica sporazuma MoU. Zveza za smučarsko izobraževanje Nemčije (DVS) zastopa Nemčijo pri organizaciji IVSI (»IVSI – Adressen – Mitgliedsverbände«, 2014), medtem ko v sodelovanju z Združenjem za snežne športe na univerzah (Arbeitsgemeinschaft Schneesport an Hochschulen) zastopa Nemčijo pri mednarodni organizaciji IVSS.

Znotraj DSLV prejme vsak član (pogoj za članstvo je opravljen najnižji nivo katerega koli usposabljanja ter plačana članarina) člansko kartico, s katero se lahko legitimira v nacionalnem in mednarodnem prostoru. Najvišje usposobljeni kadri – državno priznani učitelji alpskega smučanja, kakor tudi učitelji smučanja 3. stopnje, ki izpolnjujejo norme prejmejo po opravljenem obveznem seminarju tudi ISIA kartico, ki postane veljavna z aktualno ISIA nalepko. Smučarski učitelji nižje usposobljenosti prejmejo po opravljenih obveznih seminarjih DSLV nalepko (»Ordnungen«, 2013). Podobno kot pri DSLV lahko tudi pri DSV prejme vsak član z vsaj najnižjo stopnjo usposobljenosti člansko kartico, ki pa ni obvezna. Z opravljenim seminarjem se najvišje usposobljenim kadrom (DSV-Skilehrer) izda tudi IVSI nalepka, ki učiteljem pomeni mednarodno priznavanje in primerljivost (»Konzeption des DSV-Breitensports für die Ausbildung von Trainer/-innen für den Breitensport auf Basis der DOSB-RRL«, 2008).

2.11.4 Švica

Institucija, odgovorna za izobraževanje in usposabljanje kadrov v Švici se imenuje SSSA (Swiss Snowsports Association – Švicarska zveza snežnih športov), in je po 60. členu švicarskega civilnega zakonika organizirana kot združenje z neomejenim časom trajanja delovanja (»Statuten«, 2012). Leta 1934 ustanovljena Švicarska zveza zimskih športov (Schweizerische Skischulverband – SSSA) ter leta 1932 ustanovljena Švicarska smučarska zveza (Schweizerische Interverband für Skilauf – SIVS) sta se leta 2002 povezali v organizacijo, ki jo danes poznamo pod tržnim imenom Swiss Snowsports (»Geschichte & Politik«, 2014). Sredstva, s katerimi upravlja zveza, se pridobivajo iz članarine in prispevkov članov, poslovanja združenja in trženja znamke, kakor tudi iz donacij podpornikov (Statuten, 2012). Pod okriljem SSSA deluje 13.000 učiteljev zimskih športov, ki delujejo v sto osemdesetih smučarskih in deskarskih šolah ter znotraj 43 zvez in institucij. Zveza usposablja učitelje v štirih pojavnih oblikah smučanja, in sicer v alpskem smučanju, deskanju na snegu, nordijskem smučanju ter telemarku (»Zahlen und Fakten«, 2014).

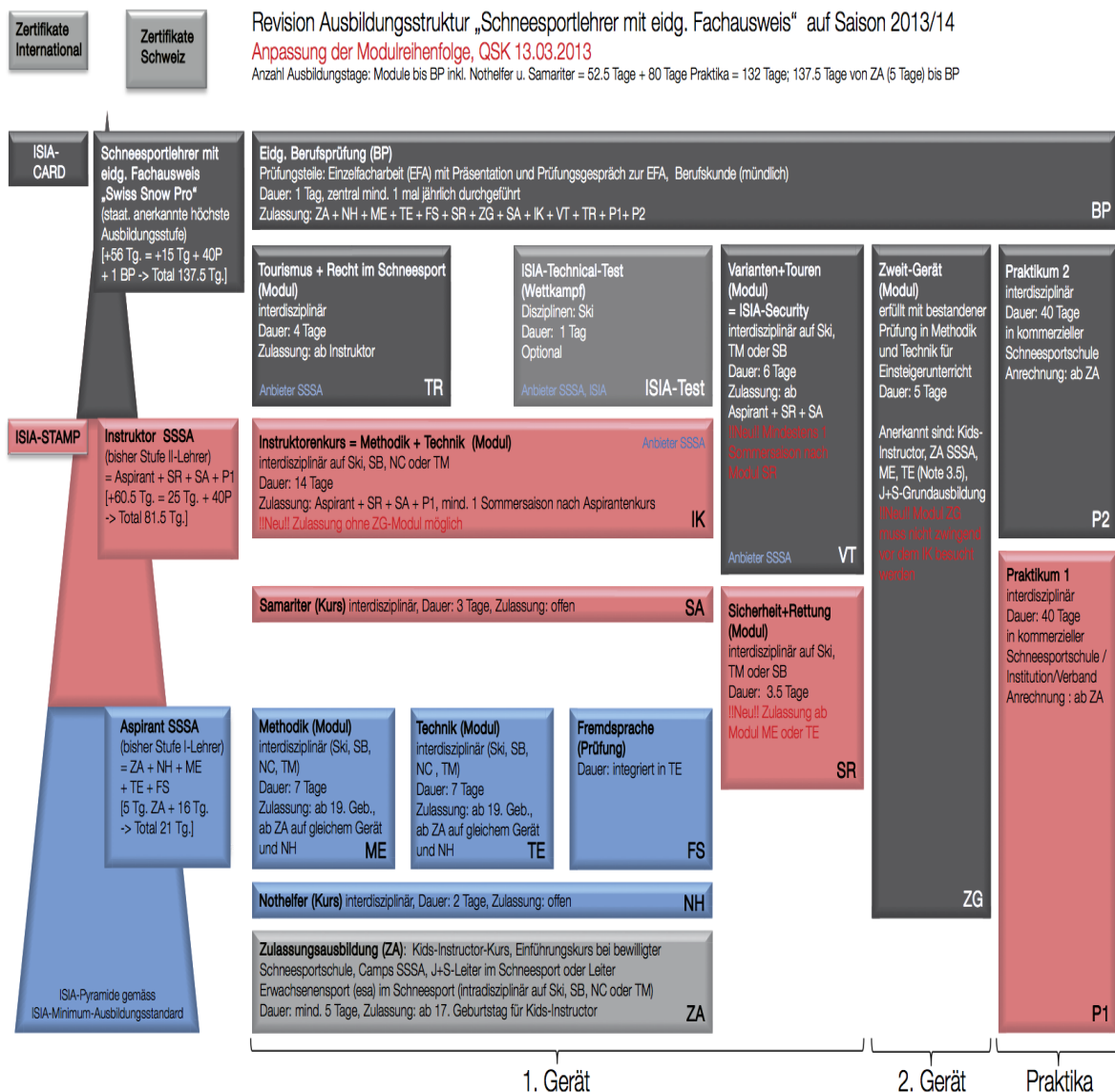
Strategija delovanja

Swiss Snowsports Association, je vsešvicarska krovna organizacija, cilj katere je spodbujanje, razvoj in razširjanje snežnih športov. Vključuje vsa društva, šole, zavode in učitelje, ki se ukvarjajo z vodenjem, usposabljanjem ter marketingom na področju smučarskih športov v Švici. Na državni ravni je SSSA odgovoren za razvoj, nudenje pogojev in delovne osnove za kakovostno izobraževanje in usposabljanje učiteljev smučarskih športov. Na nacionalni ravni pa za grajenje blagovne znamke Swiss snowsports, katere izdelki in storitve so na razpolago izključno njenim članom. V nacionalnem in mednarodnem prostoru vstopa v povezave z namenom zadovoljevanja interesov vseh članov ter koordiniranih vprašanj na področju smučanja vsešvicarskega območja (»Statuten«, 2012).

Usposabljanje in licenciranje

Švicarski model usposabljanja kadrov na področju smučarskih športov je reguliran s strani Švicarskega državnega sekretariata za izobraževanje, raziskave in inovacije (posodobljen 2010). Organizator in nosilec usposabljanja je SSSA. Usposabljanje v švicarskem smučarskem sistemu zajema tri nivoje, ki so: Učitelj 1. stopnje ali Aspirant SSSA, Učitelj 2. stopnje ali Inštruktor SSSA ter Učitelj 3. stopnje ali Diplomirani učitelj snežnih športov

(Schneesportlehrer mit Fachausweis). Zadnja stopnja je tudi najvišje priznana stopnja v švicarskem smučarskem prostoru in jo imenujejo tudi »Swiss Snow Pro« (»Ausbildungsstruktur«, 2014). Oblikovanje učnih ciljev v švicarski šoli smučanja različnih modulov temelji na taksonomiji Karla Freya, kjer je učenje razdeljeno na več faz ki si sledijo v zaporedju. Te faze so znanje – razumevanje – uporaba – analiza – sinteza – evalvacija in jih lahko razdelimo v 3 skupine po dve zaporedni fazi, kjer višja faza vedno zajema tudi nižjo. Tako ima kandidat znanje, ki ga lahko preda naprej, dejavnost pa lahko opravlja varno in v skladu z navodili. Na drugi stopnji (ki vsebuje tudi prvo) lahko kandidat naučeno znanje prenese v praktično uporabo ter obvlada potek in sekvence določenih akcij. Na najvišji stopnji kandidat svoje znanje razvija še naprej ter išče nove rešitve, praktične akcijske sekvence pa lahko neodvisno pridobiva, rešuje in obvladuje (»Ausführungsbestimmungen Schneesportlehrerausbildung Schweiz«, 2014).

Slika 8. Prikaz nivojev licence in poteka usposabljanja švicarskih učiteljev alpskega smučanja (»Schema«, 2014).

Na Sliki 8 je so prikazani nivoji licenc, potek in dolžina ter predmetnik usposabljanja za učitelje smučanja v Švici v organizaciji SSSA.

Švicarski model usposabljanja učiteljev snežnih športov je izredno razčlenjen in hkrati zelo zahteven. Usposabljanje za doseg prve stopnje traja 16 dni in vsebuje modula metodike in tehnike smučanja, modul tujega jezika ter tečaj prve pomoči. Preden se kandidat prijavi na usposabljanje mora opraviti petdnevni tečaj, ki ga organizira SSSA. Na drugem nivoju traja usposabljanje 60 dni in pol, od tega je 40 dni obvezne prakse. Moduli, ki se izvajajo na

drugem nivoju, so inštruktorski modul (metodika in tehnika smučanja), modul prve pomoči ter modul varnosti in reševanja. Usposabljanje za najvišji nivo traja skupno 56 dni in pol, od tega je 40 dni obveznega praktičnega dela v smučarski šoli. Moduli, ki sestavljajo usposabljanje na najvišjem nivoju so: turizem in zakoni pri snežnih športih, prosto smučanje, turno smučanje ter višji nivo metodike in tehnike alpskega smučanja. (»Ausführungsbestimmungen Schneesportlehrerausbildung Schweiz«, 2014). Jedro švicarskega poučevanja smučanja je skupek treh konceptov, in sicer pedagoškega, metodičnega in športno-gibalnega koncepta. Pedagoški koncept zadeva odnos učitelj-učenec, in skuša odgovoriti na vprašanje zakaj se sploh ukvarjati s snežnimi športi. Športno-gibalni koncept zadeva storitve in gibanje, ki se odvijajo pri snežnih športih ter način prenosa na vadečega. Metodološki koncept pa opisuje dejavnosti ter načela učnega načrta, ki vodijo do zastavljenega cilja (»Schneesport-Glossar«, 2011). Smučarske storitve, ki so del predmetnika švicarske smučarske šole se delijo v sklope sorodnega gibanja (Formfamillie). Poznajo sklop prestopanja, vožnje naravnost in zaustavljanja, zavijanja, trikov v zraku ter trikov na smučišču. Vsak sklop je razložen s pomočjo analize posameznih segmentov gibanja, biomehanično podlago za gibanje ter modelom učenja gibanja (»Schneesport Schweiz – Ski«, 2011).

Mednarodno povezovanje in licenciranje

Zastopstvo švicarskih učiteljev smučanja in smučarske šole kakor tudi promocija le-te, je v Švici izključno v domeni SSSA – Swiss Snowsports Association, ki je članica organizacij Interski, ISIA (»ISIA – International Ski Instructors Association – Member countries«, 2014), IVSI (»IVSI – Adressen – Mitgliedsverbände«, 2014) in IVSS. Najvišja licenca 3. stopnje je po opravljenih seminarjih v mednarodnem prostoru vrednotena z ISIA kartico, stopnja Inštruktor SSSA pa z ISIA nalepko (»Ausbildungsstruktur«, 2014).

2.11.5 Italija

Institucija, ki v Italiji ustvarja, oblikuje ter izvaja programe usposabljanja smučarskih učiteljev, se imenuje Nacionalni kolegij smučarskih učiteljev (Collegio Nazionale Maestri di Sci - CNMS). Kolegij je strokovno združenje učiteljev smučanja, ki se deli na regionalne kolegije, in je definiran kot najvišji institucionalni organ na področju praktičnega dela smučarskih učiteljev. Glavni namen združenja je izdelava programov usposabljanja ter

koordiniranje regijskih kolegijev, kjer tudi poteka usposabljanje učiteljev smučanja. Je relativno moderna organizacijska tvorba, saj je bilo ustanovljeno leta 1994, sedež pa ima v mestu Sestola. Pred tem je od leta 1932 usposabljanje smučarskih učiteljev izvajala organizacija Zveza italijanskih zimskih športov FISU (Federazione Italiana Sport Invernali), katere sedež je bil v Milanu (»Storia«, 2014).

Krovna organizacija, ki tako v italijanskem, kakor tudi v mednarodnem prostoru zastopa strokovne interese smučarskih učiteljev, se imenuje AMSI (Associazione Maestri Sci Italiani – Zveza italijanskih smučarskih učiteljev) in je opredeljena kot neprofitna organizacija z neomejenim časom delovanja (trajanja). Članstvo v organizaciji je prostovoljno. AMSI je bila ustanovljena leta 1963 z namenom braniti in spodbujati področje smučanja, ki ga je do takrat urejala Zveza italijanskih zimskih športov (FISU – Federazione Italiana Ski Invernali) (»Statuto«, 2010), in zastopa več kot 14000 učiteljev alpskega in nordijskega smučanja ter deskanja na snegu, ki delujejo v 350 smučarskih šolah (»La professione del Maestro«, 2014). Te so razdeljene po celotnem italijanskem ozemlju in so organizirane prek trinajstih regionalnih zvez AMSI-ja, ki se naprej delijo na provincialne zveze (»Associazioni Regionali«, 2014).

Delovanje in strategija

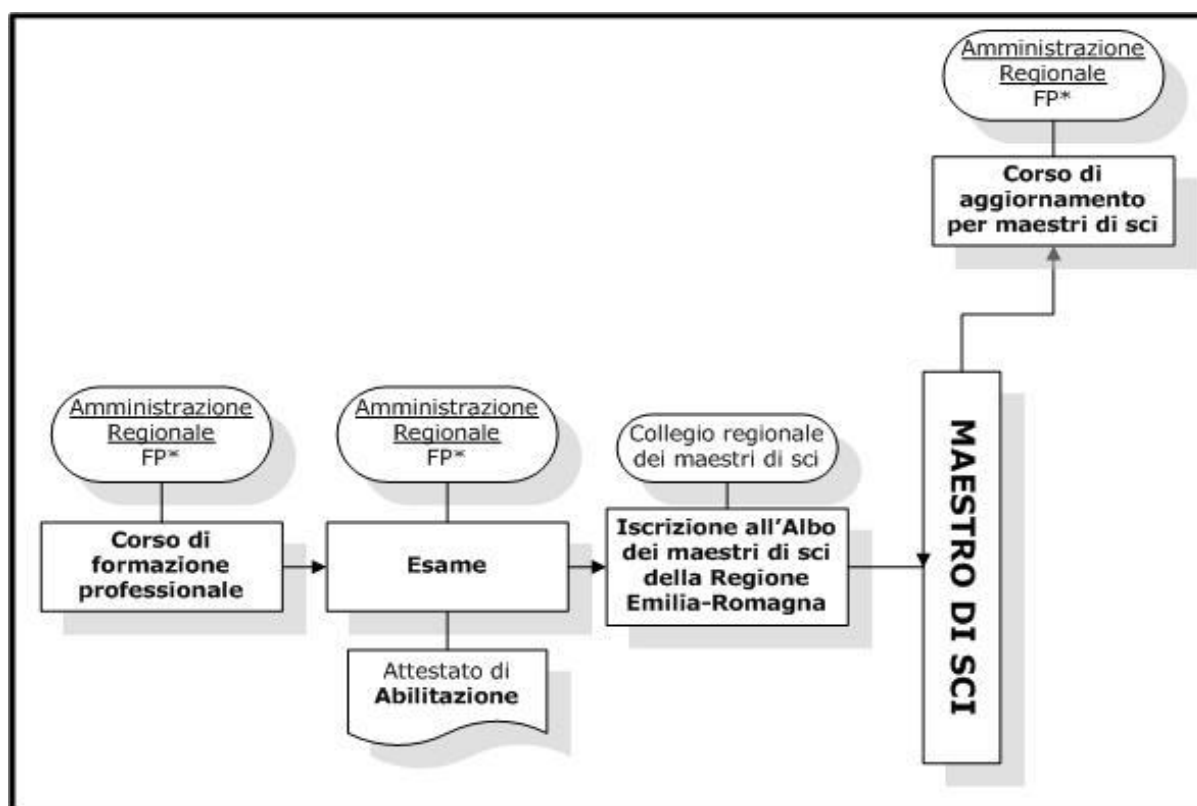
Delovanje kolegija CNMS je nadzorovano in financirano s strani Ministrstva za kulturo in turizem Italije. Vodeno je s strani predsednikov regionalnih kolegijev ter enakega števila izvoljenih smučarskih učiteljev, kateri so člani regionalnih kolegijev. Pomembnejše funkcije kolegija zajemajo izdelavo predpisov poklicne etike smučarskih učiteljev, opredelitev tehnično-didaktičnih meril tečajev, ki potekajo v dogovoru z zvezo FISU, usklajevanje dela regionalnih kolegijev ter povezovanje z vsemi organi in združenji, ki zastopajo učitelje smučanja v Italiji in tujini. Kolegij vodi tudi evidenco o poklicnem registru smučarskih učiteljev, ki ima veljavnost treh let in se obnavlja s preverjanjem psihofizičnih sposobnosti in izpopolnjevanjem smučarskih tehnik in metod poučevanja (»Normative«, 1991).

AMSI je po 18. in 39. členu Ustave Republike Italije legitimni predstavniški organ italijanskih smučarskih učiteljev in smučarskih šol tako v Italiji, kot tudi v tujini, z vključevanjem v mednarodne organizacije na področju poklica smučarskih učiteljev. Med cilje organizacije spada varovanje ekonomskih, moralnih, poklicnih in pravnih interesov njenih članov, promoviranje dejavnosti regionalnih podzvez, izboljševanje delovnih pogojev v zvezi z

zdravstvenim varstvom ter telesnim počutjem članov, usklajevanje zakonov, ki veljajo na področju dežel ter na nacionalni ravni in zadevajo člane, usklajevanje na področju nacionalne uniforme smučarskih učiteljev ter organizacija skupnih akcij na področju promocije smučanja in smučarskega turizma (»Statuto«, 2010).

Usposabljanje in licenciranje

Področje usposabljanja in izobraževanja smučarskih kadrov poteka na ravni regij v sodelovanju z zvezno organizacijo CNMS (Collegio Nazionale Maestri di Sci – Nacionalni kolegij smučarskih učiteljev) kakor tudi s tehničnimi organi zveze FISCI. FISCI, ki je del Italijanskega olimpijskega komiteja, določa in dopolnjuje kriterije in tehnične aspekte, ki so predmet izobraževanja. Prav tako zagotavlja usposabljanje v panogah nacionalnih inštruktorjev, glede na specializacijo njihovega področja. V italijanskem smučarskem prostoru obstaja le en nivo smučarskega učitelja (Maestro di Sci), usposabljanje pa traja 90 dni in je sestavljeno iz pridobivanja tehničnega in didaktičnega znanja ter poznavanja smučarske kulture (»Normative«, 1991).

Slika 9. Potek pridobivanja licence Učitelja smučanja v Italiji poznanega kot Maestro di Sci.

Na Sliki 9 je prikazn potek pridobivanja licence za Učitelja smučanja v italijanski regiji Emilia-Romagna («Maestro di sci – Formazione regolamentata«, 2014).

Italijanski sistem usposabljanja učiteljev smučanja se zaradi obstoja le enega nivoja licence nekoliko razlikuje od sistemov v večini ostalih držav. Kandidati morajo tako za pristop k usposabljanju pozitivno opraviti štiridnevni preizkus smučarskega znanja in sposobnosti, med katere spada preizkus vožnje veleslaloma, ki je časovno omejen. Ob uspešno opravljeni časovno omejeni vožnji veleslaloma so kandidati podvrženi dvodnevnom ocenjevanju s strani komisije, četrti dan pa morajo pokazati predhodno določen nivo znanja v vajah vijuganja v širokem, srednjem in ozkem hodniku ter prostega smučanja po izbranem terenu. Kandidati morajo demonstrirati sposobnost vožnje po robnikih, centralnost pozicije, enakomerno gibanje, koordinacijo med zgornjimi in spodnjimi okončinami, zmožnost kontrole hitrosti, dinamičnost, pravilno interpretacijo zavojev ter dobro prilagajanje zavojev glede na teren. Ob uspešnem preizkusu lahko kandidati pristopijo k 90-dnevnom (630 ur) usposabljanju za učitelja smučanja («Selezione e corsi – Diventa Maestro di sci«, 2014). V usposabljanju kandidati poleg znanja na področjih učenja smučarske tehnike in metod poučevanja tehnik smučanja, pridobijo znanje na področju splošne kulture. Med teme, ki jih obravnava splošna kultura pri smučanju spadajo: spoznavanje terena, človekova anatomija, prva pomoč, znanost o snegu in plazovih, predpisi o varnosti na smučiščih, turistični marketing, organizacija zimskih središč, osnove komunikacije ter vsaj en tuj jezik. Izpit vsebuje preverjanje znanja na treh področjih, in sicer na tehničnem, didaktičnem in kulturnem. Kulturno področje smučanja tako zajema znanje prve pomoči, varnosti v gorah, predpisov, tehnično zajema tehnike smučanja, didaktično pa metode poučevanja smučanja («Maestro di sci – Formazione regolamentata«, 2014).

Mednarodno povezovanje in licenciranje

V mednarodnem prostoru Italijo v organizaciji ISIA («ISIA – International Ski Instructors Association – Member countries«, 2014) predstavlja Zveza italijanskih učiteljev AMSI, v drugih podobnih organizacijah pa Italija nima zastopstva. Nacionalni kolegij smučarskih učiteljev je podpisnik memoranduma o razumevanju, ki ureja delovanje italijanskih učiteljev znotraj drugih držav podpisnic sporazuma. Ob usvojitvi edinega nivoja smučarskega učitelja, imenovanega Maestro di Sci, lahko smučarski učitelji ob izpolnitvi zahtev pridobijo kartico in nalepko ISIA ter ob pozitivnem rezultatu na Eurotestu pridobijo kartico MoU.

2.11.6 Francija

Organizacija, ki je namenjena usposabljanju kadrov na področju smučanja in gorniških športov v Franciji, se imenuje l'Ecole Nationale de Ski et d'Alpinisme (Nacionalna šola smučanja in alpinizma) ali ENSA. Ustanovljena je bila leta 1964 z namenom izobrazbe kadra na področju smučanja in gornišstva ter razvijanja metod poučevanja smučanja in alpinizma. Sedež organizacije je v Chamonixu, ima pa še dve zastopnici za izobraževanje, in sicer v Tignesu in Les Deux Alps (»Historie«, 2011). Organizacija je financirana s strani Ministrstva za šport Francije, kateremu tudi odgovarja. Dandanes je z integracijo v evropski prostor dobila pomembno vlogo v ekonomiji gorskih športov, med katere spadajo alpsko smučanje, deskanje na snegu in alpinizem. Vloge francoske šole smučanja in alpinizma so opredeljene kot usposabljanje gorskih vodnikov in učiteljev smučanja kot tudi osebja za varnost v gorah (slednje v sodelovanju s civilnim varstvom), treniranje vrhunskih športnikov ter izpopolnjevanje smernic smučarske tehnike, raziskovanje in poznavanje izvajanja športa v gorah in varnosti, kar zajema tehnične analize, medicinske raziskave in didaktične načine poučevanja ter razvoj mednarodnega sodelovanja za izboljšanje kakovosti poučevanja (»Présentation ENSA - Présentation / missions«, 2011).

Francoska šola smučanja (École du ski français) je bila ustanovljena leta 1937, ko so štirje ustanovitelji predstavili program enotne francoske šole smučanja na kongresu Francoske smučarske zveze (FFS). Na omenjenem kongresu je bila prav tako sprejeta metoda učenja smučanja, ki so jo poimenovali »la méthode française de ski« ali »francoska smučarska metoda«. Usposabljanje je bilo tako povezano z ESF, smučarski učitelji pa so bili izbrani na tekmovalni način. Vendar pa omenjena povezava ni bila ustvarjena z namenom monopola, in so lahko šole ter učitelji smučanja, ki se niso hoteli pridružiti, delovali zunaj publicitete in pokroviteljstva ESF. Med drugo svetovno vojno je bilo učenje smučanja z zakonom pod nadzorom Francoske smučarske zveze. Po letu 1945, ko so smučarski učitelji zopet začeli delovati pod okriljem smučarskih šol, se je število smučarskih učiteljev z 200 povečalo na današnjih 17000, število lokacij, kjer delujejo smučarske šole, pa z 42 na več kot 250 (»Our History: From yesterday to today«, 2014). Istega leta je bil ustanovljen poklicni sindikat francoske smučarske šole (SNMSF - Le Syndicat national des moniteurs du ski français), z namenom spodbujanja razvoja smučarskega športa, razvijanja medsebojne pomoči med učitelji, zastopstva interesov smučarskih učiteljev in oganizacije področja učiteljev smučanja (»Syndicat national des moniteurs du ski français«, 2013). Francoska smučarska šola ter njen

sindikata združujeta največ smučarskih učiteljev na področju Evrope.

Ustanovitev Francoske mednarodne šole smučanja (L'école de ski internationale – ESI) in njenega sindikata (Syndicat International des Moniteurs de Ski – SIMS) sega v leto 1977 in želje nekaterih smučarskih učiteljev, ki niso želeli delovati znotraj obstoječega sistema. Vodilo odcepitve od francoske smučarske šole je temeljilo predvsem na vključevanju mladih smučarskih učiteljev v majhne in fleksibilne smučarske šole, ki se lažje prilagodijo željam strank. Ob ustanovitvi je nastalo Združenje mednarodne šole smučanja SIMS, katero je na začetku združevalo učitelje treh šol s področja Francije, medtem ko danes združuje 2000 učiteljev, ki delujejo v 82. smučarskih šolah na področju Francije, Italije in Švice. Sindikat združuje smučarske učitelje pod svojo značilno modro barvo smučarskih kombinezonov, ki se razlikuje od tradicionalno rdeče barve ESF («Our story», 2014).

Strategija delovanja

ENSA omogoča usposabljanje na štirih področjih, in sicer na področju alpinizma, alpskega smučanja in deskanja, reševanja v gorah ter prostega padalstva. Na področju alpskega smučanja in deskanja obstajata dva nivoja, in sicer Diplôme d'Etat de ski (Državna diploma smučanja) in BEES 2eme degre. (Le Brevet d'Etat d'Educateur Sportif 2 degré – option ski alpin – Državna diploma športnega učitelja – smer alpsko smučanje) oziroma državni certifikat športnega učitelja 2. stopnje. Pridobitev naziva učitelja smučanja ali državne diplome smučanja omogoča poučevanje smučanja in deskanja ter možnost ustanovitve lastne smučarske šole. Imetniku omenjenega naziva je omogočeno smučanje izven urejenih smučišč razen, v določenih pogojih (npr smučanje po ledeniku) («Diplôme d'Etat de ski alpin», 2011). Najvišja stopnja ali BEES 2 omogoča poučevanje novih kadrov na področju smučanja in deskanja («BEES 2ème degré - option ski alpin», 2011). Metodika francoske smučarske šole temelji na uvrstitvi učenca v določeno skupino po kriteriju smučarskega znanja. Na vsakem nivoju (1-4) so definirane smučarske storitve, primeren teren za smučanje, tehnične zahteve pri smučanju, postavitve na smučeh ter način gibanja pri določenih storitvah. Na prvem nivoju se izvajajo elementarne storitve (virage elementaire, derapage arrondi elementaire, feston pivote elementaire, pas tournant amont elementaire ...), v klinasti postavitvi smuči (klinasti zavoji, venčki klinastih zavojev ...). Na drugem nivoju se osnovne smučarske storitve (virage de base, godille de base, derapage arrondi de base ...) izvajajo z vzporedno postavljenimi smučmi (osnovni zavoj, venčki osnovnih zavojev ...). Na tretjem nivoju se izvajajo storitve

smučanja po robniku (virage perfectionnee, godille perfectionnee, arrondi perfectionnee ...), ki predstavljajo storitve zarezni zavojev v različnih hodnikih. Na najvišjem nivoju se nahajajo naprednejše in kombinirane storitve («Pedagogie du Ski Classe 1-2-3-4», 2014).

Ministère chargé des sports

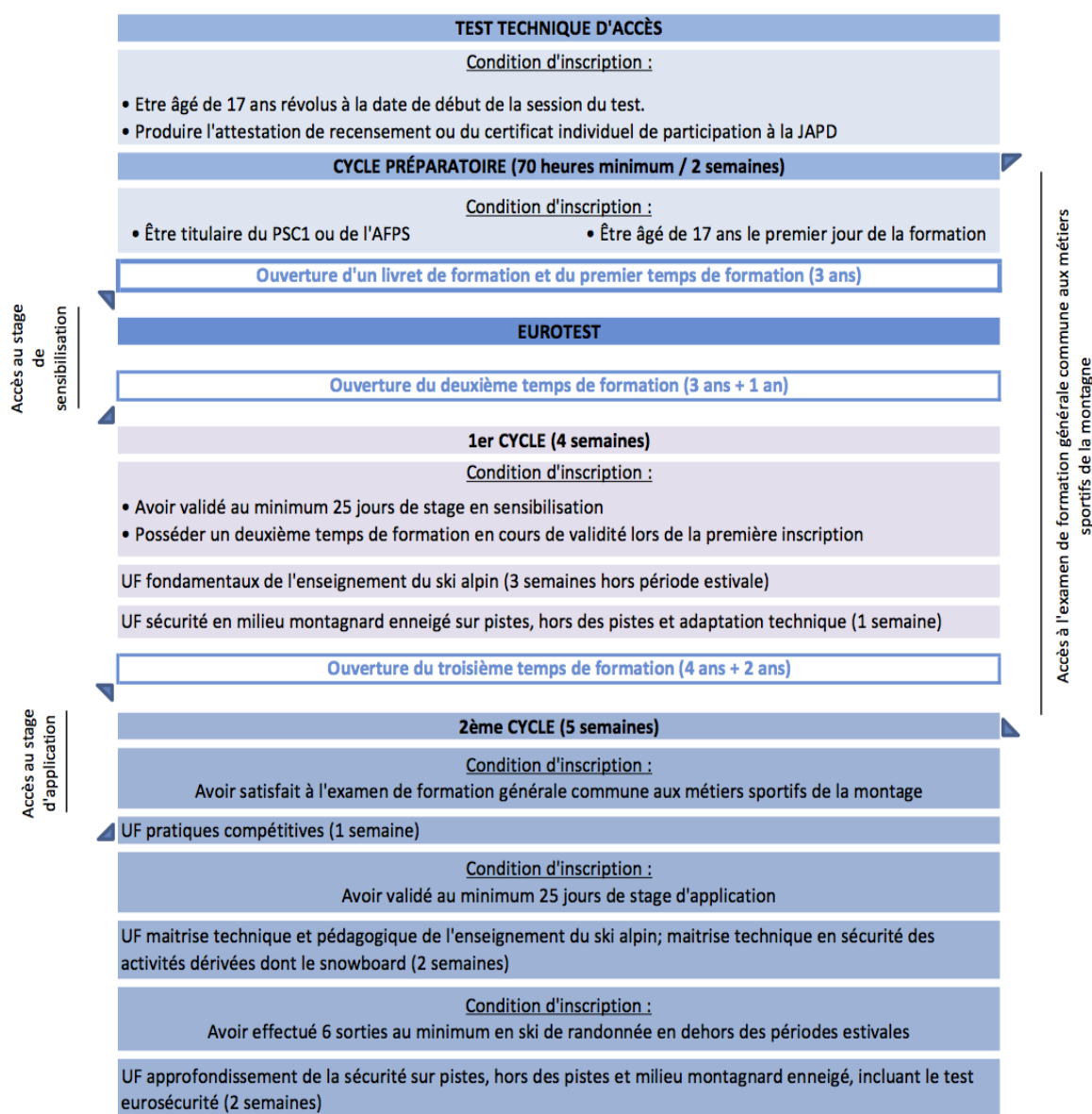
Pôle National des Métiers de l'Encadrement du Ski
et de l'Alpinisme (PNMESA)

Ecole Nationale
de Ski et d'Alpinisme

Diplôme d'Etat - Moniteur national de ski alpin

Livret de formation numéro :

Slika 10. Potek usposabljanja za prvi nivo učitelja smučanja francoske smučarske šole

(»Diplôme d'Etat - Moniteur national de ski alpin«, 2014).

Na Sliki 10 so prikazani pogoji za pristop in potek usposabljanja za licenco učitelja alpskega smučanja v Franciji v organizaciji ENSA.

Prvo načelo francoske šole smučanja je bila vedno težnja k najbolj učinkoviti poti učenja smučanja. Vodilo ESF je konstantno prilagajanje delovanja, objektov in storitev novim trendom. Prav tako pa se zavedajo, da je mogoče uživati v lepotah gorske pokrajine, ko človek doseže zadostno raven znanja smučanja. Prav tako pa kot vodilo svojega delovanja postavljajo varnost, kjer še posebej pri mlajših strankah poudarjajo zavedanje lastnih sposobnosti in omejitev. S tem postavljajo dobre temelje za varno smučarsko udejstvovanje, saj se smučarji že zgodaj zavedajo svoje odgovornosti. Učitelji francoske smučarske šole so izučeni v poučevanju več različnih zimskih športov, in sicer so poleg alpskega smučanja to še deskanje na snegu, tek na smučeh, skwal (monoski), hitrostno smučanje ter smučanje prostega sloga (»Our spirit: The ESF, teaching you to enjoy skiing...«, 2014).

ESI (École de ski internationale) poudarja štiri vrednote in stebre delovanja. Prva je profesionalnost, kjer je zadovoljstvo strank primarna naloga. Pod tem načelom zagovarjajo prilagodljivost smučarskih učiteljev, ki najdejo rešitve za učenje vsakega posameznika. Smučarski učitelji so izobraženi po smernicah francoske šole za smučanje in alpinizem (ENSA) in osvežujejo znanje vsako leto. Drugo vodilo je strast do poučevanja smučarskih športov. Kot enega od stebrov svojega delovanja pa poudarjajo tudi različnost od ESF, in sicer v oblikovanju manjših učnih skupin ter v delovanju mladih učiteljev, ki lahko poučujejo tudi v tujih jezikih. Kot zadnjo smernico delovanja postavljajo dinamičnost in prilagodljivost na trgu učenja smučanja. Smučarski učitelji se tako izobražujejo na področju novih disciplin, ponudba smučarskih šol pa se prilagaja strankam in jih vključuje v lokalno okolje (»Our values«, 2014).

Usposabljanje in licenciranje

Francoski sistem usposabljanja učiteljev smučanja je prenovljen od 11. aprila 2012, za kandidate pa predstavlja specifično državno izobrazbo na področju alpskega smučanja. Pogoj za pristop k usposabljanju je test tehničnega znanja. Glavne teme usposabljanja predstavljajo: tehnika smučanja; pedagogika; smučanje izven urejenih smučišč; deskanje na snegu. Snovalci programov usposabljanja pa so pustili odprt prostor za ostale teme, ki

so izbirne, kot npr. tuji jeziki, izobraževanje na področju trga... Po uspešno opravljenem pristopnem preizkusu se kandidat udeleži pripravljalnega cikla, ki traja najmanj 10 dni, kandidat pa v omenjenem času pridobi znanje s področja tehnike smučanja, osnove varnosti in teoretične elemente poučevanja smučanja. Sledi ocenjevanje elementov francoske smučarske šole in sicer, tehničen prikaz elementov klinastega vijuganja ter elementov osnovnega vijuganja. Ob opravljenem preizkusu kandidat pristopi k testu varnosti – Eurotest, ki je pogoj za pristop k prvemu ciklu. Prvi cikel traja 4 tedne, od tega je en teden namenjen usposabljanju na temo varnosti v gorskem svetu, trije tedni pa učenju poučevanja alpskega smučanja. Drugi cikel traja 5 tednov, v katerih se prva dva tedna vadeči izobražujejo na področju varnosti v gorskem okolju, varnosti na urejenih smučiščih in tudi izven urejenih prog, vsebuje pa tudi test Eurosecurity. Naslednja dva tedna sta posvečena učenju tehnike in pedagogike alpskega smučanja, varnostnih tehnikah alpskega smučanja ter deskanju na snegu. Zadnji teden poteka praktično delo v tekmovalnem smučanju (»Référentiel du stagiaire Moniteur«, 2014).

Mednarodno povezovanje in licenciranje

Zaradi številnosti različnih združenj, ki obstajajo v Franciji, ima le-ta skoraj v vsaki mednarodni organizaciji na področju učenja smučanja drugo zastopstvo. V organizaciji ISIA (»ISIA – International Ski Instructors Association – Member countries«, 2014) francoske interese zastopa sindikat SNMSF, v organizaciji IVSI (»IVSI – Adressen – Mitgliedsverbände«, 2014) Federation Francaise de ski (Francoska smučarska zveza), v organizaciji IVSS pa ENSA. Sindikat SNMSF je prav tako podpisnik Memoraduma o razumevanju (MoU). V mednarodnem prostoru lahko francoski učitelji smučanja z državno diplomom smučanja ob izpolnitvi kriterijev pridobijo ISIA nalepko in kartico ter ob izpolnitvi pogojev Eurotesta pridobi še licenco MoU.

2.11.7 Združene države Amerike

V prostoru Združenih držav Amerike je na področju usposabljanja in izobraževanja smučarskih inštruktorjev odgovorna institucija profesionalnih smučarskih inštruktorjev in inštruktorjev deskanja na snegu Amerike (PSIA-AASI - Professional Ski Instructors of America - American Association of Snowboard Instructors), ki je definirana kot neprofitno združenje, namenjeno izobraževanju in spodbujanju smučanja ter deskanja na snegu. Osnovna

organizacija je razdeljena na devet divizij, ki nadzirajo izobraževanje, vodijo baze podatkov o članih in organizirajo dogodke na svojih geografskih področjih v skladu z nacionalnimi smernicami. Osnovna organizacija združuje več kot 31.500 članov in 300 smučarskih šol ter razvija izobraževalno gradivo in določa standarde usposabljanja na področju alpskega smučanja, v katerega je vključeno smučanje prostega sloga, telemark smučanje, deskanje na snegu, nordijsko ter adaptivno smučanje (smučanje za ljudi s posebnimi potrebami) (»About PSIA-AASI«, 2014).

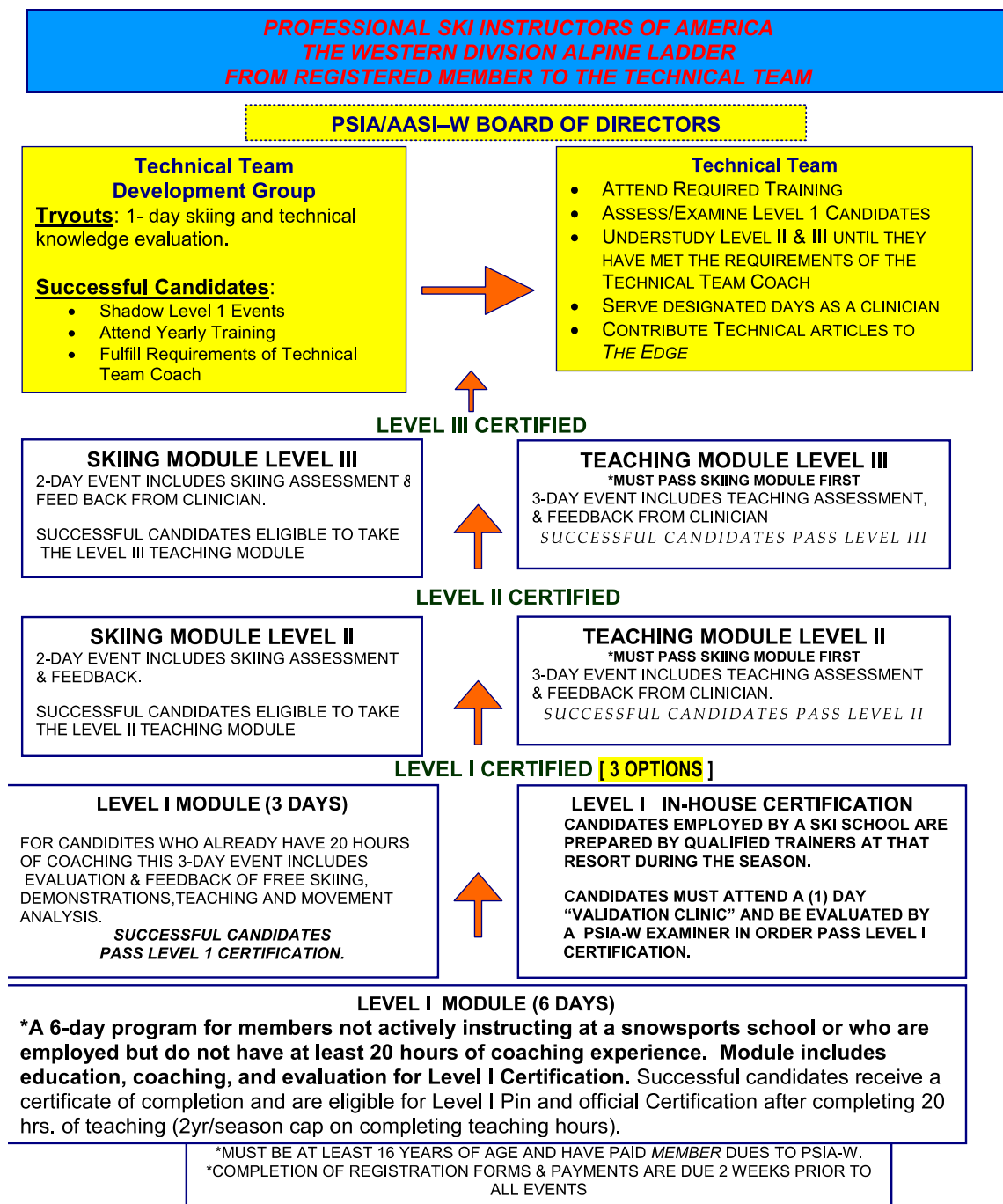
Strategija delovanja

Združenje PSIA-AASI je bilo ustanovljeno leta 1961, standarde urjenja in poučevanja smučarskih učiteljev pa je dobilo leta 1964 z izdajo prvega priročnika »Uradna ameriška smučarska tehnika« (Official American Ski Technique). Enotna smučarska tehnika in standardi so bili pomembni, saj so evropski smučarski učitelji s seboj prinesli različne tehnike učenja smučanja. Standard poučevanja smučarskih učiteljev so sprva poimenovali ameriška smučarska tehnika (AST – American Ski Tehnique), kasneje ameriška metoda poučevanja (ATM – American Teaching Method), aktualno poimenovanje pa je ameriški sistem poučevanja (ATS – American Teaching Sistem) (»About PSIA-AASI«, 2014). Temeljni koncept uspešnega poučevanja je ustvarjanje kvalitetnih medosebnih odnosov z gosti, nudenje nepozabnih doživetij in načelo vseživljenjskega učenja. Prioriteta smučarskih učiteljev naj bi bilo nudenje najučinkovitejših lekcij glede na oceno motivacije gostov ter individualno prilagoditev izkušenj glede na gosta (»The Association«, 2014). Osnovna vizija za člane organizacije je ohranjati navdušenje in vseživljenjsko strast za izkušnje v visokogorju, cilji pa so osebni in poklicni razvoj, ustvarjanje pozitivnih učnih izkušenj ter da se ob delu zabavajo (»Our Mission«, 2014).

Usposabljanje in licenciranje

Usposabljanje in izobraževanje smučarskih inštruktorjev v ZDA je organizirano na ravni divizij, izobraževanje pa izvaja nacionalna ekipa demonstratorjev. Nacionalno poenoteni so tudi standardi pridobivanja licenc. Temelj izobraževanja je brošura Temeljni koncepti za smučarske inštruktorje (Core Concepts for Snowsports Instructors), v svoje delo pa uvajajo nove tehnologije na področju smučarskih športov. Discipline izobraževanja so alpsko smučanje, tek na smučeh, telemark smučanje, deskanje na snegu ter prilagojeno alpsko smučanje in deskanje. Nudijo tudi digitalno izobraževanje preko interneta na daljavo. Pri

PSIA-AASI obstajajo štiri nivoji članstva ter trije nivoji licenc za določeno disciplino. Prvi nivo članstva, ko pridruženi član še nima licence, se imenuje »registrirani« (Registered), nato pa sledi 1. Nivo (Level 1), 2. Nivo (Level 2) in 3. Nivo (Level 3) (»PSIA-AASI Education and Credentials«, 2014).

Slika 11. Potek usposabljanja za pridobitev licenc zahodne divizije organizacije PSIA-AASI v ZDA (»Certification Ladder«, 2014).

Na Sliki 11 je prikazan model usposabljanja učiteljev alpskega smučanja z zahtevami in

časovnim trajanjem posameznega nivoja usposabljanja, v organizaciji zahodne divizije PSIA.

Pot usposabljanja za pridobivanje licenc na področju smučarskih športov v ZDA je strnjeno v tri načela, katera organizacija PSIA-AASI udejanja preko licenčnih tečajev in skozi spopolnjevanje. Ta načela so: razvoj na poklicnem in osebnem področju, ustvarjanje pozitivnih učnih izkušenj in zabavati se. Dolžina usposabljanja za licenco najnižjega nivoja se razlikuje, glede na udeležnost posameznika v poklicni smučarski šoli, kjer lahko opravlja praktično delo. Ob aktivni zaposlitvi v šoli smučanja in pripravi s strani kvalificiranih učiteljev smučanja tako kandidati opravijo enodnevno »potrditveno kliniko« za pridobitev licenc. Kandidati, ki niso pod tutorstvom kvalificiranih učiteljev, a so redno zaposleni v smučarski šoli, in imajo najmanj 20 ur praktičnega dela s strankami, opravijo tridnevni tečaj za naziv 1. stopnje. Če kandidat nima predhodnih poklicnih izkušenj traja tečaj za usposabljanje 6 dni. Kandidat mora za pridobitev licence uspešno opraviti: praktične naloge osnovnega vijuganja v širokem in ozkem hodniku, začetek klinastega zavoja s prehodom v osnovni zavoj (Wedge Christie), klinasto vijuganje, drsenje v klinastem položaju in zaustavitev v pluznem položaju ter bočno drsenje. Pri vseh nalogah ohranjati športno postavitev in nadzorovati. Modul za pridobitev licence druge stopnje traja pet dni, in je sestavljen iz dvodnevnega »smučarskega« modula, kjer se kandidati naučijo tehnike smučanja ter tridnevnega modula učenje smučanja, kjer kandidati pridobijo znanje učenja smučanja. Za pridobitev licence morajo kandidati opraviti izpit iz področja smučarskih storitev klinastega vijuganja, osnovnega vijuganja, zareznega vijuganja v ozkem in srednjem hodniku, osnovno vijuganje po rahlih grbinah (neraven teren), zaustavljanja z bočnim drsenjem in vbodom palice, osnovnega vijuganja z dvigom repa notranje smučke, osnovnega vijuganja z poskokom in poganjanja po ravnem terenu s smučke na smučko (skating). Tudi usposabljanje za licenco najvišjega nivoja traja usposabljanje pet dni, in je prav tako kot na nižjem nivoju sestavljen iz učenja tehnike smučanja ter učenja poučevanja smučanja. Praktične vsebine, katere mora za pridobitev izvesti so: smučanje v ozkem hodniku, kjer je telesna os obrnjena v smer vpadnice (Pivot-slips), smučanje v ozkem hodniku s škarjastim odpiranjem smučī (Skate to shape to short turns), smučanje v ozkem ali srednjem hodniku z menjavo trase, vijuganje v ozkem hodniku, smučanje s poskoki, serija voženj po isti trasi s povečanim pritiskom na robnik smučke, smučanje po eni smučki, poskoki s smučke na smučko, poskoki ob koncu zavoja pri smučanju v širšem ali srednjem hodniku, zavoji po robniku v smučarski preži, kratki zavoji ne glede na smer vpadnice, poskoki s smučke na smučko ob vožnji navzdol. Kandidat naj bi glede na standarde določene za posamezno stopnjo prikazal točno dinamiko gibalnih vzorcev,

ki se spreminja glede na hitrost in sile, ki med smučanjem nastajajo. Na najvišjem nivoju mora kandidat pokazati znanje, zavedanje in razumevanje ter omenjeno znanje predati na učenca. Pokazati mora tudi poglobljeno znanje s področja smučarske opreme terminologije in biomehanike smučanja ter s področja poznavanja sistema spretnosti po katerem ameriški sistem poučevanja deluje («The Professional Ski Instructors of America: Eastern Division – Alpine Exam Guide«, 2014).

Mednarodno povezovanje in licenciranje

V mednarodni prostor na področju učenja smučanja se Združene države Amerike vključujejo preko PSIA-AASI, ki je članica mednarodne zveze poklicnih smučarskih učiteljev ISIA («ISIA – International Ski Instructors Association – Member countries«, 2014) ter Interski International. Nalepko, ki jo podeljuje ISIA, lahko ob izpolnjevanju pogojev pridobijo le učitelji z najvišjim nazivom Level 3. V Organizaciji IVSS ZDA predstavlja Dave Holland, ki deluje v letovišču Vail.

2.11.8 Kanada

Mednarodno priznana institucija na področju izobraževanja smučarskih inštruktorjev v Kanadi se imenuje CSIA (Kanadska zveza smučarskih inštruktorjev – Canadian Ski Instructors' Alliance) in je definirana kot neprofitna organizacija, namenjena svojim članom, kakor tudi kanadski smučarski javnosti. Ustanovljena je bila leta 1938, enajst let kasneje pa priznana kot glavna organizacija na področju smučarskega izobraževanja v Kanadi. CSIA je razdeljena na šest regionalnih podorganizacij, ki imajo nalogo zastopanja učiteljev in šol določene regije, organizacijo dogodkov ter usposabljanja za najnižji nivo licence smučarskih učiteljev. Na nacionalni ravni zajema več kot 33.000 članov, ki delujejo v več kot tristo petdesetih smučarskih šolah po vsej Kanadi. Od organizacij, ki v drugih državah pokrivajo usposabljanje smučarskih učiteljev, se CSIA razlikuje po tem, da nudi le izobraževanje učiteljev alpskega smučanja («About CSIA«, 2014).

Strategija delovanja

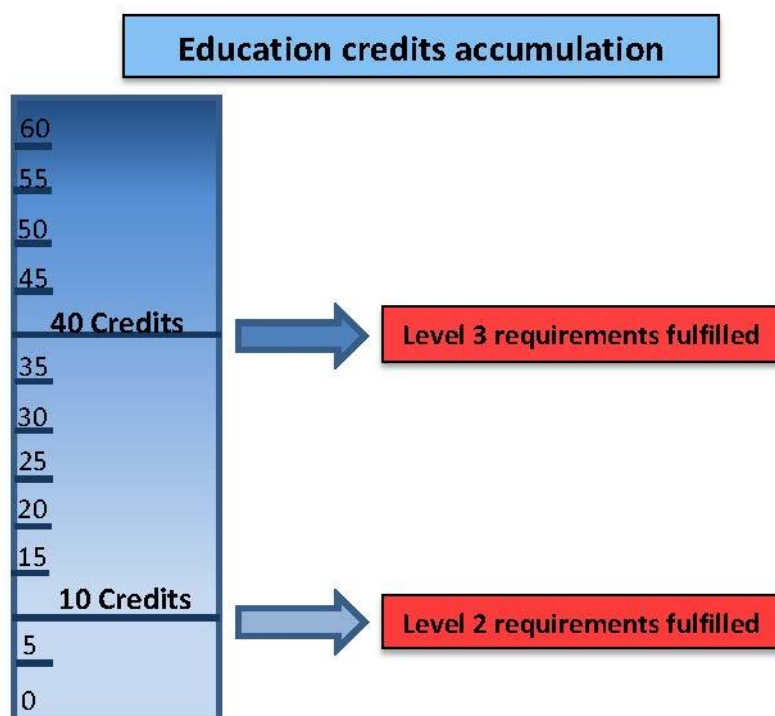
Primarni cilj ustanovitve in delovanja je v postavitvi in zagotavljanju nacionalnega standarda pri usposabljanju smučarskih učiteljev ter razvoja učinkovitih smučarskih tehnik in metod poučevanja smučanja, kakor tudi poudarjanje pomembnosti varnosti. Delovanje organizacije

temelji na vrednotah, kot so cenjenje smučanja in okolja, v katerem se izvaja, cenjenje članov, partnerjev in smučarske javnosti, cenjenje pristopa k učenju smučanja, cenjenje varne in pozitivne izkušnje uporabnikov storitev ter cenjenje nacionalnih smučarskih standardov. Uspešen smučarski inštruktor je definiran kot posameznik, ki pozna in uporablja več stilov in metod učenja, kar zagotavlja, da doseže cilj učenja pri vseh strankah. Ni le odličen smučar, temveč pozna zahteve, ki jih od njega zahteva poklic. Prav tako kot PSIA-AASI v ZDA postavljajo v ospredje kodeks obnašanja smučarskih učiteljev (Code of conduct), ki naj bi zagotovil spoštovanje do strank, odgovorno učenje smučanja, poštene in iskrene odnose do strank ter promoviranje športa. Smučarski učitelj, usposobljen po načelih CSIA, je tako pridobitev za katero koli smučarsko letovišče (»Canadian Ski Teaching«, 2012).

Usposabljanje in licenciranje

Usposabljanje inštruktorjev alpskega smučanja v Kanadi temelji na brošuri Kanadsko učenje smučanja (Canadian ski teaching) in je razdeljeno na štiri nivoje licenc. Pri tem je prvi nivo v celoti organiziran s strani regijskih organizacij in služi kot sito razvrščanja prijavljenih na izobraževanje. Naslednji trije nivoji so organizirani s strani zvezne organizacije v sodelovanju z regionalnimi podorganizacijami. Nivoji si progresivno sledijo, vsak naslednji pa udeležencu nudi več znanja na področju učenja alpskega smučanja, kakor tudi na področju ponudbe strankam (customer service). Kot pomemben del izobraževanja se pojavlja učenje smučanja otrok, na višjih nivojih pa tudi učenje smučanja izven urejenih terenov in v snežnem parku. Na najvišjem nivoju pa od udeležencev zahteva tudi pridobitev licence na enem od sorodnih področij alpskega smučanja (tek na smučeh, deskanje na snegu, smučanje prostega sloga), kakor tudi licenco na področju treniranja smučanja. Omenjene tečaje izvajajo sorodne organizacije in partnerji CSIA. Z razliko od podobnih organizacij, pokriva le področje alpskega smučanja z ostalimi »moduli«, med katere spada smučanje po grbinah, v parku ali med vratci (»Canadians ski teaching«, 2012). V mednarodnem prostoru je CSIA članica Mednarodne zveze profesionalnih učiteljev smučanja (ISIA), za ISIA nalepko pa lahko zaprosijo kanadski smučarski inštruktorji nivoja 3 in 4 (»ISIA Requirements«, 2014).

Slika 12. Prikaz lestvice kreditnih točk potrebnih za napredovanje v nivojih licenc v Kanadi (»Education Credits Program Description«, 2014).

Na Sliki 12 je prikazana lestvica kreditnih točk, katere morajo zbrati kanadski učitelji alpskega smučanja kot pogoj za uspešno zaključeno usposabljanje na omenjenih nivojih.

Novost kanadskega sistema usposabljanja učiteljev smučanja v letu 2013/14 je poleg opravljanja izpita določenih teoretičnih vsebin preko interneta, tudi izbira dela predmetnika na 2. in 3. stopnji. V tečaju usposabljanja za prvo stopnjo, ki traja 3 dni, in nima možnosti izbire vsebin, kandidati dobijo znanje s področja metodologije kanadske šole učenja smučanja, ki deluje po »načelu najhitreje do paralelnih zavojev« (Fast Track to Parallel) in se preizkusijo v različnih tehnikah učenja smučanja glede na ciljno populacijo. V sklopu praktičnih vsebin, kandidati dobijo znanje o poteku vsebin od najlažjih do zahtevnejših, poleg tega pa opravljajo delavnice (Workshop) s področja situacijskega učenja, učenja otrok in učenja na zabaven način (»Level 1 Certification Course Guide«, 2014). Na drugem in tretjem nivoju je del usposabljanja določen, del vsebin na področju katerih se kandidati želijo izobraziti pa si le-ti izberejo sami (»Education Credits Program Description«, 2014). Obvezni del vsebin na drugem nivoju predstavljajo praktične metode poučevanja smučanja (identifikacija učenca, poznavanje okolja učenja, ravnanje s skupino (class management), identifikacija posameznikovih ciljev, razvijanje smučarskih sposobnosti posameznika) in razvoj sposobnosti pri poučevanju smučanja (strukturiranje učne enote s stališča varnosti, optimalnih pogojev za učenje in prilagajanja terena različnim pogojem, razvoj smučarskega znanja učencev s

pravilno izbiro razvojnih taktik, oceno stanja in ponavljanjem izbranih tehnik) (»Level 2 Training Module Course Guide«, 2014). Tudi na tretjem nivoju poteka obvezni del usposabljanja skozi modula praktične metode poučevanja smučanja za tehnično naprednejše učence (vzpostavitev referenčnih točk za naprednejše smučarje, izpostava različnemu terenu, individualni razvojni motivi ter poznavanje osnovnih načel prve pomoči) in razvijanje naprednih sposobnosti učenja smučanja (delo v navezi z demonstratorjem: opazovanje učencev in okolja, oblikovanje prioritet poučevanja in njihovo udejanjanje, upravljanje s posameznimi cilji in uporaba terena ustvarjanje rezultatov s taktiko poučevanja) (»Level 3 Training Module Course Guide«, 2014). Na obeh nivojih ima kandidat možnost izbire programov, ki segajo od usposabljanja v znanju iz snežnega parka pa vse do usposabljanja v znanju treniranja alpskega smučanja, in so ocenjene s kreditnimi točkami, katere zbira kandidat. Četrty in zadnji nivo ima trenutno še v celoti predpisan predmetnik, vendar ga bodo v prihodnosti priredili na način usposabljanja na 2. in 3. nivoju, ki je deloma izbiran. Najvišji nivo usposabljanja trenutno traja 10 dni, od tega trajajo izpiti 4 dni. Usposabljanje zajema naslednje predmete: napredek skozi smučanje na najvišjem nivoju – metodologija, napredek skozi smučanje po vseh terenih, napredek skozi smučanje po grbinah – metodologija, metodologija učenje smučanja, nadzor vožnje po robnikih – metodologija, učenje smučanja glede na raven predznanja ter teoretične vsebine s področja biomehanike, razvoj opazovanja in popravljanja napak, kanadska šola smučanja, delo ena na ena z vodjo tečajev in delavnice na temo učenje učenja smučanja (»Level 4 Certification Course Guide«, 2014).

Mednarodno povezovanje in licenciranje

Na mednarodnem področju organizacij, ki zadevajo učenje smučanja in smučarske učitelje zastopa Kanado zveza smučarskih inštruktorjev CSIA. Omenjena organizacija jo zastopa v mednarodnih organizacijah ISIA (»ISIA – International Ski Instructors Association – Member countries«, 2014), IVSS ter Interski. Za ISIA nalepko lahko ob izpolnjevanju pogojev zaprosijo kanadski smučarski učitelji 3. in 4. nivoja. V sklopu teoretičnih vsebin pridobijo znanje iz teorije kanadske šole smučanja, kakor tudi dela 1 na 1 z vodjo tečaja.

2.12 Mednarodne institucije, ki delujejo na področju učenja smučanja

2.12.1 Združenje INTERSKI

Krovna organizacija na področju predstavnštva snežnih športov, kakor tudi drugih organizacij, ki predstavljajo snežne športe v svetu, se imenuje Interski («Statutes of Interski International», 2005). Organizacija je bila ustanovljena leta 1951 v kraju Züri v avstrijskih Arlberških Alpah, kjer so se zbrali predstavniki narodov evropskih Alp z namenom izmenjave informacij in mnenj o smučarski tehniki in metodah poučevanja. To je bil tudi prvi kongres in do leta 1971 so si tako kongresi sledili na dve leti, od leta 1971 pa se predstavniki držav članic zbirajo na vsaka štiri leta («Geschichte», 2014).

Interski International, je v skladu s 60. členom švicarskega civilnega zakonika definirano kot prostovoljno in neprofitno združenje z nematerialnimi cilji. Sedež je v švicarskem Bernu. V združenje se združujejo predstavniki organizacij snežnih športov različnih držav v duhu prijateljstva in tovarštva z namenom skupnega spodbujanja, usklajevanja in nadaljnega razvoja na področju učenja snežnih športov. Interski zastopa interese članic na mednarodnem področju, v okviru sprejetih sklepov s strani upravnih organov.

Cilji združenja so definirani v statutu in so dosegljivi z spodbujanjem izmenjave informacij, še posebej z dejavnostmi kot so:

- organizacije kongresov in delavnic,
- izmenjavo izkušenj in novih pogledov na področju razvoja smučarskega trga, marketinga in zimskega turizma,
- nenehno izboljševanje na področju varnosti pri smučanju in snežnih športih,
- reševanje vprašanja odgovornega in trajnostnega pristopa k naravnem prostoru,
- izmenjevanje novih pogledov učenja smučanja, skupinske interakcije in zdravstvene vzgoje,
- izmenjevanje idej in vprašanj, povezanih s poklicem učiteljev,
- izmenjave izkušenj glede tehnike, metod, organizacije, opreme, itd. («Statutes of Interski International», 2005).

Slika 13: Prikaz sheme mednarodnih institucij s področja učenja smučanja (»Schneesportlehrwesen international organisiert«, 2014).

Na sliki 13 je prikazana struktura mednarodnih organizacij, kjer je krovna organizacija Interski international, ostale organizacije pa ji odgovarjajo.

V organizacijo lahko vstopi le ena organizacija posamezne države, ki ima zakonsko zmožnost organiziranja izobraževanja smučarskih kadrov v posamezni državi. Organizacije posamezne države pa morajo upoštevati tri specializirana združenja na področju snežnih športov, in sicer Mednarodno zvezo smučarskih učiteljev (ISIA), Mednarodno zvezo učiteljev snežnih športov (IVSI) in Mednarodno zvezo snežnih športov na šolah in univerzah (IVSS). Če je določena organizacija posamezne države že članica katere od naštetih združenj, lahko za vstop v zvezo Interski zaprosi le omenjena institucija (»Statutes of Interski International«, 2005).

Združenje Interski ima dva upravna organa, in sicer generalno skupščino in predsedstvo. Generalna skupščina, ki je sestavljena iz predstavnikov organizacij držav članic, predsedstva in revizorjev, se sestane vsako drugo leto na prizorišču, kjer bo potekal naslednji Interski kongres. Naloge generalne skupščine zajemajo preverjanje upravičenosti do glasovanja, odobritev poročila predsedstva, predsednikov specialnih združenj in predsednikov delovnih odborov, odobritev letnega poročila o poslovanju in bilance, sprejetje poročila revizorjev in odstavitev članov predsedstva, sprejetje končne odločitve o sprejemu rednih članov, odločitve glede pritožb vloženih zoper določenega člana, odločanje o nalogah za naslednje mandatno obdobje, odobritev proračuna za naslednje mandatno obdobje, določanje članarine, odločanje o predlogih, izbira države in kraja naslednjega Interski kongresa in morebitne spremembe intervala dogodka, izvolitev predsednika, prvega in drugega podpredsednika ter revizorjev, odločanje o prenehanju delovanja združenja ter odločanje o podeljevanju častnega članstva. Predsedstvo je sestavljeno iz predsednika, prvega podpredsednika, drugega podpredsednika, predsednikov podorganizacij, generalnega sekretarja ter predstavnika članice, v kateri bo potekal naslednji kongres, in je izvoljeno za obdobje štirih let. Predsedstvo se sestaja po

potrebi, kjer med drugim sprejema poročila treh podorganizacij, sestavi poročilo o bilanci, in koordinira načrte treh podorganizacij in delovnega odbora (»Statutes of Interski International«, 2005).

2.12.2 Združenje ISIA

Mednarodna zveza smučarskih učiteljev (International Ski Instructors Association – ISIA) je bila ustanovljena leta 1972 s strani zvez učiteljev smučanja alpskih držav (Francija, Avstrija, Italija in Švica), z namenom spodbujanja interesov poklicnih smučarskih učiteljev. Med prvimi nalogami združenja je bila pomoč pri strokovnih nalogah smučarskih učiteljev pri delu v tujini. Zveza redno organizira kongrese, katerih teme zadevajo varnost na progi in izven proge pri poklicnem učenju smučanja, delavnice na temo metodike in tehnike učenja smučanja, kakor tudi svetovna prvenstva poklicnih učiteljev smučanja (»ISIA News«, 2010).

Mednarodna zveza smučarskih učiteljev ali ISIA je opredeljena kot prostovoljno, nekomercialno združenje v skladu z 60. členom švicarskega Civilnega zakonika. Zveza je bazirana v švicarskem Bernu, vendar je lahko upravljana iz kraja glavnega sekretarja ali katerega koli kraja s strani izvršnega komiteja. Pod svojo streho pa združuje štiri snežno-športne zvrsti, in sicer alpsko smučanje, deskanje na snegu, nordijsko smučanje in telemark smučanje. Kot mednarodna organizacija, ki zagovarja in promovira interese poklicnih smučarskih učiteljev in ima na omenjenemu področju tudi cilje. Ti zajemajo okrepitev odnosov med posameznimi nacionalnimi združenji smučarskih učiteljev, sodelovanje med zvezami na področju smučarske tehnike, metodologije, didaktike in varnosti, izmenjavo informacij med zvezami, notranje in zunanje oblikovanje mnenja glede poklica smučarskih učiteljev. Naloga ISIA je podpreti strokovno delovanje učenja smučanja in ostalih snežnih športov v vseh oblikah ter sodelovanje z drugimi organizacijami na področju smučanja in turizma, podpirati raziskave na področju tehnike, metodologije in didaktike za športe katere zajema (»By-Liws of the International Ski Instructors' Association (ISIA)«, 2008).

Vsaka članica ima pravico, da na sestanke, ki jih organizira zveza pošlje delegate po svoji izbiri. Delegati imajo pravico kandidirati in glasovati v imenu svoje zveze, način glasovanja pa je odvisen od pristopnih pogojev in pravil notranjega delovanja zveze. Vsaka članica imenuje dva delegata, ki sta lahko nominirana v vsakem primeru. Prav tako pa lahko članice kot delegati zastopajo člani izvršnega komiteja. Članice se ob pristopu strinjajo, da bodo

aktivno sodelovale pri delu zveze in da bodo plačevale članarino, ki je določena v pristopnih pogojih (»By-Laws of the International Ski Instructors' Association (ISIA)«, 2008).

Zveza ISIA je sestavljena iz zbora delegatov, izvršnega odbora, predsedstva in dveh revizorjev sredstev. Skupščina delegatov sestavljajo vsi člani in je najvišji organ za sprejemanje odločitev in nadzor zvezi. Skupščina delegatov izvoli predsedstvo in izvršni odbor (z izjemo glavnega tajnika) za obdobje štirih let, odloča o sprejemu in izključitvi članic, določa višino članarine, prejema poročila, razrešuje predsedstvo in izvršni odbor, odloča o pravilih, spremembah in podzakonskih aktih. Skupščina delegatov se mora po zakonu zbrati vsaj enkrat vsaki dve leti. Izvršni odbor je sestavljen iz predsednika, treh podpredsednikov (Evropa, Amerika, Pacifik), blagajnika, štirih svetovalcev ter glavnega tajnika s posvetovalnim glasom. Predsedstvo je sestavljeno iz predsednika in prvega podpredsednika, ki edina legitimno zastopata zvezo. Podpredsednik zastopa zvezo ob odsotnosti predsednika (»By-laws of the International Ski Instructors' Association (ISIA)«, 2008).

Delovanje združenja ISIA

ISIA na področju izobraževanja in usposabljanja inštruktorjev snežnih športov spodbuja kvaliteto in varnost na mednarodnem področju z uvedbo ISIA minimalnih standardov. Ta je osnovan na ciljih kopenhavenskega procesa, katerega namen je evropsko usklajen sistem kredibilnosti za poklicno izobraževanje in usposabljanje (ECVET). Omenjeni sistem še ni v uporabi, v prihodnosti pa bi naj omogočal skupno ocenjevanje poklicnih kvalifikacij. V zvezi ISIA tako obstajajo trije nivoji učinkovitosti. Na prvem nivoju je kandidat si je kandidat zmožen zapomniti stvari, ki se jih je naučil, in prenašati znanje. Svoje gibanje lahko obvlada v skladu z navodili. Na drugem nivoju je kandidat zmožen prenašati znanje in praktično uporabiti pridobljeno znanje. Obvlada svoje gibanje, njegove sekvence, kakor tudi posledice. Na tretjem nivoju zna kandidat razvijati pridobljeno znanje, najti nove rešitve in jih oceniti. Sekvence gibanja zna oceniti sam in je uspešen pri izvajanju le-teh (»ISIA minimum standard for the ISIA stamp and ISIA card«, 2008).

Minimalni standardi za pridobitev ISIA nalepke in ISIA kartice

Kandidati, ki so v svoji državi končali usposabljanje za inštruktorja snežnih športov in izpolnjujejo standarde kakovosti postavljene s strani zveze, so tako upravičeni do ISIA žiga ali kartice. Kandidat, ki želi pridobiti ISIA nalepko mora pokazati zahtevano znanje na

področju tehnike (demonstracija), ocene varnosti na urejenih kakor tudi neurejenih delih smučišča; poznavanje didaktike in metodologije poučevanja; znanje prve pomoči; poznavanje turizma, marketinga, komunikacije in osnovnih pravic inštruktorja; zmožnost poučevanja v vsaj enem tujem jeziku; zavedanje o varovanju okolja in narave; poznavanje zgodovine snežnih športov v svoji državi ter mednarodnih organizacij na področju inštruktorjev le-teh. Za pridobitev ISIA kartice pa mora kandidat poleg omenjenih znanj pokazati izvrstno znanje na področju smučarske tehnike. Kandidat se bo izobraževal na področju metodologije, tehnike in ostalih športov. Kandidat mora prav tako opraviti preizkus tekmovalne vožnje s standardiziranimi merljivimi parametri v veleslalomu. Kandidat mora znati planirati in voditi skupine izven urejenih smučišč (brez ledenikov ali izrazitih prepadov) ter znati uporabiti potrebno opremo (kompas, višinomer, itd.) in metode analize nevarnosti plazov, s katero oceni nevarnost. V primeru nesreče odzove nemudoma, zna koordinirati reševanje in nuditi prvo pomoč (»ISIA minimum standard for the ISIA stamp and ISIA card«, 2014). Kandidati, ki želijo pridobiti ISIA nalepko ali ISIA kartico morajo predhodno imeti visok nivo tehničnih sposobnosti v raznih disciplinah snežnih športov. Usposabljanje za pridobitev nalepke traja 320 ur, medtem ko mora kandidat za pridobitev kartice opraviti 450 ur usposabljanja. Dve tretjini usposabljanja se opravi na snegu, ena tretjina pa v učilnici. Za ohranitev pridobljenega statusa se morajo inštruktorji snežnih športov udeležiti delavnic, ki jih organizirajo nacionalne organizacije. Nadaljnje usposabljanje traja en dan vsako leto ali dva dni na vsaki dve leti (»ISIA minimum standard for the ISIA stamp and ISIA card«, 2014).

Članstvo in članice združenja ISIA

V skladu s podzakonskimi akti zveze so imele države članice, ki niso dosegale minimalnih standardov za ISIA nalepko, podanih s strani zveze (22. 5. 2008) dve leti časa, da dokažejo potrditev minimalnih standardov. Če jim v omenjenem času niso zadostile, so izgubile pravico glasovanja na zboru delegatov in je bila njihova vloga znižana na vlogo opazovalke (»By-laws of the International Ski Instructors' Association (ISIA)«, 2008). Medtem pa le določene države članice dosegajo najvišji nivo, ki ga določa ISIA. Te države so Argentina, Avstrija, Belgija, Danska, Francija, Nemčija, Japonska, Velika Britanija, Italija, Nizozemska, Slovenija, Španija in Švica. Minimalni standard ISIA pa ne daje avtomatične pravice vzajemnega priznavanja nacionalnega strokovnega usposabljanja posamezne države s strani državnih organov druge države (»ISIA minimum standard for the ISIA stamp and ISIA card«, 2008).

2.12.3 Združenje IVSI

IVSI (Internationaler Verband der Schneesport-Instruktoren) je mednarodna nevladna in neprofitna organizacija, ki združuje nacionalne amaterske organizacije na področju snežnih športov, ki se osredotočajo na izobraževanje. Sedež zveze je v Münchnu po nemškem davčnem zakoniku pa je kot neprofitna in javnosti namenjena organizacija oproščena vseh davkov. Mednarodna zveza inštruktorjev snežnih športov je opredeljena kot organizacija, ki spodbuja razvoj snežnih športov in poskuša najti odgovore na pomembna vprašanja, ki zadevajo snežne športe glede vprašanj družbe, politike in gospodarstvo («Statutes», 2007).

Smernice IVSI so podane kot informiranost (ohranjanje informiranosti organizacije in članov glede tehničnega, pedagoškega in organizacijskega napredka na področju snežnih športov, izmenjava informacij na kongresih, informiranje članov glede trenutnih dogodkov, ki vplivajo na organizacijo), usklajevanje (združuje politično neodvisne institucije, ki se osredotočajo na nekomercialno izobraževanje na področju snežnih športov, podpiranje organizacije držav, kjer izobraževanje na področju snežnih športov ni vključeno v nacionalni in mednarodni nivo), izobraževanje in usposabljanje (nudi tehnično, pedagoško in organizacijsko izobraževanje in usposabljanje na področju snežnih športov, definira standarde za izobraževanje in preverjanje inštruktorjev, se zavzema za visok nivo varnosti), zastopstvo (zastopanje interesov članov) in trajnosti (se zavzema šport in naravo, vezanost na vrednote demokratične družbe in odgovornost za prihodnje generacije, podpira sočutje in sprejemanje pri delovanju v snežnih športih) («Mission statement», 2005).

Članstvo in članice združenja IVSI

Za članstvo v zvezi lahko zaprosi le ena nacionalna organizacija, ki združuje učitelje snežnih športov. Organizacije držav članic imajo pravico do zaščite svojih interesov znotraj organizacije. S pristopom se članice zavežejo k sprejetju pravil organizacije ter sklepov, ki jih sprejme skupščina delegatov. V okviru organizacije si članice prizadevajo za uresničevanje ciljev s pomočjo sodelovanja in skupnega dela znotraj svojih pristojnosti («Statutes», 2007).

Organa zveze sta skupščina delegatov in predsedstvo. Skupščina delegatov zaseda enkrat na vsaki dve leti in je sestavljena iz predstavnikov članic posameznih članic zveze. Število delegatov, ki zastopajo posamezno nacionalno organizacijo na skupščini, je določeno s strani predsedstva. Med pomembnejše naloge predsedstva spadajo določanje števila članov, ki imajo

pravico do glasovati, sprejem in odobritev poročil s strani predsedstva in predsednikov komisij, preučitev poročila revizorja in sprejetje računa, glasovanje o sprejemu in izključitvi članic ter glasovanje o osnovnih smernicah na področju usposabljanja, preverjanja in izpopolnjevanja inštruktorjev snežnih športov. Predsedstvo pa sestavljajo častni predsednik s posvetovalnim glasom, predsednik, dva podpredsednika, predstavnika dveh organizacij držav članic iz katerih ne izhajata predsednik ali podpredsednika. Predsedstvo je izvoljeno na skupščini delegatov za mandat, ki traja štiri leta. Predsedstvo mora izpolnjevati sklepe sprejete na skupščini delegatov, urejati in nadzorovati poslovanje zveze, pripravljati sestanke in kongrese mednarodnega delovnega odbora. Obveza članov predsedstva je, da zasedajo vsaj enkrat letno, za sklepčnost pa je potrebna udeležba treh članov (»Statutes«, 2007).

Izraz inštruktor snežnih športov se nanaša na učitelje disciplin alpskega smučanja, nordijskega smučanja, turnega smučanja, telemark smučanja in deskanja na snegu, ki delujejo v okviru klubov, smučarskih šol ter ostalih organizacij. Inštruktorji se morajo zavedati vloge, s katero predstavljajo vzor ostalim smučarjem. Usposabljanje inštruktorjev se osredotoča na snežne športe z dopolnjevanjem na področju rekreacijske pedagogike, grajenja medsebojnih odnosov ter zdravstvene vzgoje. Namen usposabljanja po IVSI smernicah je širjenje praktičnega znanja, praktičnega metodološkega znanja in teoretičnega znanja, na način, ki inštruktorjem omogoča učenje moderne tehnike smučanja vseh starostnih kategorij na varen način. Članice zveze izvajajo izobraževanje in usposabljanje po lastnih pravilih in predpisih, medtem ko IVSI preveri ustreznost minimalnih standardov. Minimalni standardi članic se preverjajo na področju tehničnega znanja, didaktično-metodološkega znanja, teoretičnega znanja na področju smučarskih športov in sorodnih področij (mehanika gibanja, pedagogika, didaktika, oprema, tveganje v alpskem prostoru, varnost pri snežnih športih, varovanje okolja, osnove športne medicine in prve pomoči, organizacije pri snežnih športih, psihologije in sociologije športa ter zgodovine snežnih športov). Usposabljanje inštruktorjev v okviru organizacij članic naj bi trajalo 180 lekcij v primeru alpskega smučanja, kar predstavlja od 250 do 300 ur. Najnovejše prakse učenja se lahko izvajajo le, če inštruktorji obnavljajo svoje znanje na področju svojega športa. Po navodilih IVSI so inštruktorji dolžni opraviti tri dni obnovitvenega tečaja na vsaka tri leta. Inštruktor naj bi zvezi, v katero je včlanjen, tudi javil svoje udejstvovanje v izbranem športu na letni ravni (poročilo o dejavnosti). Mednarodna nalepka zveze IVSI se izda s strani organizacij držav članic na podlagi opravljenih minimalnih zahtev na področju usposabljanja in preverjanja, dodatnega obnovitvenega izobraževanja in poročila o dejavnosti (»Basic guidelines for the training, examination and further training of snow sport instructors«, 2007).

2.12.4 Združenje IVSS

Mednarodno združenje, ki zastopa interese učencev v vseh izobraževalnih ustanovah in zavodih za usposabljanje, se imenuje Mednarodno združenje za snežne športe v šolah in univerzah (IVSS - International Association Snow Sports in Schools and Universities). Svoj cilj združenje poskuša doseči s pomočjo izmenjave izkušenj in izmenjave rezultatov raziskav na področju smučanja in športov, povezanih s smučanjem. Izmenjava informacij med članicami organizacije poteka na področjih organizacije, usposabljanja in obnavljanja znanja za učitelje. Prav tako pa tudi na področjih tehnologije in metodologije, zdravstvenih vprašanj področja smučanja, varnosti, varstva okolja in tekmovalnega smučanja. Med drugim je zveza v neprekinjenem stiku z mednarodno organizacijo Interski, na svojem področju pa poskuša uresničevati cilje z redno intervalno organizacijo mednarodnih kongresov snežnih športov v šolah in univerzah, kakor tudi delavnic in seminarjev, z izmenjavo učnih gradiv, z udeležbo na sorodnih prireditvah, s sodelovanjem z mednarodnimi in nacionalnimi organizacijami, ki delujejo na področju smučarskih in zimskih športov (»Bylaws«, 2014).

Članstvo in članice združenja IVSS

Članstvo v organizaciji IVSS je omejeno na nacionalne organizacije, ki delujejo na področju snežnih športov v šolah ali univerzah. Organizacija, ki predstavlja določeno državo mora, biti včlanjena v krovno organizacijo na področju učenja smučanja Interski. Posamezno državo lahko zastopa le ena institucija, za katero na kongresih glasuje predstavnik. O sprejemu organizacij, ki predstavljajo države in se želijo včlaniti IVSS, odloča konferenca delegatov. Vloga za sprejem mora biti odobrena z strani nacionalne organizacije, ki je zadolžena za poučevanje smučanja, ali s strani uprave, ki je odgovorna za šolski sistem in univerze. Organizacije posameznih držav, ki niso članice INTERSKI, imajo lahko posebni (dopisniški) status članstva v organizaciji, če se s tem strinjajo ostale članice. Tako lahko sodelujejo pri posvetovalnem glasovanju (»Bylaws«, 2014).

Organizacija IVSS je sestavljena iz skupščine delegatov, izvršnega odbora in strokovnih odborov. Skupščina delegatov ima javno zasedanje vsaki dve leti, na katerem delegati organizacij posameznih držav glasujejo o sprejetju poročila izvršnega odbora, odobritvi delovnega načrta, volitvah, sprejetju morebitnih novih članic, o resoluciji statuta, resoluciji o izključitvi članic ter o izključitvi članic. Za sklepčnost mora biti prisotna vsaj tretjina delegatov, ki imajo po statutu pravico do glasovanja. Izvršni odbor sestavlja sedem delegatov,

ki so izvoljeni na skupščini, in zaseda enkrat letno. Delegati izvolijo podpredsednika in predsednika, ki imenuje glavnega tajnika, katerega morajo potrditi ostali delegati. Predsednik predstavlja organizacijo na kongresih Interski in IVSS ter skliče in vodi izvršni odbor, kakor tudi skupščino delegatov. Za sprejetje odločitev mora biti prisotna več kot polovica delegatov. Izvršni odbor sprejme odločitev skupščine delegatov in organizira kongres IVSS. V okviru strokovnih odborov se na skupščini delegatov po potrebi organizirajo delovne ekipe za vnaprej določene naloge. Uradni jeziki organizacije so nemški, angleški in francoski. Delovanje organizacije je financirano s prispevki s strani organizacije Interski, javnih ustanov ter donacij zasebnih podjetij in oseb. Za finance skrbita glavni tajnik in predsednik pri čemer je za finančno stanje odgovoren glavni tajnik («Bylaws», 2014).

2.13 Direktiva »MoU«

Poleg zgoraj omenjenih organizacij, ki delujejo na področju učenja smučanja in učiteljev smučanja pa so se februarja 2012 v sklopu Direktive 2005/36/EC države podpisnice, ki so hkrati članice EU (evropske unije), pridružile pilotnemu projektu, ki priznava usposobljenost in izenačuje licence smučarskih učiteljev («Memorandum of Understanding establishing a pilot project for a professional card to be issued to ski instructors in the European Union», 2012). Pilotni projekt je veljal od 15. septembra 2012 pa do 30. junija 2013, njegova veljavnost pa se je podaljšala za eno leto do 30. junija 2014 («Minutes: Steering Committee Meeting 01/2014», 2014).

V začetku (6. / 24. 2. 2012) so se projektu, kjer se na podlagi testa usposobljenosti – Eurotesta ter znanja in sposobnosti na področju varnosti – Eurosecurity, izda enotna kartica MoU, pridružile Avstrija, Belgija, Bolgarija, Češka, Danska, Nemčija, Španija, Finska, Francija, Irska, Italija, Nizozemska, Romunija, Slovaška in Velika Britanija. Eurotest, ki je definiran kot »test, ki potrdi tehnično sposobnost« («Memorandum of Understanding establishing a pilot project for a professional card to be issued to ski instructors in the European Union», 2012, str. 10), zajema veleslalomsko postavitvev po pravilih Mednarodne smučarske zveze (FIS), ki mora biti opravljena znotraj zahtevanega časa. Test Eurosecurity pa je definiran kot preverjanje znanja na področju varnosti in poznavanja okolja s strani učiteljev smučanja. Smučarski učitelji, ki so opravili Eurotest in zadostili zahtevam o usposobljenosti glede varnosti na smučišču v svoji državi v skladu z zahtevami testa Eurosecurity ter imajo potrebno znanje in sposobnosti za učenje smučanja. Omenjena znanja in sposobnosti so

bistven del diplome, ki predstavlja najvišji nivo usposobljenosti smučarskih učiteljev. Smučarski učitelj, ki zadosti zahtevam prejme kartico s strani države članice, v kateri je registriran. Kartica velja v vseh državah podpisnicah. («Memorandum of Understanding establishing a pilot project for a professional card to be issued to ski instructors in the European Union«, 2012).

Po preteku roka je v uporabo prišla nova direktiva 2013/55, države članice, med katerimi je v letu 2014 pridružena tudi Slovenija, pa morajo direktivo vključiti v svoj pravni sistem do 18. Januarja 2016. Z novim sistemom bodo v uporabi dve vrsti identifikacijskih kartic, in sicer evropska poklicna kartica za občasno ali začasno opravljanje dela ter evropska poklicna kartica za namen establishmenta («Minutes: Steering Committee Meeting 01/2014«, 2014).

3 RAZPRAVA

Razlike, ki obstajajo med sistemi usposabljanja učiteljev alpskega smučanja so nastale kot posledica različnih dejavnikov. Ti dejavniki segajo od okoljsko pogojenih do družbeno pogojenih. V nadaljevanju smo prikazali razlike, ki obstajajo med načini usposabljanja učiteljev smučanja. Kot referenčno državo smo vzeli Slovenijo.

Tabela 1. Prikaz dolžine usposabljanja v dneh po posameznih državah glede na nivo licence.

Država	1. nivo - trajanje	2. nivo - trajanje	3. nivo - trajanje	4. nivo - trajanje
Slovenija	6 dni – 58 ur	6 dni – 58 ur	16 dni – 136,5 ur	
Avstrija	10 dni	10 dni	18 dni	61 dni
Nemčija (DSLTV)	4 dni	6 dni	10 dni	23 dni
Nemčija (DSV)	20 dni	24 dni	31 dni	
Švica	16 dni	20,5 dni	16,5 dni	
Italija	90 dni – 630 ur			
Francija	12 tednov – 420 ur	520 ur		
ZDA	6 dni ali 3 dni ali praksa v smuč. šoli	5 dni	5 dni	
Kanada	3 dni	cca 8 dni	cca 8 dni	10 dni

Iz trajanja usposabljanja je izvzeto praktično delo v smučarski šoli, ki ga mora kandidat opraviti v smučarski šoli.

V Sloveniji področje izobraževanje in usposabljanje učiteljev smučanja ter ostalih snežnih športov pokriva Združenje učiteljev in trenerjev smučanja (ZUTS), ki je del Smučarske zveze Slovenije (SZS). ZUTS je kot del SZS definiran kot poklicno združenje, del svojih prihodkov pa poleg ostalih virov pridobi iz državnega proračuna Slovenije. V ostalih državah je usposabljanje učiteljev smučanja ter njihovo povezovanje urejeno na sledeče načine:

- Avstrija: Zveza avstrijske smučarske šole (ÖSSV) pokriva načrte usposabljanja, in je financirana s strani Zvezne akademije za šport v Innsbrucku ter tako poleg ostalih virov pridobi del sredstev iz avstrijskega državnega proračuna. Zveza avstrijskih

zimsko-športnih inštruktorjev - ÖVSI je neprofitna organizacija, ki prihodke dobi iz lastnih virov.

- Nemčija: Zveza smučarskih učiteljev Nemčije (DSLTV) je neprofitno združenje, prihodki prihajajo iz donacij in članarin. Nemška smučarska zveza (DSV) je definirana kot sindikat poklicnih združenj in financirana iz nemškega proračuna.
- Švica: Švicarska zveza snežnih športov (SSSA), ki pokriva izobraževanje in povezuje učitelje smučanja, je definirana kot združenje z neomejenim časom delovanja, vire pa pridobiva izključno iz lastnih virov, kot so trženje blagovne znamke, članarine in donacije.
- Italija: Nacionalni kolegij smučarskih učiteljev (CNMS) je definiran kot poklicno združenje, ki preko regionalnih institucij izvaja usposabljanje, in je delno financirano s strani Ministrstva za kulturo in turizem Italije. Na drugi strani je Zveza italijanskih smučarskih učiteljev (AMSI) neprofitno združenje z neomejenim časom delovanja, ki prihodke pridobiva na način članarin, donacij, in ostalih lastnih virov.
- Francija: Nacionalna šola smučanja in alpinizma (ENSA), je organizacija odgovorna za usposabljanje učiteljev smučanja, in del sredstev pridobi iz naslova Ministrstva za šport Francije. Francoska smučarska šola (ESF) ter njen sindikat SNMSF, kakor tudi Mednarodna smučarska šola (ESI) in njen sindikat SIMS, so profesionalna združenja in prihodke pridobivajo iz naslova članarin, donacij, itd.
- ZDA: za usposabljanje smučarskih učiteljev je odgovorna Zveza profesionalnih smučarskih inštruktorjev in inštruktorjev deskanja na snegu Amerike – PSIA-AASI, ki je neprofitna organizacija namenjena svojim članom. Stroške svojega delovanja pa pokriva s članarinami, donacijami ter ostalimi prispevki.
- Kanada: Kanadska zveza smučarskih inštruktorjev – CSIA, je definirana kot neprofitna organizacija namenjena svojim članom, svoje delovanje pa financira s pomočjo članarin, donacij in ostalih prispevkov.

V Sloveniji ZUTS izvaja usposabljanje na področjih alpskega smučanja, deskanja na snegu, teka na smučeh in nordijske hoja, telemark smučanja, smučanja prostega sloga ter usposabljanje za učitelja smučanja otrok in smučarskega vodnika.

- Avstrija: alpsko smučanje, alpski vodnik, deskanje na snegu, tek na smučeh, smučanje otrok in »trend športi« (prosti slog, izven urejenih smučišč).
- Nemčija: DSLTV: alpsko smučanje, telemark smučanje, nordijsko smučanje, deskanje na snegu in smučanje izven urejenih prog. DSV: alpsko smučanje, deskanje na snegu,

telemark smučanje, nordijsko smučanje, turno smučanje in inline smučanje.

- Švica: alpsko smučanje, deskanje na snegu, telemark smučanje in nordijsko smučanje.
- Italija: alpsko smučanje, nordijsko smučanje in deskanje na snegu.
- Francija: alpsko smučanje, deskanje na snegu, alpinizem, smučanje izven urejenih smučišč in prosto padalstvo.
- ZDA: alpsko smučanje, deskanje na snegu, smučanje prostega sloga, adaptivno alpsko smučanje, adaptivno deskanje na snegu, nordijsko smučanje, telemark smučanje in smučanje otrok.
- Kanada: alpsko smučanje in smučanje v snežnem parku.

Učni načrt usposabljanja slovenske nacionalne šole obsega predmete: zgodovina smučanja; didaktika, pedagogika in psihologija alpskega smučanja; red varnost in kodeks obnašanja na smučišču; prva pomoč; nevarnosti v gorskem svetu; skupinska dinamika in socialni odnosi v skupini; biomehanika alpskega smučanja; terminologija v povezavi s tujimi jeziki; pomen šole smučanja za zimski turizem; ter tehnika in metodika alpskega smučanja. V ostalih državah je predmetnik naslednji:

- Avstrija: biomehanika, pedagogika, didaktika, poklicna etika, oprema, narava in okolje, varnost, plazovi in sneg, komunikacija in tuj jezik, delo s strankami, zgodovina smučanja, teorija prostega smučanja, praktični del učenja smučanja.
- Nemčija: DSLV: moduli metodike, tehnike in motorike alpskega smučanja ter modul obvladovanja tveganja.
- Švica: metodika in tehnika alpskega smučanja, tuj jezik, prva pomoč, varnost in reševanje, turizem in zakoni pri snežnih športih, smučanje izven urejenih smučišč, turno smučanje.
- Italija: učenje smučarske tehnike, metode poučevanja, spoznavanje terena, splošna človekova anatomija, prva pomoč, sneg in plazovi, varnost na smučišču, turistični marketing, organizacija smučarskega središča, osnove komunikacije in tuj jezik.
- Francija: tehnika smučanja, osnove varnosti, teoretični elementi poučevanja smučanja, varnost v gorskem svetu, varnost izven urejenih smučišč, pedagogika učenja smučanja, varnostne tehnike pri alpskem smučanju. Izbirni predmeti: trg dela, tuji jeziki.
- ZDA: tehnika alpskega smučanja, varnost pri smučanju, komunikacija, analiza gibanja – biomehanika, aplikacija učena – didaktika.
- Kanada: praktične metode poučevanja smučanja, razvoj sposobnosti pri poučevanju

smučanja, metodologija učenja smučanja, prva pomoč, biomehanika smučanja, razvoj opazovanja in poprave napak in ostale različne delavnice na temo učenja smučanja.

Doktrina slovenske nacionalne šole alpskega smučanja temelji na shemi učenja, kjer lahko učitelj smučanja glede na razlike med posamezniki prilagodi pot učenja. Slovenska nacionalna šola alpskega smučanja pozna tri načine učenja, in sicer konvencionalno pot, kombinirano pot in direktno pot. Prva je namenjena začetnikom brez vsakršnih smučarskih izkušenj, druga je namenjena sposobnejšim začetnikom z nekaj smučarskega znanja, tretja pa je namenjena nadarjenim učencem z izjemnimi smučarskimi sposobnostmi. V drugih učni sistemi učenja smučanja temeljijo na:

- Avstrija: od osnovnega nivoja pa vse do najvišjega nivoja vsi metodično-didaktični koraki stremijo k zarezni tehniki, prilagojeni na starost, nadarjenost in pripravljenost posameznika. Cilj je doseči estetsko lepoto gibanja s situacijskim načinom učenja.
- Nemčija: DSLV: učna spirala šole smučanja DSLV je sestavljena iz štirih stopenj, vsaka stopnja pa ima 5 učnih ciljev. Cilj vsake stopnje je povzet v štirih glagolih: pridobiti znanje, predelati znanje, izboljšati in uporabiti znanje.
- Švica: oblikovanje učnih ciljev različnih modulov temelji na taksonomiji Karla Freya, kjer je učenje razdeljeno na več faz ki si sledijo v zaporedju. Te faze so znanje – razumevanje – uporaba – analiza – sinteza – evalvacija.
- Italija: metodika italijanske šole smučanja temelji na oceni smučarskega znanja s strani smučarskega učitelja ter uporaba posredovanega znanja na učenca in korigiranja s pomočjo povratne informacije.
- Francija: francoska metoda učenja smučanja temelji na uvrstitvi učenca v skupino od 1 do 4, glede na predznanje. V posamezni skupini se izvajajo storitve ki imajo skupno osnovo (na prvem nivoju se izvajajo storitve klinasti postavitvi smuči). Za posamezni nivo so postavljeni kriteriji gibanja ter postavitve smuči in smučarja.
- ZDA: ameriška metoda učenja (ATM) deluje na ciklični način. Deli učnega procesa, ki ga sestavljajo preverjanje znanja, podajanje znanja, povratna informacija glede znanja in utrjevanje, se tako lahko izmenjujejo v različnih delih učnega procesa.
- Kanada: ocena osnovnih zmožnosti posameznika ter razvijanje smučarskih znanj posameznika skozi 5 osnovnih točk. Te točke so začetek (učenja) – pridobitev (znanja) – utrditev (znanja) – okrepitev (znanja) – kreativno potrjevanje (znanja) (Initiation Acquisition – Consolidation – Reinforcement - Creative Verification).

4 ZAKLJUČEK

Iz predstavljenih vsebin diplomske naloge je razvidno, da se smučanje po posameznih državah razvija različno in skladno z neposrednimi in posrednimi dejavniki za ukvarjanje s smučanjem. Z ozirom na različne pogoje, ki vladajo po posameznih državah ali celo regijah znotraj določenih držav, je potrebno na sisteme usposabljanja smučarskih učiteljev gledati celostno.

Število nivojev licenc sistemov usposabljanja smučarskih učiteljev v različnih sistemih usposabljanja sega od enega do štirih, njihovo število pa je mogoče pripisati različnim dejavnikom. Dejavniki, ki vpliva na nizko število nivojev licenc v Italiji in Franciji, je dojemanje učenja smučanja kot poklica. Prav zaradi tega imata sistema omenjenih držav najbolj ostre kriterije za pristop k usposabljanju kakor tudi dolžino samega usposabljanja. V vseh ostalih državah, vključno s Slovenijo, kjer je nivojev licenc več, se na učitelje, ki nimajo najvišjega naziva, gleda kot na priložnostne učitelje smučanja, ki večinoma učijo ob viških sezona. Izjemi sta Avstrija in Švica, kjer minimalne standarde s strani združenja ISIA dosegata zgornja nivoja licence učiteljev smučanja.

Časovno trajanje usposabljanja je v državah različno in je v določeni meri povezano s številom nivojev licenc, ki jih ima posamezen sistem usposabljanja. Usposabljanje, ki je med najkrajšimi, imata severnoameriški državi ZDA, kjer usposabljanje traja od 10 do 16 dni, in Kanada, kjer usposabljanje do najvišjega nivoja traja okoli 29 dni. Posebnost obeh sistemov je možnost učenja in opravljanja izpita iz določenih teoretičnih vsebin preko interneta. Izmed ostalih držav si po dolžini do najvišjega naziva sledijo Slovenija (28 dni), Nemčija (DSL – 43 dni), Švica (53 dni), Nemčija (DSV – 75 dni), Italija (90 dni), Avstrija (99 dni) in Francija (okoli 130 dni). Čeprav je časovni okvir usposabljanja zelo različen, so programi in predmetniki pri vseh sistemih zelo podobni, kar kaže na določeno stopnjo univerzalnosti znanj, ki jih pridobijo učitelji smučanja. Dejavnike za razlike v dolžini usposabljanja gre iskati v strnjnosti vsebin in namenjanju količine časa posameznim vsebinam.

Čeprav smo se v diplomskem delu osredotočili na usposabljanje učiteljev alpskega smučanja, pa so ostali smučarski športi mnogokrat vezani na njihovo usposabljanje in jih v določenih državah vključujejo v sisteme usposabljanja za učitelje alpskega smučanja. V Avstriji se je mogoče usposobiti za naziv učitelja snežnih športov, ki poleg znanja učenja alpskega smučanja zajema še deskanje na snegu, smučanje prostega sloga in smučanja izven urejenih

smučišč. Prav tako je pri skoraj vseh opisanih sistemih potrebno znanje ostalih smučarskih športov, ki je pogoj za pridobitev licence ali pristop k usposabljanju za pridobitev licence. Tako je mogoče do najvišjega nivoja licence v Kanadi in Nemčiji (DSLIV) priti le ob uspešno opravljeni vsaj najnižji stopnji še enega smučarskega športa, v Avstriji pa že ob opravljeni predzadnji stopnji. V Švici je drugi smučarski šport del predmetnika usposabljanja in je ocenjevana vsebina, v Sloveniji je del predmetnika na vseh nivojih, vendar ni predmet ocenjevanja. V Franciji in Italiji, kjer sta sistema usposabljanja dokaj podobna, poleg znanja deskanja na snegu, smučarski učitelji pridobijo znanje turnega, prostega in smučanja izven urejenih smučišč. Le v ZDA in nemškem DSV je usposabljanje vezano izključno na alpsko smučanje. Uvrščanje ostalih smučarskih športov v kurikulum usposabljanja učiteljev alpskega smučanja je posledica želje smučarskih šol, da bi v poplavi novih smučarskih športov zadostili potrebam po učiteljih omenjenih športov. Ker pa je alpsko smučanje še vedno osnova za mnoge ostale smučarske športe (smučanje prostega sloga, smučanje izven urejenih smučišč), so omenjene vsebine dodali k usposabljanju za licenco alpskega smučanja, čeprav omenjene institucije tudi pokrivajo usposabljanje za učitelje drugih smučarskih športov.

Struktura organizacij, ki so odgovorne za usposabljanje učiteljev smučanja, se v državah nekoliko razlikuje. Določene organizacije spadajo pod organe države, predvsem ministrstva (Francija, Italija, Slovenija, Nemčija – DSV), ostale organizacije pa so neodvisne od svojih držav (Avstrija, Nemčija – DSLIV, Švica, ZDA in Kanada). Ob različni pravni ureditvi držav na področju organizacij je težko neposredno primerjati institucije.

Glede na geografske razlike, socialne značilnosti, kulturo, ekonomski standard in druge pogoje se je smučanje razvijalo specifično po državah, zato primerjava sistemov usposabljanja med smučarskimi državami nikakor ni bila lahko delo. Upoštevajoč veliko število dejavnikov, ki vplivajo na razvoj smučanja, smo poskušali narediti presek razvoja smučarsko najmočnejših držav, in sicer različne načine usposabljanja nekako spraviti na skupni imenovalc. Vsaj deloma nam je to tudi uspelo, saj v zadnjih letih ne beležimo nobenega tovrstnega poskusa. Primerjava in analiza sistemov usposabljanja učiteljev smučanja pri nas in v tujini utegne pomeniti dobro popotnico pri pripravi programov usposabljanja v prihodnosti. Z željo po poenotenju znanj na mednarodnem nivoju bo potrebno še več povezovanja in primerjanja načinov učenja smučanja ter usposabljanja učiteljev smučanja. Slednje je danes tudi nuja, saj vse več učiteljev smučanja deluje izven domačega okolja. Z razvojem smučanja se stopnjujejo tudi zahteve smučarjev, ki želijo vse več. Temu mora seveda slediti tudi znanje, in to ne glede na to, kje smučamo.

5 VIRI

- About CSIA* (9. 1. 2014). Canadian Ski Instructors' Alliance. Pridobljeno iz <http://www.snowpro.com/index.php/en/about-us/about-csia>
- About PSIA-AASI* (9. 11. 2014). PSIA-AASI. Pridobljeno iz <http://www.thesnowpros.org/NewsInformation/AboutPSIA-AASI.aspx>
- Allen, E. J. B. (2008). Mathias Zdarsky, Father of Alpine Skiing. V *Skiing Heritage Journal*, Volumen 20(1), 8–14. Pridobljeno iz <https://skiinghistory.org/history/mathias-zdarsky-father-alpine-skiing>
- Associazioni Regionali* (9. 11. 2014). Associazione Maestri Sci Italiani. Pridobljeno iz <http://www.amsi.it/it/associazioni-regionali/1>
- Ausbildung* (9. 11. 2014). Deutscher Skiverband. Pridobljeno iz http://www.deutscherskiverband.de/ausbildung_uebersicht_de,331.html
- Ausbildung* (9. 11. 2014). Snowsport Austria: Die Österreichischen Skischulen. Pridobljeno iz <http://www.skilehrer.at/index.php?id=ausbildung>
- Ausbildungsschema: Kaertner Skischulverband* (4. 12. 2014). Kaertner Skischulverband. Pridobljeno iz <http://www.kssv.at/index.php?id=ausbildungsschema-kssv>
- Ausbildungsstruktur* (9. 11. 2014). Swiss Snowsports. Pridobljeno iz <http://www.snowsports.ch/de/sse/overview.html>
- Ausbildungssystem Skilehrer* (4. 12. 2014). Deutscher Skilehrerverband e.V. Pridobljeno iz <http://www.skilehrerverband.de/images/stories/Ausbildung/Alpin/2014-15/bersicht%20ski%20alpin.pdf>
- Ausführungsbestimmungen Schneesportlehrerausbildung Schweiz* (9. 11. 2014). Swiss Snowsports. Pridobljeno iz http://www.snowsports.ch/download/sse/ausfuehrungsbestimmung_schneesportlehrerausbildung_de.pdf
- Basic guidelines for the training, examination and further training of snow sport instructors* (31. 1. 2007). Internationaler Verband der Schneesport-Instruktoren. Pridobljeno iz http://www.ivsi.info/ivsi/resources/360680691110469600_570761619395306509_62sv_SI9S.pdf
- BEES 2ème degré - option ski alpin* (2011). Ecole Nationale de Ski et d'Alpinisme. Pridobljeno iz http://www.ensa-chamonix.net/index.php?option=com_content&view=article&id=327&Itemid=622
- Bialeschki, M. D. in Henderson, K. A. (1988). Constraints to trail use. V *Journal of Park and Recreation Administration*, Volume 6, 20-28.
- By-laws of the International Ski Instructors' Association (ISIA)* (22. 5. 2008). International Ski Instructors Association. Pridobljeno iz http://www.isiaski.org/download/rules/Statuten_en.pdf

- Bylaws* (9. 11. 2014). International Association Snow Sports in Schools and Universities. Pridobljeno iz <http://www.ivss.info/index.php?id=12>
- Canadian ski teaching* (2012). Canadian Ski Instructors' Alliance. Pridobljeno iz <http://www.snowpro.com/downloads/manual/enu/#/Canadian%20Ski%20Teaching%202012/0>
- Cebon, P., U. Dahinden, H.C. Davies, Imboden, D. in Jaeger, C.C. (ur.) (1998). *Views from the Alps: Regional Perspectives on Climate Change*. Cambridge: MIT Press.
- Certification Ladder* (4. 12. 2014). PSIA Western Division. Pridobljeno iz <http://psia-w.org/wp-content/uploads/2013/11/PROFESSIONAL-SKI-INSTRUCTORS-OF-AMERICA-FLOW-CHART-2.jpg>
- Crawford, D. W. in Godbey, G. (1987). A hierarchical model of leisure constraints. *V Leisure Sciences: An Interdisciplinary Journal*, Volumen 13(4), 309-320.
- Curriculum Ski Alpin – Deutscher Skiverband* (22. 9. 2014). Deutscher Skiverband. Pridobljeno iz http://www.deutscherskiverband.de/ausbildung_skiusnowboardlehrer_curriculum_de,446.html
- Delaney, T. in Madigan, T. (2009). *The Sociology of Sports: An Introduction*. New York: McFarland.
- Denning, A. (2012). Skiing, Alpine (Europe). V Nauright, J. in Parrisch, C. (ur.), *Sports Around the World: History, Culture and Practice*, str. 430-434. Pridobljeno iz <http://books.google.si/books?id=IkLYDgTnMxEC&pg=RA1-PA434&dq=winter+sport+tourism+denning&hl=sl&sa=X&ei=YRViVOSzH4jeaKyCgYgO&ved=0CCgQ6AEwAA#v=onepage&q=winter%20sport%20tourism%20denning&f=false>
- Der Weg zum Staatlich geprüften Skilehrer* (25. 11. 2014). Bundessportakademie Innsbruck. Pridobljeno iz http://www.bsapa.at/fileadmin/innsbruck/pdfs/Ausschreibung_zur_Staatlichen_Skilehrer_ausbildung.pdf
- Deutscher Skiverband: Historie* (9. 11. 2014). Deutscher Skiverband. Pridobljeno iz http://www.deutscherskiverband.de/ueber_uns_der_dsv_historie_de,471.html
- Deutscher Skiverband: Zahlen & Fakten* (9. 11. 2014). Deutscher Skiverband. Pridobljeno iz http://www.deutscherskiverband.de/ueber_uns_der_dsv_zahlen_fakten_de,470.html
- Die ökonomische Bedeutung des Wintersports in Österreich* (Julij 2008). Institut für Sportökonomie, Wien in Institut für Höhere Studien, Wien. Pridobljeno iz http://www.netzwerk-winter.at/assets/downloads/Netzwerk-Winter_Nachlese_2008/die-oekonomische-bedeutung-des-wintersports-in-oesterreich.pdf
- Diplom-Skilehrer* (9. 11. 2014). Snowsport Austria: Die Österreichischen Skischulen. Pridobljeno iz <http://www.skilehrer.at/index.php?id=diplomskilehrer>

- Diplôme d'Etat - Moniteur national de ski alpin* (4. 12. 2014). Ecole Nationale de Ski et d'Alpinisme. Pridobljeno iz http://www.ensa-chamonix.net/images/ENSA/examens/alpin/DE/cursus_DE_ski_alpin.pdf
- Diplôme d'Etat de ski alpin* (2011). Ecole Nationale de Ski et d'Alpinisme. Pridobljeno iz http://www.ensa-chamonix.net/index.php?option=com_content&view=article&id=126&Itemid=253
- Doupona Topič, M. in Petrović, K. (2007). *Šport in družba: sociološki vidiki*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
- Education Credits Program Description* (5. 12. 2014). Canadian Ski Instructors' Alliance. Pridobljeno iz <http://www.snowpro.com/index.php/en/courses/education-credits-program-description>
- Fauve, M., Hansueli, R. in Schneebeli, M. (2006). Preparacija smučarskih prog in površin. V Sever, D. (ur.), *Smučišče in oprema smučarskih prog* (str. 79-194). Ljubljana: CPU, Center za poslovno usposabljanja.
- Fitzsimmons, S. J. in Veit, H. (2001). Geology and geomorphology of the European Alps and the Southern Alps of New Zealand: A Comparison. V *Mountain Research and Development*, Volumen 21(4), 340-349. Pridobljeno iz [http://www.bioone.org/doi/pdf/10.1659/0276-4741\(2001\)021%5B0340%3AGAGOTE%5D2.0.CO%3B2](http://www.bioone.org/doi/pdf/10.1659/0276-4741(2001)021%5B0340%3AGAGOTE%5D2.0.CO%3B2)
- France, the world's leading tourist destination* (Oktober 2013). France Diplomatie – Ministry of Foreign Affairs and International Development. Pridobljeno iz <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy-1/economic-diplomacy-foreign-trade/facts-about-france/one-figure-one-fact/article/france-the-world-s-leading-tourist>
- Frantar, P., Nadbath, M. in Ulaga, F. (2008). Vplivi na vodno bilanco. V Bat, M. (ur.), *Vodna bilanca Slovenije 1971-2000 = Water balance of Slovenia 1971-2000* (str. 15-29). Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija Republike Slovenije za okolje.
- Geschichte* (9. 11. 2014). Interski International. Pridobljeno iz <http://www.interski.org/index.php/en/history>
- Geschichte & Politik* (9. 11. 2014). Swiss Snowsports. Pridobljeno iz <http://www.snowsports.ch/de/ssa/info/history.html>
- Guček, A. (2000). Utrinki zgodovine smučanja. V *Smučanje 2000+ gradiva teoretičnih predavanj*. Ljubljana: ZUTS Slovenije.
- Guček, A. (2004). *Sledi smučanja po starem: Smučarske tehnike = In the tracks of old-time skiing: Ski Techniques*. Ljubljana: Združenje učiteljev in trenerjev smučanja pri SZS.
- Guček, A., Terčelj, A., Kordež, M., Giacomelli, O., Muhič, D., Makuc, V. ... Bokal, L. (2011). *Slovenski smučarski slovar*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Guček, S. (1989). *Slovenija, zibeljka smučanja v srednji Evropi*. Ljubljana: Kmečki glas.

- Heinzer, A. (2005). *Weisses Gold. Swiss Snowsports* 3/2005. Pridobljeno iz http://www.snowsports.ch/download/services/publications/bulletin_2005-03.pdf
- Historie* (2011). Ecole Nationale de Ski et d'Alpinisme. Pridobljeno iz http://www.ensachamonix.net/index.php?option=com_content&view=article&id=266&Itemid=92
- Hočvar, A. in Petkovšek, Z. (1995). *Meteorologija: osnove in nekatere aplikacije*. Ljubljana: Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo.
- Hudson, S. (1998). *An extension of constraints theory related to the consumer behaviour of skiing*. London: University of Surrey.
- Huntford, R. (2009). *Two Planks and a Passion: The Dramatic History of Skiing*. New York: Bloomsbury Publishing.
- ISIA minimum standard for the ISIA stamp and ISIA card* (22. 5. 2008). International Ski Instructors Association. Pridobljeno iz http://www.isiaski.org/download/rules/Minimumstandard_en.pdf
- ISIA News* (30. 6. 2014). International Ski Instructors Association. Pridobljeno iz http://www.isiaski.org/download/isia_news/201006_ISIA_News_en.pdf
- ISIA Requirements* (9. 11. 2014). Canadian Ski Instructors' Alliance. Pridobljeno iz <http://www.snowpro.com/index.php/en/membership/isia-requirements>
- John, E. in Allen, B. (2007). *The Culture and Sport of Skiing: from antiquity to World War II*. Boston: University of Massachusetts Press.
- Kirk, D., Burke, P., Carlson, T., Davis, K., Glover, S. in O'Connor, A. (1996). *The Social and Economic Impact on Family Life of Children's. Participation in Junior Sport*. Australian Sport Commission. Pridobljeno iz https://secure.ausport.gov.au/data/assets/pdf_file/0004/189976/KD1996summary.pdf
- Konzeption des DSV-Breitensports für die Ausbildung von Trainer/-innen für den Breitensport auf Basis der DOSB-RRL* (10. 1. 2014). Deutscher Skiverband. Pridobljeno iz http://www.deutscherskiverband.de/ausbildung_skiusnowboardlehrer_curriculum_de,446.html ([Ausbildungskonzeption DSV-Sportentwicklung 2013/2014 \(PDF, 0.72 MB\)](#))
- Kotnik, V. (2007). Slovenia and its National Winter Pastime: In Pursuit of an Anthropology of Alpine Skiing. *Anthropology of East Europe Review*, Volumen 25(1), 95-104. Pridobljeno iz <https://scholarworks.iu.edu/journals/index.php/aer/article/viewFile/224/299>
- Kotnik, V. (2009). Sport and nation in anthropological perspective: Slovenia as land of skiing nationhood. V *Antropologija: časopis Centra za etnološka i antropološka istraživanja (CEAI) Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu = Anthropology: journal of the Center for Ethnological and Anthropological Research (CEAR)*, Volumen 7, 53-66. Pridobljeno iz http://www.anthroserbia.org/content/pdf/articles/vlado_kotnik.pdf

- Kunaver, J. in Senegačnik, J. (2001). Podnebje. V Kunaver, J., ... et. al, *Obča geografija* za 1. letnik srednjih šol (str. 67-80). Ljubljana: DZS.
- La professione del Maestro* (9. 11. 2014). Associazione Maestri Sci Italiani. Pridobljeno iz <http://www.amsi.it/it/node/1524>
- Landesskilehrer Teil 1* (25. 11. 2014). Salzburg er Berufsschilehrer & Snowboardlehrer Verband. Pridobljeno iz http://www.sbssv.at/fileadmin/user_upload/KURSDetails_LANDES/LSL_1.pdf
- Landesskilehrer Tiel 2* (25. 11. 2014). Salzburger Berufsschilehrer & Snowboardlehrer Verband. Pridobljeno iz http://www.sbssv.at/fileadmin/user_upload/KURSDetails_LANDES/LSL_2.pdf
- Lešnik, B. in Žvan, M. (2007). *Naše smučine: teorija in metodika alpskega smučanja*. Ljubljana: SZS-ZUTS Slovenije.
- Lešnik, B., Murovec, S. In Gašperšič, B. (2002). Opredelitev oblik drsenja in smučanja. V Guček, A. in Videmšek, D. (Ur.), *Smučanje Danes*, 28-88. Ljubljana: Združenje učiteljev in trenerjev smučanja Slovenije.
- Level 1 Certification Course Guide* (15. 12. 2014). Canadian Ski Instructors' Alliance. Pridobljeno iz <http://www.snowpro.com/documents/levelone/L1-guide-en.pdf>
- Level 1 Certification Course Guide* (15. 12. 2014). Canadian Ski Instructors' Alliance. Pridobljeno iz <http://www.snowpro.com/documents/levelfour/L4-guide-en.pdf>
- Level 2 Training Module Course Guide* (15. 12. 2014). Canadian Ski Instructors' Alliance. Pridobljeno iz <http://www.snowpro.com/documents/leveltwo/Level2TrainingCourseGuide.pdf>
- Level 3 Training Module Course Guide* (15. 12. 2014). Canadian Ski Instructors' Alliance. Pridobljeno iz <http://www.snowpro.com/documents/levelthree/L3-guide-en.pdf>
- Licenciranje* (3. 11. 2010). Smučarska zveza Slovenije. Pridobljeno iz <http://www.sloski.si/zuts/licenciranje>
- Lund, M. in Masia, S. (9.11.2014). *A short history of skis*. Pridobljeno iz <https://skiinghistory.org/history/short-history-skis-0>
- Maestro di Sci – Formazione regolamentata* (11. 3. 2014). Collegio Nazionale Maestri di Sci. Pridobljeno iz <http://formazioneelavoro.regione.emilia-romagna.it/formazione-regolamentata/maestro-di-sci>
- Memorandum of Understanding establishing a pilot project for a professional card to be issued to ski instructors in the European Union* (10. 12. 2014). Universitets- och högskolerådet. Pridobljeno iz http://www.uhr.se/Documents/Bedömning%20av%20utbildning/MoU_and_annexes_signed_EN.pdf

- Meteorološki terminološki slovar* (1990). Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti: Društvo meteorologov Slovenije.
- Methodik* (4. 12. 2014). Ski Austria Akademie. Pridobljeno iz <http://www.skiakademie.at/skiinfos/methodik.php>
- Mission statement* (7. 4. 2005). Internationaler Verband der Schneesport-Instruktoren. Pridobljeno iz http://www.ivsi.info/ivsi/page/360680691110469600_370139421065304921~370139455156607836_370139455156607836.en.html
- Normative* (8. 4. 1991). Collegio Nazionale Maestri di Sci. Pridobljeno iz <http://www.collegionazionalemaestriscidi.net/normative/>
- Ordnungen* (1. 6. 2013). Deutscher Skilehrerverband e.V. Pridobljeno iz <http://www.skilehrerverband.de/images/stories/DSL/Mitglied/ordnungen%20ab%20013-06-01.pdf>
- Organisationsstruktur* (9. 11. 2014). Der Deutsche Verband für das Skilehrwesen e.V. – Interski Deutschland. Pridobljeno iz <http://www.dvs-interskideutschland.de/Orgastruktur%20INTERSKI%20DEUTSCHLAND%20nat%20intern%202013-10.pdf>
- Our History: From yesterday to today* (9. 11. 2014). École du ski français. Pridobljeno iz <http://www.esf.net/en/about-us/our-history/notre-histoire.htm>
- Our Mission* (9. 11. 2014). PSIA-AASI. Pridobljeno iz <http://www.thesnowpros.org/NewsInformation/AboutPSIA-AASI/OurMission.aspx>
- Our spirit: The ESF, teaching you to enjoy skiing...* (9. 11. 2014). École du ski français. Pridobljeno iz <http://www.esf.net/en/about-us/our-spirit/notre-esprit.htm>
- Our story* (9. 11. 2014). ESI: Ski schools. Pridobljeno iz http://www.ecoledeski.fr/uk/il4-esi_p23-our-story.aspx
- Our values* (9. 11. 2014). ESI: Ski schools. Pridobljeno iz http://www.ecoledeski.fr/uk/il4-esi_p24-our-values.aspx
- Ovsenik-Jeglič, T. (ur.). (2000). *Klimatografija Slovenije. Število dni s snežno odejo: 1961-1999 = Number of days with snow cover: 1961-1999*. Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor: Hidrometeorološki zavod Republike Slovenije.
- ÖSSV Generalversammlung 2008 (Junij 2008). Snowsport Austria: Die Österreichischen Skischulen. V *ÖSSV Newsletter*, Volumen 3(2008), 2-4. Pridobljeno iz http://www.skilehrer.at/fileadmin/Newsletter_PDF/Ausgabe_03_2008_Juni_2008_.pdf
- Pedagogie du Ski Classe 1-2-3-4* (4. 12. 2014). Pedagogie Ski Alpin. Pridobljeno iz http://issuu.com/peda-123/docs/pedagogie_du_ski_classe_1-2-3-4
- Podnebje* (2014). Wikipedija. Prosta enciklopedija. Pridobljeno iz <http://sl.wikipedia.org/wiki/Podnebje>

- Poglavja iz klime (10. 11. 2014). Pridobljeno iz <http://web.bf.uni-lj.si/agromet/Poglavja%20iz%20klime.pdf>
- Poslovnik ZUTS Slovenije* (18. 9. 2008). Smučarska zveza Slovenije. Pridobljeno iz <http://www.sloski.si/ZUTS/Dokumenti/Poslovnik>
- Pravilnik o licenciranju strokovnih delavcev v športu* (3. 11. 2010). Smučarska zveza Slovenije. Pridobljeno iz http://www.sloski.si/resources/files/pdf/zuts/Pravilnik_o_licenciranju_strokovnih_delavcev_v_sportu_KONCNA_POTRJENA_VERZIJA_dopolnjena.pdf
- Présentation ENSA - Présentation / missions* (2011). Ecole Nationale de Ski et d'Alpinisme. Pridobljeno iz http://www.ensa-chamonix.net/index.php?option=com_content&view=article&id=114&Itemid=93
- Programi usposabljanja za pridobitev strokovnih nazivov alpskega smučanja* (14. 12. 2011). Smučarska zveza Slovenije. Pridobljeno iz http://www.sloski.si/resources/files/pdf/zuts/tecaji/Programi_usposabljanja_alpsko_smu_canje_2011-2015_skupaj.pdf
- PSIA-AASI Education and Credentials* (9. 1. 2014). PSIA-AASI. Pridobljeno iz <http://www.thesnowpros.org/BeaSkiorSnowboardInstructor/PSIA-AASIEducationandCredentials.aspx>
- Référentiel du stagiaire Moniteur* (15. 12. 2014). Ecole Nationale de Ski et d'Alpinisme. Pridobljeno iz http://www.ensa-chamonix.net/images/V_301014__2.pdf
- Ruth, K. (1998). *Snow*. Washington: First University of Washington Press edition.
- Samdahl, D. M. in Jekubovich, N. J. (1997). A critique of leisure constraints: comparative analyses and understandings. V *Journal of Leisure Research*, Volumen 29(4), 430–452.
- Satzung des Deutsches Skiverbandes e.V.* (19. 11. 2013). Deutscher Skiverband. Pridobljeno iz http://www.deutscherskiverband.de/ueber_uns_der_dsv_satzungen_ordnungen_de,468.html
- Satzung Deutscher Skilehrerverband e.V.* (29. 9. 2012). Deutscher Skilehrerverband e.V. Pridobljeno iz <http://www.skilehrerverband.de/images/stories/DSLIV/Mitglied/satzung%20ab%202012-09-29.pdf>
- Schema* (4. 12. 2014). Swiss Snowsports. Pridobljeno iz http://www.snowsports.ch/download/sse/ausbildung_schema.pdf
- Schlesinger, P. (1942). Mathias Zdarsky, the Pioneer of Alpine Skiing. V *American Alpine Journal*, Volumen 4(3), 403-405. Pridobljeno iz http://c498469.r69.cf2.rackcdn.com/1942/403_schlesinger_zdarsky_aaj1942.pdf
- Schneesport Schweiz – Ski* (2010). Belp: Swiss Snowsports Association.

Schneesportlehrwesen international organisiert (28. 12. 2014). Swiss Snowsports. Pridobljeno iz <http://www.snowsports.ch/de/ssa/international/>

Schneesport-Lehrwesen in Österreich (9. 11. 2014). Interski-Austria. Pridobljeno iz <http://www.interski-austria.at/index.php?id=3>

Selezione e corsi – Diventa Maestro di Sci (11. 12. 2014). Il portale della Regione Emilia-Romagna. Pridobljeno iz <http://formazionelavoro.regione.emilia-romagna.it/formazione-regolamentata/maestro-di-sci>

Sevruk, B., Matokova-Sadlonova, K. in Toskano, L. (1998). Topografy effects on smal scale percipitation variability in Swiss pre-Alps. V Kovar, K., Tappeiner, U., Peters, N.E. in Craig, R.G. (ur.), *Hydrology, Water Resources and Ecology in Headwaters*. International Association of Hydrological Sciences: Institute of Hydrology, Wallingford, Oxfordshire.

Ski resorts in Europe 2010/2011: A survey in 20 European countries (November 2010). European Consumer Centres Network. Pridobljen iz http://ec.europa.eu/consumers/ecc/docs/ski_resorts_eu_2010-2011_en.pdf

Skifahren einfach. Der DSLV-Lehrplan (2011). Wolfratshausen: Deutscher Skilehrerverband e.V.

Skilehrer-Anwärter (25. 11. 2014). Salzburger Berufsschilehrer & Snowboardlehrer Verband. Pridobljeno iz http://www.sbssv.at/fileadmin/user_upload/KURSDetails_ANW/Ski-Anwaerter.pdf

Slovar slovenskega knjižnega jezika (2005). Ljubljana: DZS.

Snowsport Austria – Die Österreichischen Skischulen / Der Österreichische Skischulverband (9. 11. 2014). Snowsport Austria: Die Österreichischen Skischulen. Pridobljeno iz <http://www.skilehrer.at/index.php?id=oessv0>

Snowsport: Aus- und Fortbildung 2014-15 (1. 8. 2014). Deutscher Skilehrerverband e.V. Pridobljeno iz http://www.skilehrerverband.de/images/stories/Ausbildung/2014-15/lehrgangsheft_2014-15_web.pdf

Spangler, J. (2005). The Alps. V McColl, R. W. (ur.), *Encyclopedia of World Geography* (str. 16). New York: Fact On File, Inc.

Startseite (9. 11. 2014). Der Deutsche Verband für das Skilehrwesen e.V. – Interski Deutschland. Pridobljeno iz <http://www.dvs-interskideutschland.de/index.htm>

Statuten (15. 9. 2012). Swiss Snowsports. Pridobljeno iz http://www.snowsports.ch/download/ssa/statuten_de.pdf

Statuten des Österreichischen Arbeitskreis Schneesport an Schulen und Hochschulen (11. 10. 2011). Österreichischer Arbeitskreis Schneesport an Schulen und Hochschulen. Pridobljeno iz <http://www.oaaks.at/index.php?id=451>

- Statutes* (31. 1. 2007). Internationaler Verband der Schneesport-Instruktoren. Pridobljeno iz http://www.ivsi.info/ivsi/resources/360680691110469600_582636164862369724_gPN10wpJ.pdf
- Statutes of Interski International* (31. 5. 2005). Interski International. Pridobljeno iz http://www.interski.org/media/pdf/Statutes_e.pdf
- Statuto* (29. 5. 2010). Associazione Maestri Sci Italiani. Pridobljeno iz <http://www.amsi.it/it/statuto>
- Storia* (9. 11. 2014). Collegio Nazionale Maestri di Sci. Pridobljeno iz <http://www.collegionazionalemaestriscisci.net/la-storia/>
- Syndicat national des moniteurs du ski français* (2013). Wikipédia. L'encyclopédie libre. Pridobljeno iz http://fr.wikipedia.org/wiki/Syndicat_national_des_moniteurs_du_ski_français
- The Association* (9. 11. 2014). PSIA-AASI. Pridobljeno iz <http://www.thesnowpros.org/NewsInformation/AboutPSIA-AASI/TheAssociation.aspx>
- Thorpe, H. (2012). *Snowboarding: The Ultimate Guide*. Greenwood: ABC-CLIO, LLC.
- Willkommenbrochüre 2014-15* (9. 11. 2014). Deutscher Skilehrerverband e.V. Pridobljeno iz http://www.skilehrerverband.de/images/stories/DSLVMitglied/willkommensbroschre_2014-15_web.swf
- Über uns - Österreichischer Verband der Schneesportinstruktoren* (9. 11. 2014). Österreichischer Verband der Schneesportinstruktoren. Pridobljeno iz http://www.oevsi.at/index.php?oevsi/ueber_uns_1
- Zahlen und Fakten* (9. 11. 2014). Swiss Snowsports. Pridobljeno iz <http://www.snowsports.ch/de/ssa/info/facts.html>
- ZUTS – Predstavitev* (9. 11. 2014). Smučarska zveza Slovenije. Pridobljeno iz <http://www.sloski.si/ZUTS/Predstavitev>
- ZUTS – Šole smučanja* (9. 11. 2014). Smučarska zveza Slovenije. Pridobljeno iz <http://www.sloski.si/ZUTS/Sole-smucanja>